

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00
F: 01 478 90 13
E: gp.mkgp@gov.si
www.mkgp.gov.si

Številka: U3440-551/2014/4

Datum: 21. 5. 2024

OCENA TVEGANJA ZA POSEBNO NEVARNE BOLEZNI ŽIVALI

Verzija 3.0

	ORGAN	ODGOVOREN/PODPIS
PRIPRAVIL/SKRBNIK	UVHVVR	Sektor za zdravje in dobrobit živali
SOGLAŠAL	UVHVVR	Vida Znoj, v. d. generalnega direktorja
PODPISAL	MKGP	Mateja Čalušič, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Kazalo

1.	Uvod.....	4
2.	Namen in opis metod in tehnik izdelave AT	4
3.	Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali	9
3.1	Bolezni živali	9
3.2	Posebno nevarne bolezni živali	10
3.2.1	Epizootije in opis širjenja bolezni	11
3.3	Populacija živali v Republiki Sloveniji	13
3.3.1	Govedo	13
3.3.2	Prašiči	13
3.3.3	Drobnica	14
3.3.4	Perutnina	15
3.4	Scenarij tveganja 1 – pojav SIP	15
3.4.1	Predpogoji scenarija	15
3.4.2	Opis bolezni	15
3.4.3	Tveganje in nevarnost	16
3.4.4	Kraj dogodka in prostorska razsežnost	16
3.4.5	Moč in čas	17
3.4.6	Razvoj in potek	18
3.4.7	Čas za obveščanje in opozorilo	19
3.4.8	Referenčni dogodki	19
3.5	Scenarij tveganja 2 – pojav AI	20
3.5.1	Predpogoji scenarija	20
3.5.2	Opis bolezni	20
3.5.3	Tveganje in nevarnost	21
3.5.4	Kraj dogodka in prostorska razsežnost	21
3.5.5	Moč in čas	22
3.5.6	Razvoj in potek	22
3.5.7	Čas za obveščanje in opozorilo	24
3.5.8	Referenčni dogodki	25
3.6	Scenarij tveganja 3 – pojav KPK	25
3.6.1	Predpogoji scenarija	25
3.6.2	Opis bolezni	25
3.6.3	Tveganje in nevarnost	26
3.6.4	Kraj dogodka in prostorska razsežnost	26
3.6.5	Moč in čas	27
3.6.6	Razvoj in potek	28
3.6.7	Čas za obveščanje in opozorilo	28
3.6.8	Referenčni dogodki	28
4.	ANALIZA TVEGANJA	30
4.1	Ovrednotenje tveganja	30
4.2	Vplivi in ovrednotenje	30
4.2.1	Vplivi na ljudi	30
4.2.2	Gospodarski in okoljski vpliv ter vpliv na kulturno dediščino	31
4.2.3	Politični in družbeni vplivi	38
5.	Ovrednotenje verjetnosti	47
5.1	Uvrščanje v matrice tveganja za posamezno nesrečo	48
5.2	Preglednica za izračun skupnih (povprečnih) vplivov tveganja	54
5.3	Notranja kategorizacija tveganja	55
5.3.1	Razvrščanje gospodarstev, občin in izpostav URSZR (regij) v razrede notranje kategorizacije tveganja zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali	55
5.3.2	Razvrščanje gospodarstev	56

5.3.3	Razvrščanje občin	58
5.3.4	Razvrščanje regij	65
6.	Vpliv podnebnih sprememb	68
7.	Povzetek ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali	75
7.1	Uvod in metode	75
7.2	Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali	76
7.3	Scenariji tveganja	77
7.3.1	Scenarij tveganja 1 – pojav slinavke in parkljevke	77
7.3.2	Scenarij tveganja 2 – pojav aviarne influence	79
7.3.3	Scenarij tveganja 3 – pojav klasične prašičje kuge	81
7.4	Matrike tveganja	84
7.4.1	Matrika 1 – Vpliv na ljudi	85
7.4.2	Matrika 2 – Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino	85
7.4.3	Matrika 3 – Politični in družbeni vplivi	86
7.4.4	Matrika 4 – Matrika tveganja z združenim vplivom	88
7.5.	Notranja kategorizacija tveganja	89
7.6.	Zaključek	90
8.	Zaključek ocene tveganja	91
9.	Razlaga okrajšav	93
10.	Priloge	93
11.	Viri	121
12.	Evidenčni list sprememb, dopolnitev in posodobitev	122

1. Uvod

Oceno tveganja za posebno nevarne bolezni živali (AT) je izdelala Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje (URSZR).

URSZR je bil s strani Vlade RS določen kot Državni koordinacijski organ za ocene tveganj za nesreče na podlagi tretje alineje drugega odstavka petega člena Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14 in 13/17). Uredba določa izdelavo 15 ocen tveganja za posamezne nesreče. UVHVVR je bil skladno s to uredbo določen kot nosilec pri izdelavi AT za posebno nevarne bolezni živali. Sklep o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite med drugim v šestem členu določa, da države članice pripravijo ocene tveganj na nacionalni ali ustrezni podnacionalni ravni, nato pa vsaka tri leta Evropski komisiji predložijo povzetek pomembnih elementov teh ocen.

Z dnem sprejetja te ocene preneha veljati Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali, verzija 2.0.

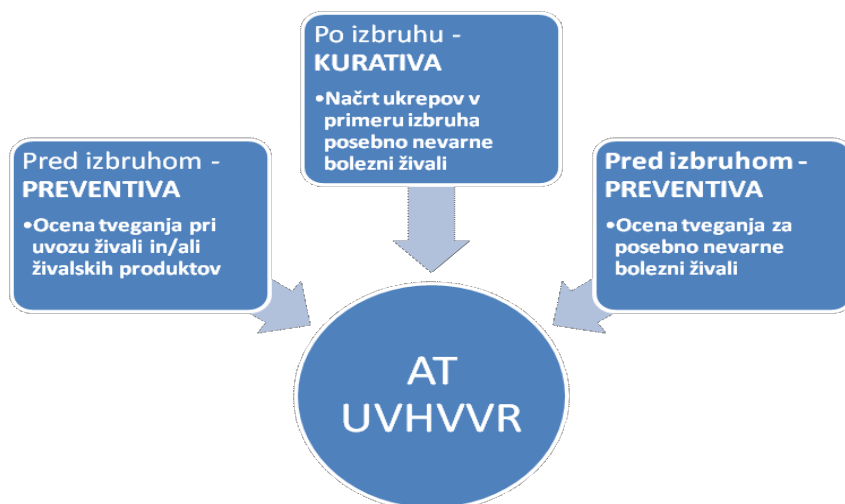
2. Namen in opis metod in tehnik izdelave AT

UVHVVR pri svojem delu pripravlja različne analize tveganja, ki jih ločimo glede na način priprave. Lahko je izdelana pred ali po izbruhu bolezni. **Analiza tveganja** je proces ugotavljanja verjetnosti, da pride do vpliva nekega tveganja. Pri uvoznih analizah tveganja poimenujemo proces kot **ocena tveganja**, medtem ko je splošen izraz **analiza tveganja** namenjen širšemu delu, ki vključuje vse, od identifikacije tveganja do upravljanja s tveganji. V analizo tveganja je zajet tudi pojav posebno nevarne bolezni živali v državi. Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali je del državne ocene tveganja. Njena izdelava poteka vzporedno z ostalimi analizami, v Shemi 1 pa je predstavljena pod točko C.

Ta dokument je namenjen podrobnejši predstavitivi Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali, na kratko pa sta opisani še točki A in B.

Ločimo tri različice analize tveganja:

- A) Ocena tveganja pri uvozu živali oziroma živalskih proizvodov – Pred izbruhom – PREVENTIVA
- B) Načrt ukrepov ob pojavu posebno nevarne bolezni živali – Po izbruhu – KURATIVA
- C) Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali – Pred izbruhom – PREVENTIVA

Shema 1: Prikaz razdelitve AT, ki jih pripravlja UVHVVR

A) Ocena tveganja pri uvozu živali in živalskih proizvodov

Uvoz živali in njihovih proizvodov predstavlja določen nivo tveganja. Glavni namen ocene tveganja ob uvozu je, da objektivno ocenimo možnosti oziroma tveganje za pojav bolezni, povezane z uvozom živali, živalskih proizvodov, krme, genetskega materiala, bioloških in patoloških proizvodov. Analiza, ki jo opravi država uvoznica, mora biti pregledna. **Ocena tveganja pri uvozu** se dela na osnovi standardiziranega formata za oceno verjetnosti in posledic pri vnosu in širjenju kužnega agensa v neki državi uvoznici. Običajno je analiza tveganja sestavljena iz štirih delov:

1. Ugotavljanje nevarnosti
2. Ocena tveganja
3. Upravljanje s tveganji
4. Obveščanje o tveganju

Ločimo kvalitativne in kvantitativne analize tveganja, vendar je proces izdelave v obeh primerih podoben. Kvalitativne analize so lažje in bolj dostopne. Pri kvantitativnih pa je potrebno večje znanje matematike za izračun različnih verjetnosti. V tem dokumentu se bomo osredotočili na **kvalitativne analize tveganja**.

Sistem, ki ga najpogosteje uporablja Svetovna organizacija za zdravje živali (WOAH) na področju zdravja živali, je bil prvič opisan s strani Covella in Merkhoferja (1993). Sistem WOAH se uporablja za ocenitev dejanskega obsega tveganja v neki dani situaciji. Uporablja se za ugotovitev, ali je tveganje sprejemljivo kot tako ali pa je treba uvesti preventivne ukrepe za zmanjšanje tveganja.

B) Načrt ukrepov ob pojavu posebno nevarne bolezni živali

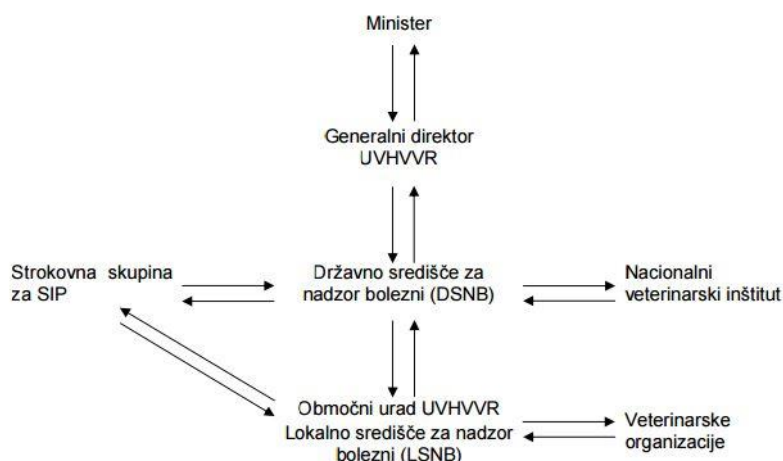
Za posebno nevarne bolezni živali mora UVHVVR pripraviti načrte ukrepov ob pojavu teh bolezni. Načrt ukrepov določa postopke in ukrepe ob pojavu bolezni, shemo delovanja služb, opremo, sredstva, osebje, ki sodeluje ob izvajanju ukrepov, in drugo. Na spletni strani <https://www.gov.si/teme/nacrti-ukrepov-in-simulacijske-za-vaje-posebno-nevarne-bolezni-zivali/> so dostopni načrti ukrepov za naslednje bolezni: slinavka in parkljevka, klasična prašičja kuga, aviarna influenza, atipična kokošja kuga, afriška prašičja kuga, konjska kuga in vozličasti dermatitis.

Načrti ukrepov so dokumenti, ki so pripravljene za primer pojava posebno nevarnih bolezni živali in podrobneje opredelijo:

- finančna sredstva,
- shemo delovanja služb,
- državno središče za nadzor bolezni (DSNB – naloge, sestava, oprema),
- strokovno skupino,
- kadre in opremo,
- diagnostični laboratorij,
- usposabljanje,
- stike z javnostjo,
- navodila za veterinarje.

UVHVVR je organ, ki deluje v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Glavne naloge vključujejo pripravo predpisov, upravljanje s tveganji za zdravje ljudi, živali in rastlin ter izvedbo enotnega uradnega nadzora v verigi varne hrane, vključno s spremljanjem pojavov tveganj. Na lokalnem nivoju deluje UVHVVR v okviru 10 območnih uradov.

Shema delovanja služb prikazuje način sodelovanja in organizacijsko piramido služb pri odločanju o ukrepih ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali.

Shema 2: Delovanje ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali

Državno središče za nadzor bolezni (DSNB), ki ga vodi generalni direktor UVHVVR, ima naslednje naloge:

- usmerja državno strategijo ob pojavu bolezni,
- daje navodila lokalnim središčem za nadzor bolezni (območnim uradom UVHVVR),
- pogaja se o finančnih določbah v nujnih primerih za pokritje stroškov, povezanih s pojavom bolezni,
- razporeja osebje in sredstva v LSNB (OU UVHVVR),
- skrbi za stike z diagnostičnimi laboratoriji,
- skrbi za stike z ostalimi ministrstvi,
- skrbi za stike z javnostmi,
- obvešča Evropsko komisijo,
- poroča Svetovni organizaciji za zdravje živali (WOAH),
- obvešča sosednje države.

DSNB imenuje minister, pristojen za veterinarstvo in ima naslednje člane:

- generalni direktor UVHVVR (vodja DSNB);
- namestnik generalnega direktorja UVHVVR (vodi DSNB v odsotnosti generalnega direktorja);
- direktor notranje veterinarske inšpekcije, UVHVVR;
- vodja sektorja za zdravje in dobrobit živali, UVHVVR;
- vodja sektorja za mednarodne zadeve, UVHVVR;
- predstojnik Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI).

Poleg navedenih članov se lahko v DSNB imenujejo tudi drugi strokovni delavci Sektorja za zdravje in dobrobit živali. Vodja DSNB po potrebi povabi na sestanke tudi predstavnike drugih

služb in ministrstev, ki sodelujejo oziroma svetujejo pri izvajanju ukrepov (Veterinarska fakulteta, Veterinarska zbornica, Policija, Civilna zaščita, Slovenska vojska, lovske organizacije, itd.).

Strokovna skupina je sestavljena iz strokovnjakov, ki ob sumu oziroma pojavu posebno nevarne bolezni živali izvajajo naloge oziroma ukrepe v skladu z navodili DSNB na sumljivem gospodarstvu oziroma nudi strokovno podporo pri pripravi ukrepov in odločanju DSNB po potrditvi bolezni. Strokovno skupino sestavljajo:

- strokovnjak za klinično diagnostiko,
- strokovnjak za laboratorijsko diagnostiko,
- strokovnjak za patologijo,
- strokovnjak za dezinfekcijo, dezinfekcijo in deratizacijo,
- uradni veterinar pristojnega OU UVHVVR, ki dela na področju zdravstvenega varstva živali in
- veterinar pristojne veterinarske organizacije.

Vodja DSNB ob sumu bolezni izmed navedenih strokovnjakov sestavi ekipo, ki na sumljivem gospodarstvu izvede vse potrebne ukrepe za potrditev oziroma ovržbo suma. O vseh postopkih na sumljivem gospodarstvu in epizootiološki poizvedbi ekipa pripravi poročilo, ki ga posreduje DSNB. Člani strokovne skupine se morajo redno izobraževati s področja epizootiologije ter načrtovanja ukrepanja.

C) Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali

Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali je bila oblikovana na osnovi treh scenarijev izbruhov bolezni. Glede na težo ukrepov in tveganja, ki imajo lahko razsežnost epidemije, so pripravljene trije scenariji (Preglednica 1). Scenarije ločimo glede na izbruh bolezni in glede na magnitudo oziroma vpliv / posledice. **Ta dokument pokriva točko C in je namenjen opisu nastanka in izdelave Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali.**

Preglednica 1: Scenariji za izbruh posebno nevarnih bolezni živali

Scenarij	Bolezen – Izbruh	Magnituda
1	Slinavka in parkljevka – SIP	Visoko
2	Aviarna influenza – AI	Srednje
3	Klasična prašičja kuga – KPK	Nizko

Potek in izdelava ocene tveganja sta prikazana v spodnji shematski obliki (Shema 3). Najprej so opisani posamezni scenariji, ki jim sledi izdelava krovne ocene tveganja (AT). Določena so posamezna merila za vsako vrsto vplivov in verjetnosti dogodka, ki so skupaj ovrednoteni. Matrika tveganja je v pomoč pri določanju vpliva in verjetnosti posameznega dogodka (scenarija).

Shema 3: Potek in izdelava ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali

3. Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali

3.1 Bolezni živali

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi glede na virulentnost povzročitelja (sposobnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Znaki bolezni se lahko pojavijo kmalu po okužbi, v nekaj dneh (na primer influenza), ali pa se bolezen razvija počasi, lahko tudi več mesecev ali let (na primer tuberkuloza). Med njimi so bolezni, ki so lokalizirane in zajamejo le določen organ, ali pa so generalizirane in je prizadeto vse telo.

Povzročitelji bolezni živali so lahko virusi, bakterije, paraziti, glivice, plesni in prioni. Ločevati moramo med okužbo in boleznijo. Okužba je posledica stika dovzetne živali s povzročiteljem bolezni. Vir za večino okužb živali je druga žival, krma, gnoj, oprema, vektorji itn. Bolezen je le eden od možnih izidov okužbe, njen razvoj pa je odvisen tako od virulence povzročitelja kot od dovzetnosti živali.

Nevarnost bolezni je, da se lahko pojavljajo množično in se širijo v obliki izbruhov, epizootij oziroma panzootij.

Bolezni živali se glede na število obolelih pojavljajo v naslednjih oblikah:

1. **sporadično** – zboli ena oziroma posamezna žival;
2. **v obliki izbruha** – omejen pojav bolezni, ki po času in kraju nastanka ter številu prizadetih živali presega običajno stanje na določenem omejenem območju ali pri skupini posameznikov;
3. **enzootsko (enzootija)** – bolezen se v različni jakosti stalno pojavlja na določenem ožjem območju in nima težnje po širjenju;
4. **epizootsko (epizootija)** – bolezen izbruhne pri večjem številu živali oziroma velikost prizadetega območja presega običajno stanje in predstavlja tveganje za večji del populacije živali ter je zato nujno takojšnje ukrepanje;
5. **panzootsko (panzootija)** – bolezen živali se hitro širi med živalmi na velikem območju in zajame več celin.

Glede na prognozo oziroma izid bolezni je bolezni živali mogoče deliti na:

- bolezni, ki se jih lahko popolnoma ozdravi;
- bolezni, ki preidejo v kronično obliko;
- bolezni, pri katerih je izid pogin.

Pri nekaterih boleznih živali ostanejo doživljenjski klicenosci.

3.2 Posebno nevarne bolezni živali

Posebno nevarne bolezni živali so bolezni kategorije A s seznama Izvedbene uredbe 2018/1882/EU z dne 3. decembra 2018 o uporabi nekaterih pravil za preprečevanje in obvladovanje bolezni za kategorije bolezni s seznama ter o oblikovanju seznama vrst in skupin vrst, ki predstavljajo znatno tveganje za širjenje navedenih bolezni s seznama (UL L 308, 4.12.2018, str. 21–29), ki se običajno ne pojavljajo v Evropski uniji in za katere je treba v primeru njihove potrditve sprejeti takojšnje ukrepe za izkoreninjenje v skladu z Delegirano uredbo 2020/687/EU z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za preprečevanje in obvladovanje nekaterih bolezni s seznama (UL L 174, 3.6.2020, str. 64–139) (v nadaljnjem besedilu DA 2020/687/EU).

Te bolezni so pomembne predvsem zaradi posledic, ki jih povzročajo in so v tej oceni ogroženosti navedene v Preglednici 2. Poleg poginov živali in izgube proizvodnje, so pomembne posredne škode (gospodarska škoda), ki so posledica odrejenih ukrepov na območjih z omejitvami in nevarnost prenosa bolezni z živali na ljudi (aviarna influenza, mrzlica doline Rift).

Skladno z Zakonom o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. 93/05, 90/12 – ZdZPVHVVR, 23/13 – ZZZiv-C, 40/14 – ZIN-B in 22/18) je imetnik živali dolžan vsak sum bolezni sporočiti veterinarski organizaciji. Veterinarska organizacija mora sum bolezni potrditi ali ovreči in v primeru potrditve suma izvesti predpisane ukrepe. Če gre za sum na posebno nevarne bolezni živali, mora veterinarska organizacija takoj po telefonu oziroma elektronski pošti to sporočiti na glavni urad UVHVVR. Po prijavi suma se nemudoma skliče DSNB, ki prouči stanje in določi nadaljnje ukrepe.

3.2.1 Epizootije in opis širjenja bolezni

Epizootija pomeni pojav večjega števila primerov bolezni v določenem časovnem obdobju. Epizootija lahko preide tudi v panzootijo, kjer gre za pojav bolezni na globalnem nivoju (npr. na dveh kontinentih) in zajema večjo populacijo. Nastanek epizootije je lahko posledica vdora patogenih organizmov v popolnoma naivno populacijo. To je populacija, kjer pojav določene bolezni še ni bil zabeležen oziroma je od tega že dolgo in je celotna populacija živali potencialno ogrožena.

Bolezni se lahko poleg neposrednih stikov med živalmi širijo s kapljično okužbo, pa tudi preko različnih kontaktov pri rokovanju z živalmi (transport, oprema, veterinarske storitve, prodaja in premiki). Pomembna dejavnika, ki tudi vplivata na širjenje bolezni, sta okolje in vedenje živali. Pogoji, ki so pomembni za nastanek bolezni in njihovo širjenje, so:

- prilagajanje in spremembe povzročiteljev,
- dovzetnost živali za okužbo,
- trgovanje z živalmi,
- podnebje, vreme in okoljske spremembe, kot so globalno segrevanje in posegi v naravo, ki vplivajo na širjenje bolezni na nova območja (na primer bolezen modrikastega jezika, afriška prašičja kuga, kuga drobnice),
- mednarodna potovanja,
- turizem,
- nove tehnologije in industrija,
- naravne in druge nesreče,
- namerno širjenje bolezni živali (biološko orožje).

Preglednica 2: Posebno nevarne bolezni živali in leto zadnjega pojava v RS

Bolezen	Leto zadnjega izbruha
Slinavka in parkljevka	1968
Goveja kuga	1883
Kuga drobnice	nikoli ugotovljeno
Pljučna kuga govedi	nikoli ugotovljeno
Vozličasti dermatitis	nikoli ugotovljeno
Mrzlica doline Rift	nikoli ugotovljeno
Osepnice ovac in koz	nikoli ugotovljeno
Konjska kuga	nikoli ugotovljeno
Afriška prašičja kuga	nikoli ugotovljeno
Klasična prašičja kuga	1992, 1996
Visokopatogena aviarna influenza (HPAI)	2006, 2017, 2020, 2022,2024* (prostoživeče ptice), 2021, 2023 (prostoživeče ptice, ptice v ujetništvu in perutnina)
Okužba z virusom atipične kokošje kuge	1991

* Podatki do maja 2024

V Republiki Sloveniji (RS) so se po podatkih UVHVVR v preteklosti pojavile naslednje epizootije:

- slinavka in parkljevka leta 1968 na območju takratnih občin Sežana, Postojna, Koper, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Logatec, Cerknica in Ljubljana;
- klasična prašičja kuga leta 1992 in 1996;
- atipična kokošja kuga leta 1966 in 1991.

Leta 2006 se je prvič pojavila visoko patogena aviarna influenza (HPAI) in sicer pri prostoživečih pticah v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogošje, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero). Bolezen se je nato ponovno pojavila leta 2017, od 2020 pa se v večjem ali manjšem obsegu pojavlja vsako leto.

HPAI pri perutnini in pticah v ujetništvu (ZOO) je bila v RS potrjena v letih 2021 in 2023.

V RS so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti izkoreninjene oziroma uspešno nadzorovane bolezni živali, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo oziroma bile nevarne tudi za zdravje ljudi, saj je bil izveden uspešen sistem nadzora ter izvajanja predpisanih ukrepov.

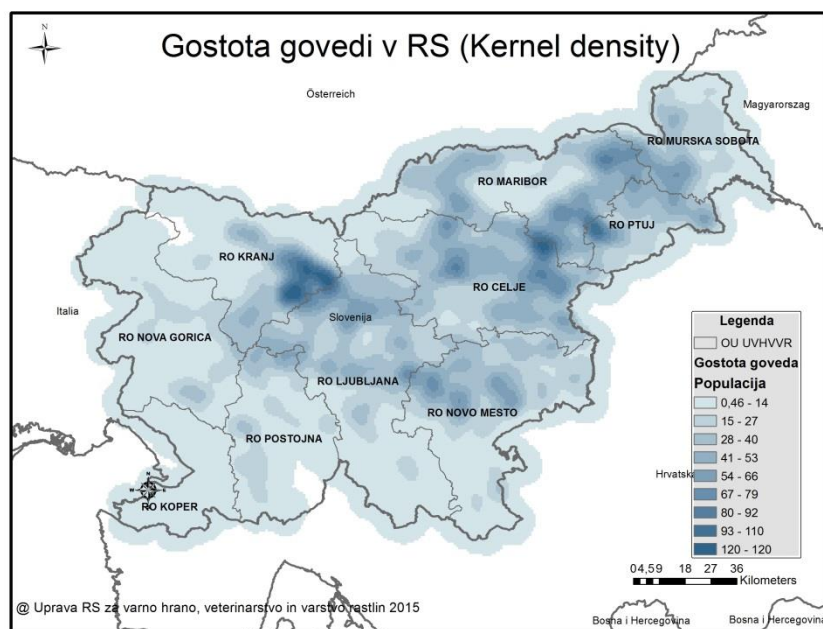
3.3 Populacija živali v Republiki Sloveniji

Za poznavanje dinamike širjenja bolezni je treba imeti predstavo tudi o populaciji oziroma gostoti gospodarskih / ekonomskih vrst živali v RS (govedo, drobnica, prašiči, perutnina). Gostote teh različnih živalskih vrst so prikazane v spodnjih slikah.

3.3.1 Govedo

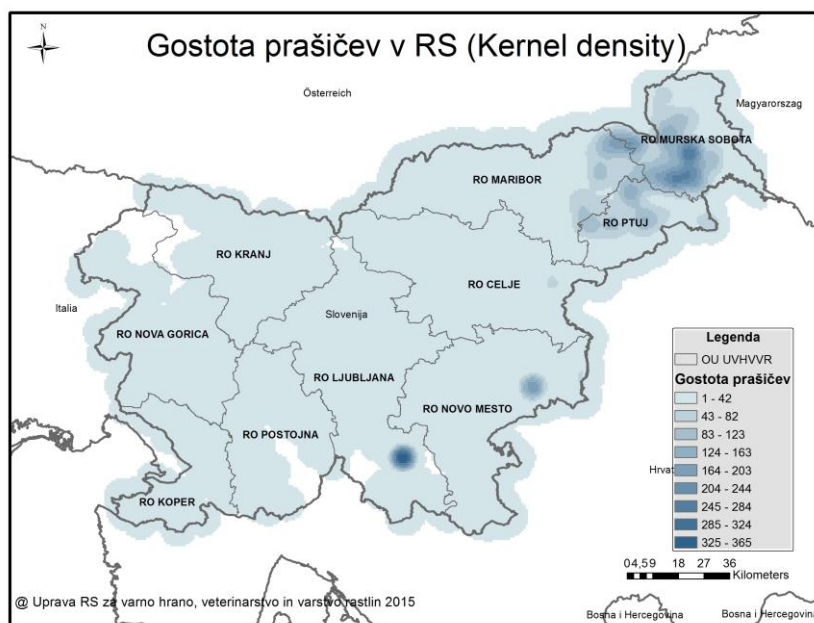
Govedo je večinoma enakomerno razporejeno po celotnem ozemlju RS, kljub temu pa so večje gostote v severovzodnem delu RS, v okolici prestolnice in na OU Kranj.

Slika 1: Prikaz razporeditve goveda v RS

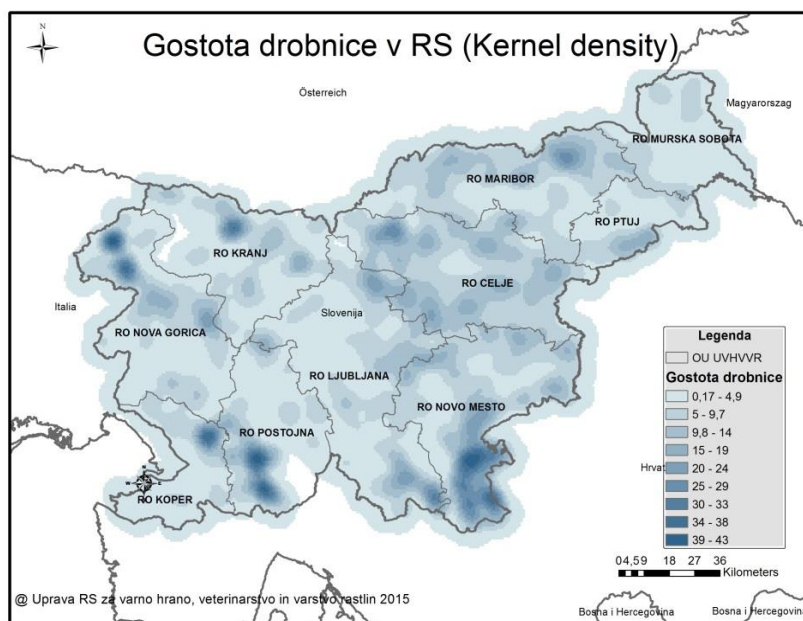
3.3.2 Prašiči

Populacija prašičev v RS je nekoliko drugače razporejena kot govedo. Značilni so trije močni centri v okolici Novega mesta, Ljubljane (prenos na območje občine Krško) ter v okolici Kočevja. Prav tako je povečana gostota značilna za severovzhod Slovenije, ki ga pokrivata OU Ptuj in OU Murska Sobota.

Slika 2: Prikaz razporeditve prašičev v RS

3.3.3 Drobница

Drobница (ovce in koze) je zgoščena v južnem delu države (večja gostota v okolici Novega mesta in Postojne) ter na severozahodu Slovenije (okolica Bovca). Po ostalem delu države je razporeditev bolj enakomerna.

Slika 3: Prikaz razporeditve drobnice v RS

3.3.4 Perutnina

Razporeditev perutnine je vezana na večje centre perutninarske industrije, ki se nahajajo v okolici OU Ptuj in OU Postojna. Po ostalem delu države je razporeditev enakomerna. Zaradi nepopolnega registra perutnine GIS mapa ni bila izdealna.

3.4 Scenarij tveganja 1 – pojav SIP

POJAV SLINAVKE IN PARKLJEVKE V SLOVENIJI

3.4.1 Predpogoji scenarija

 <p>Čas</p> <ul style="list-style-type: none"> Začetek poletja - junij 	 <p>Trajanje</p> <ul style="list-style-type: none"> 2 meseca Obseg omejitev minimalno 1 leto 	 <p>Obseg</p> <ul style="list-style-type: none"> 3 okužena gospodarstva Zaščitno območje obsega radius 3 km Ogroženo območje obsega radius 10 km 	 <p>Referenčni dogodki</p> <ul style="list-style-type: none"> Izbruh 2001 v Angliji in na Nizozemskem Ostali izbruhi po svetu
---	--	---	---

3.4.2 Opis bolezni

Slinavka in parkljevka (SIP) je zelo nalezljiva virusna bolezen parkljarjev, predvsem goveda, ovac, koz, prašičev in tudi nekaterih vrst parkljaste divjadi (jelenjadi, srnjadi, divjih prašičev). Bolezen povzroča virus iz skupine Picorna virusov, ki ima sedem podtipov. Najpomembnejši podtipi so O, A in C.

Visok pogin se lahko pojavi pri mladih živalih, predvsem jagnjetih in pujskih. Pri odraslih živalih redko pride do pogina. Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri čemer ne gre toliko za neposredne izgube zaradi poginov (2 do 5%), kot za posredne, med katere štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka, zvriganje, rojevanje nevitarnih živali, hujšanje itn. Bolezen predstavlja zelo pomembno oviro pri mednarodnem trgovanju z živalmi in njihovimi proizvodi.

Pri govedu je prvi znak bolezni visoka telesna temperatura, ki jo spremlja potrtost, neješčnost in nenaden padec mlečnosti. Sledi pojav mehurčkov po jeziku, ustnicah, dlesnih, dentalni plošči, nosnicah, koži nad in med parklji, po seskih, itd. Mehurčki v 24 urah popokajo in pustijo za sabo boleče razjede. Pri hudih okužbah lahko pride do luščenja sluznice jezika. Razjede po

ustih privedejo do povečanega izločanja sline, cmokanja in oteženega hranjenja. Poškodbe po parkljih privedejo do akutne šepavosti, zavračanja gibanja, sekundarne infekcije pa lahko povzročijo resne poškodbe globinskih tkiv parkljev. Zelo hitro pride tudi do izgube telesne mase. Poškodbe na seskih lahko vodijo v vnetje vimena.

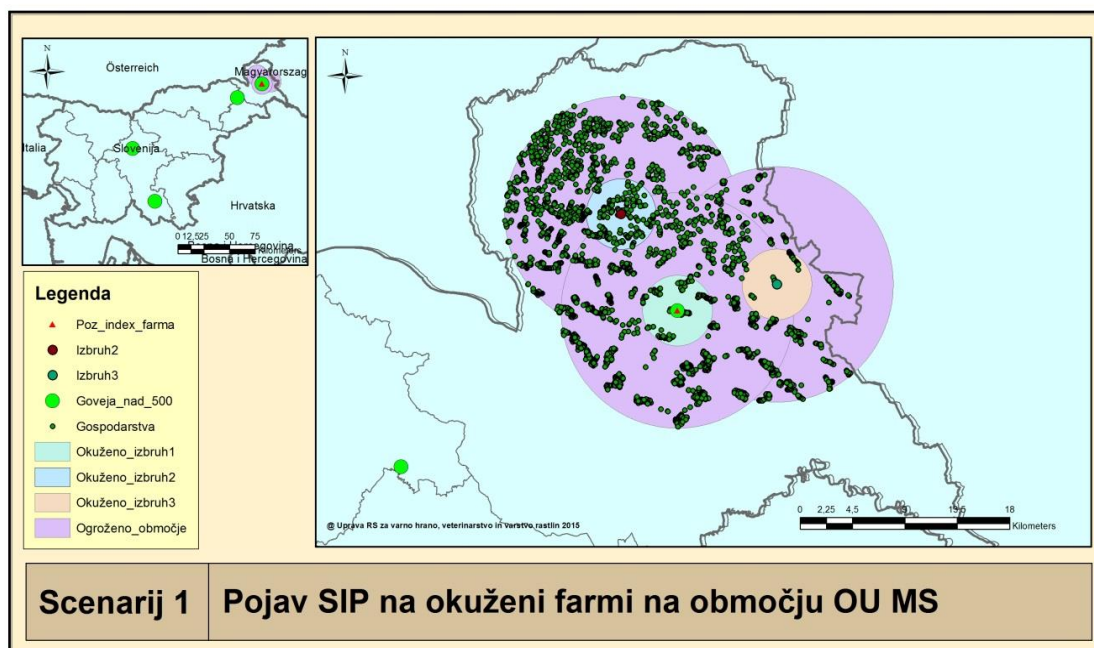
Pri prašičih se pojavi vročica, neješčnost in upiranje gibanju. Najbolj izražene so spremembe na parkljih, ki povzročijo akutno šepanje in pogosto ležanje, zlasti če so prašiči nastanjeni na trdih tleh. Mehurčki po jeziku so pri prašičih zelo redek pojav in se tudi zelo hitro pozdravijo. Slinavka in parkljevka se pri drobnici pojavi v najblažji obliki in velikokrat tudi ni dovolj hitro ugotovljena. Mehurčki se pojavijo ponavadi na zobni plošči in zgornji strani jezika. Gre za drobne poškodbe, ki se zelo hitro pozdravijo. Poškodbe nog je zelo težko identificirati, se pa spremembe najpogosteje pojavijo v reži med parklji. Največkrat je v čredi drobnice opaziti šepanje, ki ga je treba ločiti od drugih oblik šepanja. Tako kot pri drugih vrstah živali, lahko tudi pri drobnici pride do nenadnih, visokih poginov mladičev, predvsem zaradi poškodb srčne mišice.

3.4.3 Tveganje in nevarnost

Scenarij tveganja 1 obsega opis izbruha SIP na SV območju RS, kjer je večja gostota parkljarjev. Zaradi narave bolezni, ki ima visoko tendenco širjenja, bolezen običajno zajame večje področje države, lahko pa sega tudi izven meja RS. Ker gre predvsem za ekonomsko bolezen, predstavlja poleg direktnih škod (izvedba ukrepov na okuženem gospodarstvu, na zaščitnem in ogroženem območju) velik problem prepoved trgovanja, prav tako pa se lahko kot posledica odstranjevanja trupel usmrčenih in poginulih živali pojavi okoljski problem.

3.4.4 Kraj dogodka in prostorska razsežnost

Območje izbruha zajema območje OU Murska Sobota (OU MS). Na sliki 4 so podana gospodarstva, kjer redijo več kot 500 govedi. Na gospodarstvu, ki se nahaja na območju OU MS, je prišlo do pojava SIP (Poz_index_farma – rdeči trikotnik). Na sliki 5 je podroben prikaz območja z izrisom zaščitnega in ogroženega območja ter prikazom gospodarstev na teh območjih.

Slika 4 in 5: Pojav SIP na gospodarstvih na območju OU MS

V Preglednici 3 je prikazano število gospodarstev z dovzetnimi živalmi in število živali na zaščitnih in ogroženih območjih. Na skupno 3487 gospodarstvih redijo 11.006 goved, 44.173 prašičev in 1805 drobnice.

Preglednica 3: Populacija živali na območju pojava SIP – Scenarij 1

Območje	Gospodarstvo	Govedo	Prašiči	Drobnica	Skupaj živali
Index farma	1	655	6	7	668
Zaščitno območje – Izbruh 1	152	776	697	37	1510
Zaščitno območje – Izbruh 2	219	578	3187	29	3794
Zaščitno območje – Izbruh 3	35	124	170	20	314
Ogroženo območje	3081	9528	40.119	1719	51.366
Skupaj	3487	11.006	44.173	1805	56.984

3.4.5 Moč in čas

Glede na naravo bolezni vsak pojav SIP predstavlja visoko tveganje. Bolezen se je pojavila v začetku poletja. Časovni obseg je težko določiti. Slovenija je v skladu z določili Zoosanitarnega Kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) država prosta SIP (zadnji izbruh sega v 1968). Pomembno je zgodnje odkrivanje bolezni. Po pojavu bolezni in vseh izvedenih ukrepov je treba ponovno pridobiti status države proste bolezni, kar traja najmanj 12 mesecev po zadnjem pojavu bolezni.

3.4.6 Razvoj in potek

Na gospodarstvu z intenzivno rejo goveda je prišlo do pojava SIP. Lastnik gospodarstva, ki redi 655 glav govedi, šest prašičev in sedem glav drobnice, je v začetku julija kupil 45 telet iz Bolgarije. Teleta je pripeljal tovornjak iz Burgasa, pristanišča, ki leži na vzhodnem delu Bolgarije. Dva dni po vhlavitvi so se pri živalih pojavili povišana telesna temperatura, neješčnost in utrujenost. Kmalu za tem so se pri novo nabavljenih živalih pojavili klinični znaki (povečano slinjenje). Imetnik je zato poklical lokalnega veterinarja, ki je na osnovi kliničnih znakov posumil na SIP. Veterinar je s pisnim navodilom določil imetniku živali ukrepe za preprečevanje širjenja SIP:

- prepoved premikov živali in proizvodov z in na sumljivo gospodarstvo;
- omejitve gibanja ljudi oziroma živali (imetnik mora zavarovati objekt, v katerem se nahajajo živali, sumljive na SIP, tako da do njih ne morejo drugi ljudje oziroma živali);
- prepoved odvoza trupel živali.

Veterinar je poklical dežurno številko za prijavo sumov posebno nevarnih bolezni živali. Do prihoda strokovne skupine, ki jo je aktiviral DSNB, je veterinar ostal na gospodarstvu. Določitev prvega primera bolezni je ključna («index case» – »index farma» – »index premises» – »IP«), saj je inkubacijska doba SIP od 2 do 15 dni (najverjetneje 5 dni). Okvirna določitev te dobe je ključna za ugotavljanje poteka bolezni in širjenja na druga gospodarstva. Epizootiološka poizvedba je pokazala, da nekaj telet izvira iz Turčije, kjer je SIP endemična. Z ilegalno ladijsko pošiljko iz Turčije so bila v Burgas pripeljana tri teleta, ki še niso kazala znakov bolezni. Vhlevljena so bila z ostalimi živalmi iz Bolgarije, ki so se zbirale za nadaljnji transport po EU. Glede na podatke je kamion iz Bolgarije pripeljal v Slovenijo skupno 50 živali. 45 jih je dostavil na omenjeno gospodarstvo, dve pošiljki sta odšli na dve drugi gospodarstvi (kontaktni gospodarstvi), ki prav tako ležita na območju OU MS. Po pregledu obeh kontaktnih gospodarstev so bili pri živalih ugotovljeni podobni klinični znaki. Uvedeni so bili predpisani ukrepi.

Na vseh treh gospodarstvih so bili odvzeti vzorci in poslani v laboratorij NVI v Ljubljani. Bolezen je bila potrjena in uvedeni so bili ukrepi po potrditvi.

Ugotovljena so bila tri žarišča (izbruhi) bolezni. Prvi izbruh je bil označen kot Izbruh 1, sledila sta sočasno še dva izbruha (Izbruh 2 in Izbruh 3) na drugih dveh gospodarstvih. Okrog omenjenih gospodarstev sta bili določeni še zaščitno in ogroženo območje:

- zaščitno območje s polmerom najmanj 3 km,
- ogroženo območje s polmerom najmanj 10 km.

Na zaščitnem območju se nahaja 406 gospodarstev, na ogroženem pa 3081.

3.4.7 Čas za obveščanje in opozorilo

Dogodek je del scenarija za najslabši možen primer, saj bolezni v RS ni bilo že dolgo časa. Za preprečevanje vnosa bolezni je pomembno upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje ter zagotavljanje bioloških varnostnih ukrepov na gospodarstvih. Zakon, ki ureja veterinarska merila skladnosti, določa, da mora vsakdo, ki posumi, da bi njegova žival lahko zbolela ali poginila za kakšno boleznijo, o tem čimprej obvestiti veterinarja in do njegovega prihoda preprečiti dostop do obolele oziroma poginule živali.

SIP spada med posebno nevarne bolezni, za katere velja, da je treba sum nemudoma javiti na UVHVVR, kjer generalni direktor skliče DSNB.

Zato je pomembno stalno ozaveščanje veterinarjev in rejcev, kar UVHVVR izvaja z različnimi izobraževanji, npr. simulacijske vaje. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu SIP, ki določa ukrepe ob pojavu SIP. V načrtu ukrepov so tudi vse potrebne informacije, npr. telefonske številke, zemljevidi, obrazci, itd.

3.4.8 Referenčni dogodki

Zadnji pojav SIP v Sloveniji je bil leta 1968, zato je bil za omenjeni scenarij uporabljen namišljen pojav bolezni. Primerjavo za razumevanje poteka bolezni, ki se pojavi v naivni populaciji (populacija, kjer so vse živali dovzetne), lahko iščemo v pojavu SIP v Angliji (VB, 2001) in na Nizozemskem istega leta. Na Nizozemskem je bolezen ušla izpod nadzora na lokalnem nivoju in ker je bilo odstranjevanje trupel nezadostno, je bilo treba uvesti še strategijo cepljenja. Vse dovzetne živali na 1800 kmetijah je bilo treba cepiti. Kljub »samo« 26 izbruhom bolezni je bilo neškodljivo uničenih 260.000 živali.

3.5 Scenarij tveganja 2 – pojav AI

POJAV AVIARNE INFLUENCE V SLOVENJI

3.5.1 Predpogoji scenarija

 <p>Čas</p> <ul style="list-style-type: none"> Zima 	 <p>Trajanje</p> <ul style="list-style-type: none"> 2 meseca Obseg omejitev minimalno 1 leto 	 <p>Obseg</p> <ul style="list-style-type: none"> Visoko tveganje - območje vzdolž porečja reke Drave Pojav AI na Pohorju 	 <p>Referenčni dogodki</p> <ul style="list-style-type: none"> Več izbruhov po svetu
--	--	--	--

3.5.2 Opis bolezni

Aviarno influenco povzročajo virusi influence tipa A, ki spadajo v družino Ortomyxoviridae. Znotraj te družine poznamo tri tipe virusov: A, B in C, vendar le virusi tipa A okužijo ptice. Glede na njihovo virulentnost jih razvrščamo v dve skupini:

- zelo virulentni virusi, ki povzročajo visoko patogeno aviarno influenco (HPAI) in
- nizko virulentni virusi, ki povzročajo nizko patogeno aviarno influenco (LPAI).

Okužene živali izločajo virus preko nosnic, ustne oziroma kljunske votline, konjunktiv in kloake. Inficirane živali lahko izločajo virus še pred pojavom kliničnih znakov, oziroma v primeru okužbe vodne perutnine, tudi kadar so le klicenosci. Virus se prenaša z direktnim kontaktom med dovzetnimi vrstami ali pa preko kontaminiranih površin oziroma hrane. Ker se virus HPAI nahaja tudi v drugih organih oziroma tkivih, so lahko trupla poginulih ptic v primeru kanibalizma in predatorstva pomemben vir okužbe. Vertikalni prenos je mogoč le v primeru kontaminacije jajčne lupine in jajčne vsebine. Čeprav veljajo prostoživeče ptice za rezervoar virusov AI, imajo le – te manjšo vlogo pri prenosu HPAI na domačo perutnino. Veljavna teorija je, da prostoživeče ptice prenesejo na domačo perutnino nizko patogene seve, ki lahko postanejo bolj ali zelo patogeni in tako povzročijo HPAI. Pomemben faktor pri prenosu HPAI virusov je človek, saj pri nepazljivosti oziroma nevednosti lahko razširi virus že s svojo obleko, čevlji, opremo, krmo ali vozili. Običajno se virus širi med osebkami istih ali sorodnih vrst, kot je znano pa je prenos virusa mogoč tudi s ptic na sesalce in tudi ljudi ali obratno.

Klinični znaki AI so različni: prizadet je lahko dihalni, prebavni, reprodukcijski ali živčni sistem. Najbolj očiten znak je velik pogin, tudi do 100%. Pri akutni obliki imajo lahko živali živčne znake kot so ataksija, tresenje glave in vratu, tortikolis, težko stojijo, so neaktivne in se manj oglašajo. Pojavi se potrtost, zmanjša se ješčnost in poraba vode. Pri nesnicah pade nesnost, ki se v

nekaj dneh popolnoma ustavi. Pojavijo se lahko tudi edem podkožja glave, cianoza kože v področju glave in na nogah, kihanje, kašljanje, izcedek iz nosnic, konjunktivitis, sinusitis. Pri njih poročajo tudi o krvavih driskah in briljantno zelenemu urinu. Prostoživeče ptice in ptice v kletkah običajno ne kažejo znakov obolenja. Visok pogin s kliničnimi znaki neješčnosti, slabe koordinacije v gibanju in splošne depresije je bil opisan pri goseh, racah, labodih, velikih flamingih, golobih, vrabcih in papigi pri okužbi s HPAI H5N1.

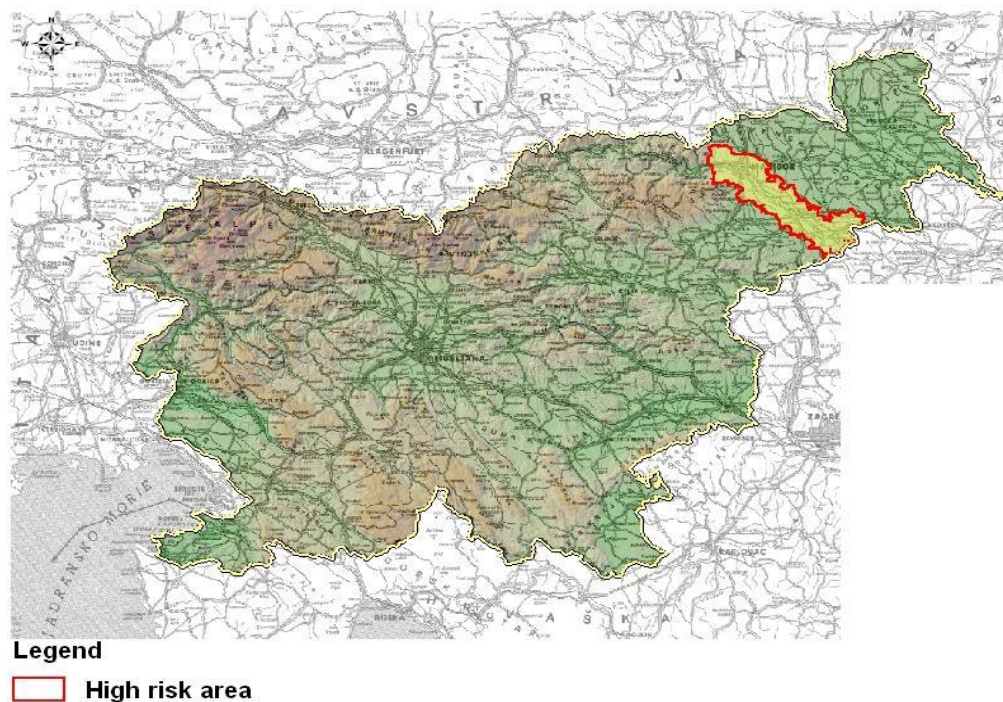
3.5.3 Tveganje in nevarnost

Najpogostejši vzrok za pojav bolezni pri domačih pticah je vnos virusa AI z divjimi pticami, predvsem z vodno perutnino. Divje ptice predstavljajo naravni rezervoar virusa in so lahko vir okužbe za domačo perutnino. Bolezen je pomembna tudi zato, ker spada med zoonoze in se lahko preko ptic prenese na človeka. Bolezen poteka v akutni obliki in večina živali zelo hitro pogine, preživele pa je treba usmrtiti in neškodljivo uničiti, zaradi česar se rejci perutnine soočajo z velikimi izgubami. Indirektne posledice se kažejo v izgubah zaradi prepovedi trgovanja, zmanjšanem povpraševanju ljudi po perutninskem mesu in izdelkih, omejenem turizmu, itd.

3.5.4 Kraj dogodka in prostorska razsežnost

Medtem ko so domače ptice na splošno zelo dovzetne za bolezen, kar se kaže z močno izraženimi znaki bolezni, so divje ptice, predvsem vodna perutnina, običajno naravno odporne in pogosto ne kažejo nobenih znakov. Pri sistematičnem nadzoru bolezni pri prostoživečih pticah je bila bolezen ugotovljena v SV delu Slovenije, na območju, ki ga pokrivata OU Ptuj in OU Maribor. Na tem območju je večja gostota gojene perutnine.

Na sliki 6 je prikaz območja visokega tveganja za AI. Zajeto je območje vzdolž reke Drave, kjer se zadržujejo prostoživeče ptice.

Slika 6: Prikaz območja z večjim tveganjem

3.5.5 Moč in čas

Glede na naravo bolezni in na dejstvo, da gre za potencialno zoonozo, se pojav AI v obsegu pomembnosti smatra kot srednje tveganje.

Do prvega pojava bolezni je prišlo v zimskem času pri poginjenih labodih na porečju reke Drave. Kljub temu pojava bolezni ni mogoče izključiti na drugih področjih, kot npr. v primeru drugega scenarija tveganja, kjer je prišlo do pojava bolezni pri perutnini na Pohorju.

3.5.6 Razvoj in potek

UVHVVR je v skladu s stanjem na terenu in glede na visoko tendenco širjenja bolezni izdala rejcem na območju visokega tveganja navodila za preprečevanje vnosa okužbe v rejo. Tako so morali rejci upoštevati naslednje napotke:

- Zagotoviti zdravstveno neoporečno pitno vodo in krmo za živali.
- Skrbeti za primerne higienske razmere v objektih, kjer se redi perutnina.
- Omejitev nepotrebnih stikov z živalmi in ljudmi.
- Spremljanje zdravstvenega stanja perutnine.

Najpogosteje pride do pojava AI v reji perutnine zaradi neupoštevanja biovarnostnih ukrepov. Poleg neposrednega kontakta med okuženimi in dovzetnimi pticami predstavljajo skrbniki

perutnine, kmetje, drugi delavci, prevozniki in prevozna sredstva, s katerimi se prevažata perutnina ali krma z ali na gospodarstvo pogost vzrok širjenja bolezni. Za vnos virusa ni nujno potreben neposreden stik z divjimi pticami, ampak lahko pride do okužbe domače perutnine tudi posredno preko iztrebkov okuženih divjih ptic. Le-ti se lahko zanesejo v jato s čevlji, prevoznimi sredstvi, opremo, krmo, itd.. Bolezen se prenaša z obolelimi živalmi, njihovimi iztrebki, surovim mesom in jajci, vir okužbe pa sta lahko tudi okužena voda in krma. Širjenje med gospodarstvi poteka predvsem z mehanskim prenosom okuženih iztrebkov, v katerih je virus prisoten v velikih koncentracijah in je tudi dlje časa obstojen.

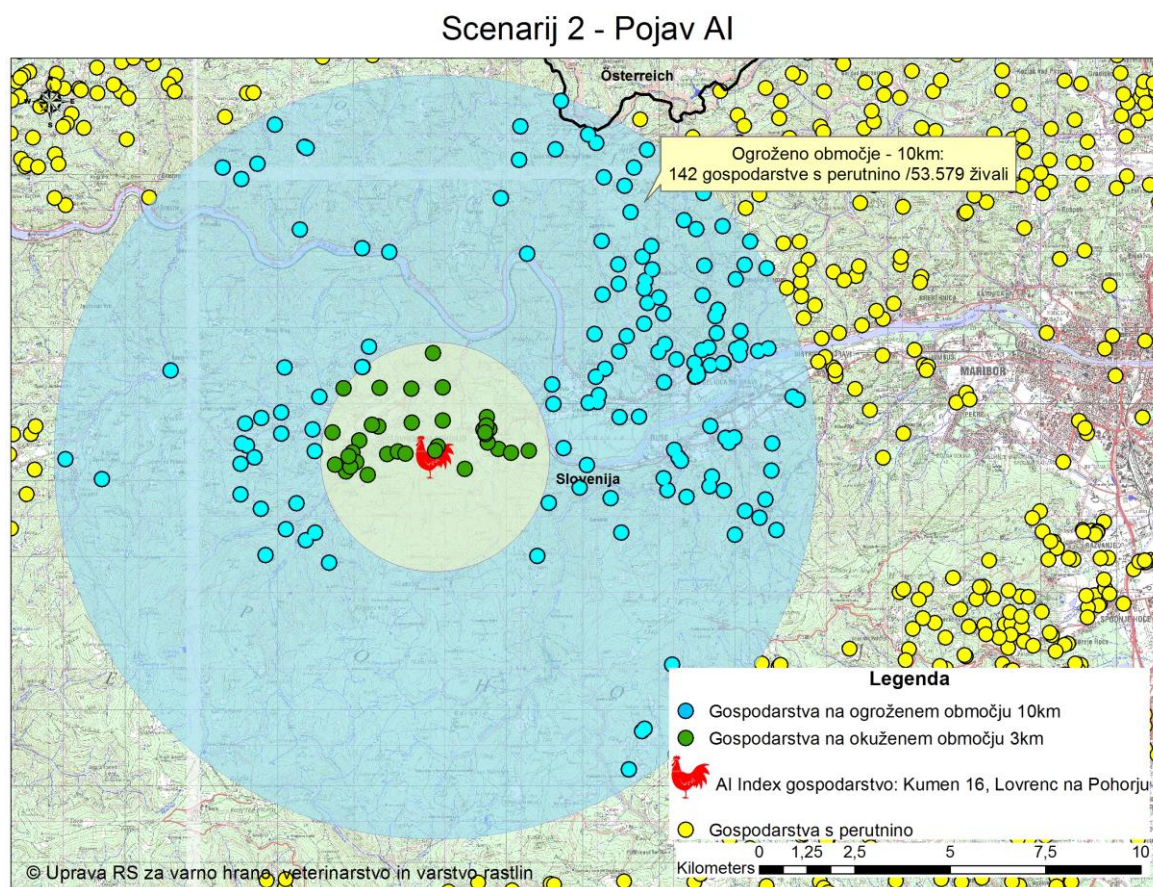
Na gospodarstvu na območju Pohorja (Lovrenc na Pohorju) je prišlo do pojava AI (slika 7). Na gospodarstvu, kjer je bil potrjen pojav, je bila perutnina v stiku s prostoživečimi pticami. Po potrditvi bolezni je treba vso perutnino na okuženem gospodarstvu usmrtiti in neškodljivo uničiti. Opraviti je treba tudi čiščenje in razkuževanje objektov in opreme. Smatra se, da je izbruh zaključen po preteku najmanj 30 dni po zaključenem predhodnem čiščenju in razkuževanju na okuženem gospodarstvu.

Vsa perutnina je bila usmrčena in neškodljivo uničena šesti dan po potrditvi prvega primera. Sledilo je predhodno čiščenje in razkuževanje na okuženem gospodarstvu. Ukrepi so bili dokončno ukinjeni 30 dni po zaključenem čiščenju in razkuževanju okuženega gospodarstva, to je 40. dan od pojava.

Preglednica 4: Populacija živali na območju pojava AI – Scenarij tveganja 2

Območje	Gospodarstvo	Skupaj živali
Index farma	1	15
Zaščitno območje	35	772
Ogroženo območje	142	53.579
Skupaj	178	54.366

Slika 7: Pojav AI pri perutnini

3.5.7 Čas za obveščanje in opozorilo

AI spada med posebno nevarne bolezni, za katere velja, da je treba sum nemudoma javiti na UVHVVR, kjer generalni direktor skliče DSNB. Zakon, ki ureja veterinarska merila skladnosti določa, da mora vsakdo, ki posumi, da bi njegova žival lahko zbolela ali poginila za kakšno boleznijo, o tem čimprej obvestiti veterinarja in do njegovega prihoda preprečiti dostop do obolele oziroma poginule živali.

Zato je pomembno stalno ozaveščanje veterinarjev in rejcev, kar UVHVVR izvaja z različnimi izobraževanji, npr. simulacijske vaje. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu AI, ki določa ukrepe ob pojavu AI. V načrtu ukrepov so tudi vse potrebne informacije, npr. telefonske številke, zemljevidi, obrazci, itd.

Pomembno je tudi zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje.

3.5.8 Referenčni dogodki

V literaturi se pojem aviarne influence prvič pojavi že leta 1878, ko je bila uvrščena med bolezni perutnine. Prvotno se je imenovala kokošja kuga, a so jo pozneje preimenovali v visoko patogeno aviarno influenco (HPAI). Trenutni podatki kažejo, da se HPAI razvije preko mutacij, ko se nizko patogeni virusi AI podtipa H5 in H7 prenesejo na perutnino in krožijo po populaciji. Med leti 1877 in 1958 se je število epidemij HPAI pojavljalo v večini delov sveta. Od leta 1959 do 1995 so zabeležili izbruhe AI virusov v 15 primerih, vendar so bile izgube minimalne. V nasprotju s tem se je med leti 1996 in 2008 virus HPAI pojavil vsaj 11 krat in v štirih primerih je bilo v teh izbruhih prizadetih več milijonov ptic. Izbruhi v zadnjem obdobju, ko se je virus razširil po vsej Aziji, delno tudi v Evropo, Afriko in Severno Ameriko ter prizadel več kot 60 držav, so povzročili izgubo več sto milijonov ptic. Prizadeta je vsa perutnina, predvsem pa so za prenos in širjenje pomembni komercialne proste reje rac, dvoriščna perutnina in bojni petelini. Vloga prostoživečih ptic pri širjenju bolezni je bila mnogokrat omenjena, je pa res, da tudi domača perutnina vpliva na širjenje bolezni.

3.6 Scenarij tveganja 3 – pojav KPK

POJAV KLASIČNE PRAŠIČJE KUGE V SOSEDNJI DRŽAVI

3.6.1 Predpogoji scenarija

 <p>Čas</p> <ul style="list-style-type: none"> Jesen 	 <p>Trajanje</p> <ul style="list-style-type: none"> Manj kot 30 dni 	 <p>Obseg</p> <ul style="list-style-type: none"> Območje Kočevja, na meji s Hrvaško 	<p>Referenčni dogodki</p> <ul style="list-style-type: none"> Izbruh 2007 na Hrvaškem v kraju Puščine, ki je oddaljen približno 5 km od slovenske meje Ostali izbruhi po svetu (Nizozemska, Anglija)
---	--	--	--

3.6.2 Opis bolezni

Klasično prašičjo kugo (KPK) povzroča virus, ki spada med pestiviruse iz družine Flaviviridae. Prašiči izločajo virus z vsemi izločki, zlasti s slino, urinom in fecesom. Različni sevi virusa se širijo različno hitro. Praviloma se bolj virulentni sevi širijo hitreje in povzročajo višjo obolevnost. Smrtnost lahko doseže 90%. Virus se med rejami širi na različne načine. Med najpogostejše

sodi nakup prašičev v inkubaciji ali trajno okuženih. Pomemben je tudi prenos s prašičjim mesom in izdelki ter pomijami. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in opremo. Možen je prenos s krvosesnimi insekti in vetrom, vendar je ta način prenosa virusa manj pogost. Tudi divji prašiči so možen vir infekcije za domače prašiče.

Pujski lahko poginejo v perakutni fazi brez kliničnih znamenj, vendar je najpogostejša akutna oblika. Prizadeti prašiči so potrti, ne jedo, se neradi gibljejo, če jih prisilimo h gibanju, jih zanaša v zadnjem delu, ležijo in tiščijo se skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana telesna temperatura. V začetku se pojavlja zaprtje, ki mu sledita driska in bruhanje. Kasneje se pojavi difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po trebuhu. Pojavlja se konjunktivitis. Veke so včasih zlepljene zaradi posušenega gnojnega izcedka. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni. Gibanje v krogu, tresenje mišic in krči so najpogostejši. Smrt nastopi navadno 7 do 15 dni po začetku bolezni. Pri nizko virulentnih sevih so znaki manj izraženi. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecije, dermatitisa, rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do dviga temperature, zvržavanja, majhnih gnezd, mrtvorojencev in nenormalnosti pri pujskih.

3.6.3 Tveganje in nevarnost

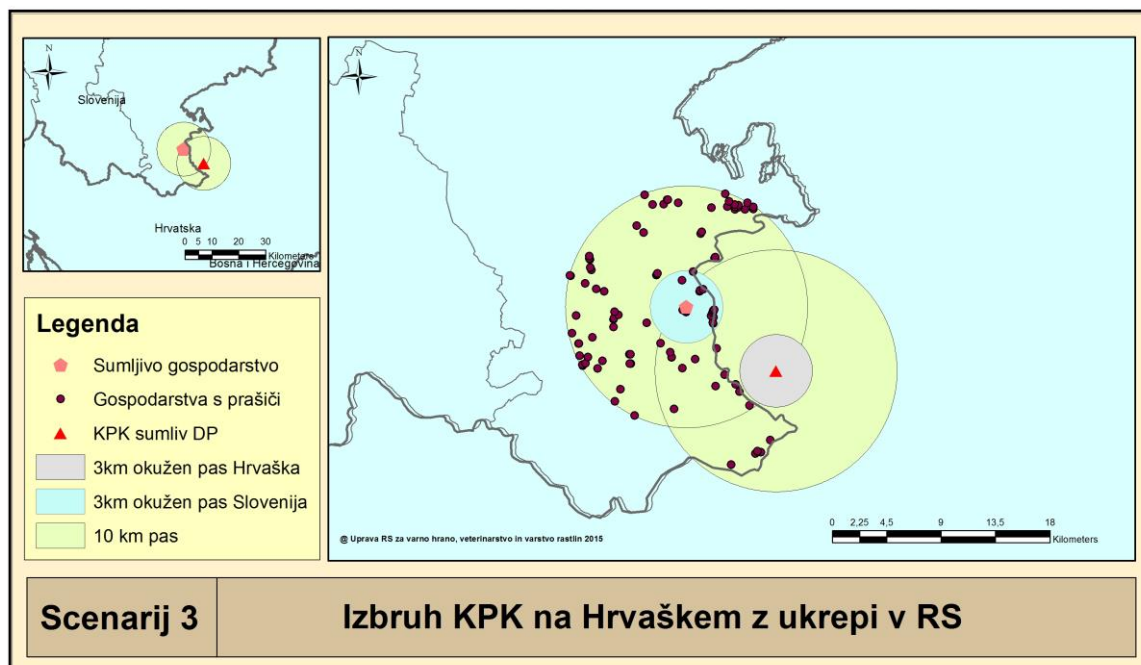
KPK je posebno nevarna virusna bolezen živali, ki prizadene domače in divje prašiče. Scenarij tveganja 3 opisuje pojav KPK pri domačem prašiču na območju sosednje države. Ukrepi nadzora in omejevanja širjenja bolezni segajo tudi na območje Slovenije. V tem scenariju je prizadet jugovzhodni del države, ker območja z omejitvami segajo iz sosednje države v Slovenijo. Zaradi narave bolezni in tendence širjenja predstavlja KPK izredno nevarno bolezen, ki povzroča ekonomske in politične škode. Na območju jugovzhodne Slovenije prašičereja ne predstavlja najpomembnejše živinorejske panoge. Kljub temu so posledice odrejenih ukrepov zelo velike, predvsem za prašičerejo v tej regiji. Če bolezni ne utegnemo omejiti, lahko pride do izbruhov še v ostalih regijah Slovenije, saj ima bolezen visoko tendenco širjenja.

3.6.4 Kraj dogodka in prostorska razsežnost

Območje izbruha zajema območje jugovzhodnega dela Slovenije, ki ga pokriva OU Novo mesto, natančneje okolica Črnomlja in Metlike. Območje pokrivajo v okolici gosti gozdovi, ki so dom divjega prašiča, ki lahko predstavlja glavnega vektorja za prenos bolezni. Pojav bolezni

je v sosednji državi. Ogroženo območje sega v Slovenijo, zato je treba izvesti predpisane ukrepe.

Slika 8 in 9: Potrditev KPK pri domačem prašiču v sosednji državi z ukrepi v Sloveniji

V Preglednici 5 je prikazano število gospodarstev s prašiči in število prašičev na zaščitnih in ogroženih območjih. Na skupno 2011 gospodarstvih redijo 34.610 prašičev.

Preglednica 5: Populacija živali na območju z omejitvami - Scenarij 3

Območje	Gospodarstvo	Govedo	Prašiči	Drobnica	Skupaj živali
Index farma	1	655	6	7	668
Zaščitno območje	152	776	697	37	1510
Ogroženo območje	1859	5469	33.913	759	40141
Skupaj	2011	6245	34.610	796	41.651

3.6.5 Moč in čas

Po izbruhu KPK se poleg ukrepov na okuženem gospodarstvu določita tudi zaščitno in ogroženo območje ter ukrepi na teh območjih. V omenjeni situaciji (pojav KPK v sosednji državi) se v Sloveniji določita zaščitno in ogroženo območje, vendar se v tem primeru izbruh KPK smatra kot nizko tveganje.

Časovni obseg je težko določiti saj je Slovenija v skladu z določili Zoosanitarnega Kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) država prosta KPK (zadnji izbruh bolezni sega

v 1996). Pomembno je zgodnje odkrivanje bolezni. Leta 2006 je bil v sosednji državi zabeležen pojav bolezni. Meje zaščitnega in ogroženega območja so segala v Slovenijo. Sumljivi primeri so bili v Sloveniji zabeleženi v marcu 2007, vendar so se kasneje po laboratorijski preiskavi izkazali za negativne.

3.6.6 Razvoj in potek

Za ugotovitev vzroka je treba izvesti epidemiološko analizo. Pomembno je ugotoviti prvi primer (index case). Inkubacijska doba KPK je 5 do 10 dni (2 do 30 dni) in po njej nastopijo klinična znamenja bolezni. Določitev tega obdobja je ključna za odkrivanje poteka bolezni. Pri perakutni obliki nastopi smrt v 4 do 8 dneh po infekciji, pri akutni obliki v 9 do 19 dneh po infekciji, v kronični obliki pa 30 do 95 dni po začetku bolezni.

Virus izločajo prašiči že v inkubaciji, ko še ne kažejo kliničnih znakov, klinično bolne živali in prašiči, ki so kongenitalno inficirani. Ko prašiči po okužbi pridobijo specifična protitelesa, praviloma virusa ne izločajo več. Živali, ki zbolijo za kronično obliko bolezni, širijo virus kontinuirano ali intermitentno. Virus lahko kontinuirano širijo navidez zdravi prašiči brez kliničnih znamenj ali brez specifičnih protiteles (intrauterino okuženi pujski).

3.6.7 Čas za obveščanje in opozorilo

KPK spada med posebno nevarne bolezni, za katere velja, da je treba sum nemudoma javiti na UVHVVR, kjer generalni direktor skliče DSNB. Zakon, ki ureja veterinarska merila skladnosti določa, da mora vsakdo, ki posumi, da bi njegova žival lahko zbolela ali poginila za kakšno boleznijo, o tem čimprej obvestiti veterinarja in do njegovega prihoda preprečiti dostop do obolele oziroma poginule živali.

Zato je pomembno stalno ozaveščanje veterinarjev in rejcev, kar UVHVVR izvaja skozi organizacijo raznih izobraževanj, npr. simulacijske vaje. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu KPK, ki določa ukrepe ob pojavu KPK. V načrtu ukrepov so tudi vse potrebne informacije, npr. telefonske številke, zemljevidi, obrazci, itd.

Pomembno je tudi zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje.

3.6.8 Referenčni dogodki

Leta 2007 je bil zabeležen izbruh KPK na Hrvaškem v kraju Pušćine, ki je od slovenske meje oddaljen približno 5,5 kilometra. Ogroženi 10 km pas je segal tudi v nekatera naselja v občini

Središče ob Dravi: Godenince, Grabe, Obrež in Središče ob Dravi. Na tem območju je bilo v skladu z registrom živali takrat registriranih 121 gospodarstev s skupno 5053 prašiči. Na tem območju je UVHVVR izvedla oziroma določila nekatere ukrepe (popis gospodarstev, ki redijo prašiče in število prašičev, prepoved premikov in prevoza prašičev, čiščenje in dezinfekcijo prevoznih sredstev ter postavitve dezinfekcijskih barier na vseh vhodih in izhodih z/na gospodarstva in v objekte,...).

Ostali izbruhi KPK po svetu:

- Nizozemska, januar 1997, menijo, da se je prvi izbruh KPK na Nizozemskem razširil s tovornjakom za prevoz živali, ki je prevažal okužene prašiče iz Nemčije. Hladni pogoji tega leta so ohranili virus in onemogočili ustrezno čiščenje kamionov. V tednih po potrditvi KPK so poročali o več izbruhih po ostalih delih države. Izbruh se je nadaljeval do marca 1998, neškodljivo je bilo odstranjenih več kot 700.000 prašičev. Poleg tega je bilo evtanaziranih več kot milijon prašičev v klavnicah, dodatno pa še sedem milijonov zaradi dobrobiti živali. Ocenjujejo, da je izbruh KPK stal Nizozemsko dve milijardi ameriških dolarjev.
- Vzhod Anglije, od junija do avgusta 2000, v tem času so prašiči na gospodarstvu v Essexu kazali netipične znake, ki so spominjali na druge bolezni. Zaradi poznega odkritja se je bolezen razširila na sosednje farme (skupno 16). Da bi preprečili širjenje bolezni, je bilo usmrčenih in neškodljivo odstranjenih 74.793 prašičev. Vzrok prenosa bolezni je bil stik prašičev s kontaminirano hrano, ki so jo zavrgli mimoidoči na površino zunanjih ograjenih prostorov gospodarstva ob bližnji sprehajalni poti.

4. ANALIZA TVEGANJA

4.1 Ovrednotenje tveganja

Epizootije oziroma panzootije večjih tveganj se z različno magnitudo tveganja na globalnem nivoju pojavljajo v intervalih 10 do 30 let. Problematični za širjenje bolezni so predvsem nenadzorovani premiki živali oziroma nakup živali / krme iz nepreverjenih rej / obratov. Prav tako imajo veliko vlogo pri širjenju bolezni tudi ljudje. Tukaj imamo v mislih predvsem potovanja v tuje kraje, kjer so določene bolezni endemične. S premiki prebivalstva, ki se povečujejo na globalnem nivoju, se lahko prenesejo povzročitelji bolezni tudi v domače okolje.

Seveda je treba upoštevati še negotovost rezultatov. Vsi opisani dogodki imajo podlago v teoriji, saj ima Slovenija zelo ugodno stanje glede zdravstvenega stanja živali. Zato se pri ovrednotenju tveganja poslužujemo znanih dogodkov iz tujine. Prenos virusa na človeka pod določenimi pogoji je možen samo v Scenariju tveganja 2 – Aviarna influenza.

4.2 Vplivi in ovrednotenje

4.2.1 Vplivi na ljudi

Vplivi na ljudi so prikazani v treh Preglednicah za tri scenarije tveganja. Ovrednotene so verjetnosti za mrtve, ranjene oziroma bolne in trajno preseljene ljudi. V primeru scenarija 1 in 3 ni vplivov na ljudi in so v tem primeru tveganja označena kot ničelna. Izbruh aviarne influence ima lahko za posledico določeno število obolelih ljudi, predvsem v primeru kroničnih bolnikov, kjer pride do pojava pljučnic oziroma pride do poslabšanja splošnega stanja, zato tveganja ne moremo čisto izključiti.

Preglednica 6: Merila tveganja in vpliv na število mrtvih ljudi

Stopnja vpliva na ljudi - MRTVI						
Stopnja vpliva	NO	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	0	1	2	3	4	5
Mrtvi	0	Do 5	5 – 10	10 – 50	50 – 200	>200
Scenarij 1 – SIP	0					
Scenarij 2 – AI	0					
Scenarij 3 – KPK	0					

Preglednica 7: Merila tveganja in vpliv na število ranjenih / bolnih ljudi

Stopnja vpliva na ljudi – RANJENI / BOLNI						
Stopnja vpliva	NO	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	0	1	2	3	4	5
Ranjeni / bolni	0	Do 10	10 – 50	50 – 200	200 – 1000	>1000
Scenarij 1 – SIP	0					
Scenarij 2 – AI		1				
Scenarij 3 – KPK	0					

Preglednica 8: Merila tveganja in vpliv na število trajno preseljenih

Stopnja vpliva na ljudi – TRAJNO PRESELJENI						
Stopnja vpliva	NO	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	0	1	2	3	4	5
Trajno preseljeni	0	Do 20	20 – 50	50 – 200	200 – 500	>500
Scenarij 1 – SIP	0					
Scenarij 2 – AI	0					
Scenarij 3 – KPK	0					

4.2.2 Gospodarski in okoljski vpliv ter vpliv na kulturno dediščino

Meja vpliva nesreče na gospodarstvo in okolje ter na kulturno dediščino med drugo in tretjo stopnjo oziroma razredom je postavljena na 0,6 % BDP. Iz tega so izpeljane mejne vrednosti za ostale razrede. Če škoda zaradi neke nesreče preseže vrednost 0,6 % GNI (slovensko: BND), je država v primeru nesreče upravičena do pomoči EU oziroma lahko zaprosi za določena nepovratna finančna sredstva. Obenem je ta višina škode oziroma 0,6 % GNI v evropskih smernicah predstavljena kot tista, nad katero je treba glede na predvideno škodo izdelati ocene tveganja tudi za manj verjetne nesreče. Pri nas sta vrednosti GNI oziroma BDP zelo podobni (BDP je malenkost nižji), zato pri merilih za ovrednotenje tveganja uporabljamo BDP. Vrednost 100 milijonov evrov je uporabljena kot mejnik med prvo in drugo stopnjo gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino, kar je po smernicah eno od meril za uvrščanje tveganj v državne matrike tveganj za nesreče. Scenariji tveganja in ocene

tveganja so privzeti iz prve verzije te ocene iz leta 2015, kar pomeni, da se tudi vse finančne vrednosti v tem poglavju in v nadaljevanju ocene navezujejo na stanje iz leta 2014 in ne na trenutne finančne razmere. Višina BDP v letu 2014 je znašala okoli 36.200 milijonov evrov.

Ob pojavu nekaterih bolezni so stroški izvajanja določenih ukrepov delno sofinancirano s strani EU (ukrepi na okuženem gospodarstvu, diagnostika, morebitna cepljenja).

Merila za gospodarske in okoljske vplive in vplive na kulturno dediščino:

- se določi številčno, opisno in vrednostno (v evrih),
- po izdelanih scenarijih vsak nosilec pridobi podatke o gospodarskih in okoljskih vplivih in vplivih na kulturno dediščino od sodelujočih organov in na osnovi dobljenih vrednosti (v evrih) se izdelata predlog končnih meril za gospodarski in okoljski vpliv in vpliv na kulturno dediščino, ki bodo podlaga za uvrščanje tveganj v matrike tveganj.

Preglednica 9: Vplivi na gospodarstvo in okolje ter kulturno dediščino*

Stopnja vpliva	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	1	2	3	4	5
Merila	Do 0,3% BDP, pod 100 mio evrov	0,3% do 0,6% BDP 100 – 220 mio evrov	0,6% do 1,2% BDP 220 – 440 mio evrov	1,2% do 2,4% BDP 440 – 880 mio evrov	nad 2,4% BDP nad 880 mio evrov
Scenarij 1 – SIP	1				
Scenarij 2 – AI	1				
Scenarij 3 – KPK	1				

* vrednosti BDP so iz leta 2014

Predvidevamo nastanek nekaterih stroškov, povezanih z osebami, ki delajo v prehranski industriji (kmetje, klavnice, prevoz). Ne glede na pomen določenih pojavov bolezni pri živalih, ki so lahko z veterinarskega vidika tragični za živinorejo, bi bila predvidena poraba in stroški glede na državni nivo pod 100 milijonov evrov za vsak posamezen scenarij.

V primeru prvega scenarija (pojav SIP) bi prišlo do največjih stroškov, zato je bil obračunan strošek za državo in vpletene samo v tem primeru. Predvsem je treba upoštevati sanacijo bolezni in normaliziranje stanja po izbruhu. Prav tako je ta scenarij izbran za reprezentativnega v oceni tveganja.

Stroški so bili kategoriziran v dveh delih in jih delimo glede na zaščitno in ogroženo območje:

1. Okuženo območje – Sklop 1 – izračun stroškov na gospodarstvih, kjer pride do izbruha bolezni (trije izbruhi)

Na področju območnega urada Murska Sobota je prišlo do pojava SIP na treh gospodarstvih. Med ukrepe spada tudi neškodljivo odstranjevanje trupel poginjenih in usmrčenih živali. Od potrditve posebno nevarne bolezni živali (SIP) poteka izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja in izkoreninjenje še vsaj 30 dni od pojava bolezni. V spodnji Preglednici so podani ukrepi za sklop 1.

Ukrepi v sklopu 1 so razdeljeni na dva dela. Na okuženih gospodarstvih se izvede depopulacija živali in njihovo neškodljivo uničenje. Na ostalih gospodarstvih na zaščitnem območju se izvajajo klinični pregledi gospodarstev z omejitvami premikov in laboratorijski preiskave, vzpostavljene so dezbariere za premik med območji.

Preglednica 10: Število gospodarstev in živali in ukrepi v Sklopu 1 – zaščitno območje

Območje	Gospodarstvo	Govedo	Prašiči	Drobnica	Skupaj živali	Ukrepi
Index farma – primarni izbruh	1	655	6	7	668	Depopulacija, DDD, klinični pregled, laboratorij
Izbruh 2 - Farma 2	1	4	13	1	18	
Izbruh 3 - Farma 3	1	4	0	0	4	
Izbruhi	3	663	19	8	690	
Zaščitno območje – Izbruh 1	152	776	697	37	1510	Klinični pregled, laboratorij, dezbariere za območja, omejitvev premikov
Zaščitno območje – Izbruh 2	219	578	3187	29	3794	
Zaščitno območje – Izbruh 3	35	124	170	20	314	
Skupaj	406	1478	4054	86	5618	

Izračun okvirnih stroškov za odškodnine za živali je podan v spodnjih preglednicah. Ovrednotili smo stroške dela, laboratorijskih analiz in materialnih sredstev. Pri izračunu smo upoštevali povprečne vrednosti treh vrst živali: govedo (800,00 evrov – povprečna vrednost, upoštevajoč kravo, tele, bik), prašiči (200,00 evrov) in drobnica (80,00 evrov). (Vir – splet, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije).

Izračun za odškodnine za evtanazirane živali = 800 evrov * 668 + 200 evrov * 18 + 80 evrov * 4 = 538.320 evrov

Na treh okuženih gospodarstvih je skupno 690 živali, ki jih je treba usmrtiti in neškodljivo odstraniti v predelovalnem obratu (KOTO). Upoštevali smo povprečno težo 500 kg na žival (večina živali v vzorcu je govedi in pitancev). Za strokovno osebje so bili podani naslednji kriteriji za izračun stroškov. Pri izračunu »delo« konkretno delo v žarišču smo upoštevali čisto delo tehničnega in strokovnega osebja po ceni 24,00 evrov veterinar (specialist) in tehnik 16,50 evrov. To so okvirne cene ure, ki jih imajo na Veterinarski fakulteti. Kljub temu bi bilo potrebno uro dela zaradi narave dela dvigniti še vsaj za 70-100% (riziko za zdravje, pogoji dela, obremenitve zaradi uporabe posebnih zaščitnih sredstev, izpostavljenost in dela z nevarnimi snovmi, postopki po dezinfekciji, ...).

Referenčni izračuni so bili dani za gospodarstvo z 200 glav govedi. Primer simulacijske vaje, ki jo je organizirala VF v sodelovanju z drugimi službami, predvideva naslednje stroške sanacije po izbruhu SIP na gospodarstvu, kjer redijo 200 govedi. Aktivnosti za preprečevanje širjenja in izkoreninjenje SIP potekajo še vsaj 30 dni od pojava bolezni. Za lažjo predstavo smo ovrednotili stroške dela, laboratorijskih analiz in materialnih sredstev. Ocena stroškov dela strokovnega in tehničnega osebja ob pojavu posebno nevarne bolezni živali vključuje: delo v žarišču bolezni (14 dni), vzdrževanje dveh razkuževalnih barier (30 dni), delo oskrbovanje razkuževalnih barier (30 dni), delo specialistov in strokovnega osebja ob pojavu (10 dni), delo specialistov in strokovnega osebja (30 dni) ter materialno tehnična sredstva in amortizacija. Ocenjen znesek teh stroškov je okoli 500.000 evrov. V primeru večjega števila izbruhov v daljšem časovnem obdobju bi se seveda trajanje ukrepov ustrezno podaljšalo, kar pomeni višje stroške.

Ukrepi na območjih so podobni, tako da se številke ne bodo spreminjale v večji meri. Glede na to, da imamo izbruhe na treh različnih gospodarstvih in tri zaščitna območja, ki se ne pokrivajo, bomo upoštevali posamezne ukrepe kot posamezne celote – torej tri območja, na katerih potekajo predpisani ukrepi.

Na okuženih območjih je treba narediti periodični inšpekcijski pregled vseh gospodarstev z živalmi dovzetnih vrst, na način, da se prepreči širjenje virusa SIP, ki je lahko prisoten na teh gospodarstvih; pri pregledu je potrebno preverjati ustrezno dokumentacijo, predvsem popis živali na gospodarstvu in ukrepe za preprečevanje vnosa ali nenadzorovanega širjenja virusa SIP, ki vključujejo tudi klinične preglede ali jemanje vzorcev dovzetnih vrst živali. Klinični pregled in inšpekcijski pregled je treba narediti na vseh ostalih gospodarstvih na zaščitnem območju (403 gospodarstva). Enota klinični pregled (KP) je obračunana kot obisk veterinarja

na gospodarstvu v neki časovni enoti. Povprečno bo časovna enota označena kot dve uri, ki sta namenjeni za pregled gospodarstva (zaščitna obleka, razkuževanje, postopek pregleda).

$$KP = \text{veterinar} * N \text{ gospodarstvo} * \text{čas} = 24 \text{ evrov} * 403 * 2$$

Čiščenje in razkuževanje gospodarstva zajema še materialno – tehnična sredstva (razkužila, folije, bariere), ki jih je treba prišteti k znesku konkretnega dela strokovnjakov v žarišču bolezni. Na okuženem gospodarstvu je treba gnoj in uporabljen nastil kompostirati, da je zagotovljena temperatura vsaj 70° C po vsej kopici, po možnosti ob dodajanju 100 kg granuliranega žganega apna na 1 m³ gnoja, poškopiti z razkužilom in pustiti vsaj 42 dni; v tem obdobju se kopico bodisi pokrije ali pa prelaga, da se zagotovi enakomerno pregrevanje vseh plasti. Gnojevko in gnojnico je treba skladiščiti vsaj 42 dni po zadnjem dodajanju infektivnega materiala. Uradni veterinar lahko, če sta gnojevka in gnojnica močno kontaminirani ali ob neugodnih vremenskih razmerah, to obdobje podaljša, ali, če je dodano razkužilo, ki zadovoljivo spremeni vrednost pH po vsej snovi, da je zagotovljeno uničenje virusa SIP, to obdobje skrajša.

Na zaščitnem območju je skupno 5618 živali na 406 gospodarstvih. Od tega je depopulacija potekala na treh gospodarstvih, neškodljivo je bilo odstranjenih 690 dovzetnih živali. Vzorčenje znotraj okuženega območja mora potekati na naslednji način. Vsa gospodarstva znotraj zaščitnega območja, na katerih ovce in koze v obdobju vsaj 21 dni pred vzorčenjem niso bile v neposrednem in tesnem stiku z govedom, se pregledajo v skladu s protokolom vzorčenja, s katerim z vsaj 95 % verjetnostjo dokažemo 5 % prevalenco bolezni. Na gospodarstvih znotraj zaščitnih območij redijo skupno 86 glav drobnice. Ostala gospodarstva z drugimi dovzetnimi živalskimi vrstami je treba pregledati, kadar se posumi na prisotnost virusa SIP. Odvzeti je treba vzorce na gospodarstvu, po principu 5% prevalence in 95% verjetnosti.

Predvidevamo lahko, da bodo veterinarji ob inšpekcijskih in kliničnih pregledih zaznali določeno število sumljivih gospodarstev (recimo 5% gospodarstev od 406). Upoštevati je treba tudi drobnico na gospodarstvih, zato lahko z gotovostjo trdimo, da bo treba odvzeti vzorce še na 20 gospodarstvih (vzorčenje po principu 5 % prevalence in 95% verjetnosti).

Atributi:

- Skupno število živali na zaščitnem območju = 5618
- Povprečno število živali na gospodarstvo na zaščitnem območju = 5618 / 406 = 13,8
- Glede na sistematiko vzorčenja je treba odvzeti vzorce krvi vsem dovzetnim živalim na gospodarstvu
- Odvzem krvi je cca. 18 evrov
- Režijska ura veterinarja je cca. 34 evrov

- En odvzem traja dve uri
- Laboratorijska preiskava SIP je cca. 41 evrov (vir NVI) – (ELISA test – 28,86 evrov; RT PCR – 65,28 evrov)

Laboratorij = 20 gospodarstev * Povp živali * Lab preiskava * = 20 gospodarstev * 13,8 * 41 * 18

Delo veterinarja = 20 gospodarstev * Odvzem ure * Režijska ura * Odvzem krvi = 20 gospodarstev * 2 * 34 * 18

Vzorčenje za 5 % * 406 gospodarstev = Laboratorij + Delo veterinarja = (20 gospodarstev * 13,8 * 41) + (20 gospodarstev * 2 * 34 * 18) = 11.316 + 24.480 = **35.796 evrov**

Preglednica 11: Izračun stroškov na zaščitnem območju

Območje treh izbruhov in zaščitno območje	Strošek (v evrih/enoto)	Obračun	Rezultat (v evrih)
Usmrtitev (evtanazija)	70 / žival	70 * 690	48.300
Strokovno osebje (specialisti, razkuževanje)			
delo v žarišču izbruha bolezni (14 dni) – 3 gospodarstva	42.000 / izbruh	42.000 * 3	126.000
vzdrževanje dveh dezinfekcijskih barier (30 dni) – Zaščitno območje	144.000 / območje	144.000 * 3	432.000
delo oskrbovanje dezinfekcijskih barier (30 dni) – Zaščitno območje	20.000 / območje	20.000 * 3	60.000
delo specialistov in strokovnega osebja ob izbruhu (10 dni) – Zaščitno območje	100.000 / območje	100.000 * 3	300.000
delo specialistov in strokovnega osebja (30 dni) – Zaščitno območje	30.000 / območje	30.000 * 3	90.000
materialno tehnična sredstva in amortizacija – Zaščitno območje	135.000 / območje	135.000 * 3	405.000
Odvoz in uničenje trupel – okužena gospodarstva	200 / tona	0,5 T * 200 * 690	69.000
Odškodnina za živali			538.320
Čiščenje in razkuževanje gospodarstva, razkuževanje gnojevke, gnoja in kontaminirane stelje	63.000 / žarišče	63.000 * 3	189.000
Laboratoriji (vzorčenje 5% 95 CI) za gospodarstva na okuženem območju			35.796
Klinični pregled (KP)	24 / ura veterinarja	24 * 403 * 2	19.344
Skupaj stroški na zaščitnem območju			2.312.760

2. Ogroženo območje - Sklop 2 – štiri bariere, klinično pregledati 3081 gospodarstev (cena obiska – klinični pregled)

Preglednica 12: Število gospodarstev in živali in ukrepi v Sklopu 2 – ogroženo območje

Območje	Gospodarstvo	Govedo	Prašiči	Drobnica	Skupaj živali	Ukrepi
Ogroženo območje	3081	9528	40.119	1719	51.366	Klinični pregled, dezbariere za premik med območji

Klinično je treba pregledati in narediti inšpekcijski pregled vseh gospodarstev z doveznimi živalmi na ogroženem območju (3081 gospodarstev). Upoštevana je bila postavka 34 evrov na veterinarja, ki bi rabil približno dve uri za pregled enega gospodarstva (zaščitna obleka, klinični pregled, razkuževanje). Izračun je podan spodaj:

$$\text{KP} = \text{veterinar} * \text{N gospodarstev} * \text{čas} = 24 \text{ evrov} * 3081 * 2 = 147.888 \text{ evrov}$$

Izračun je bil narejen za vzdrževanje dveh barier na zaščitnem območju za 30 dni, kar znaša 144.000 evrov. Na ogroženem območju predvidevamo postavitev štirih barier, katerih strošek znaša 288.000 evrov. Potrebe za materialno tehnična sredstva in amortizacijo se bodo porazdelila ekvivalentno po ogroženem območju, tako da lahko vzamemo izračun potreb za vzdrževanje na ogroženem območju, kar znaša 135.000 evrov. Prav tako je treba upoštevati še delo strokovnega osebja, ki ga prav tako vzamemo iz izračunov za zaščitno območje in ga ekvivalentno porazdelimo po ogroženem območju.

Preglednica 13: Izračun stroškov na ogroženem območju

Ukrepi na ogroženem območju	Strošek (v evrih/enoto)	Obračun	Rezultat (v evrih)
Strokovno osebje (specialisti, razkuževanje)			
vzdrževanje 2 dezinfekcijskih barier (30 dni) – Ogroženo območje	144.000 / območje	144.000 * 2	288.000
delo oskrbovanje dezinfekcijskih barier (30 dni) – Ogroženo območje	20.000 / območje	20.000 * 2	40.000
delo specialistov in strokovnega osebja (30 dni) – Ogroženo območje	30.000 / območje	30.000	30.000
materialno tehnična sredstva in amortizacija – Ogroženo območje	135.000 / območje	135.000	135.000
Klinični pregled (KP)	24 / ura veterinarja	24 * 3081 * 2	147.888
Skupaj stroški na ogroženem območju			640.888

Predviden znesek stroškov za izvajanje ukrepov na zaščitnem območju – Sklop 1, bi znašal 2.312.760 evrov, na ogroženem območju – Sklop 2 pa 640.888 evrov. Skupno gledano bi izbruh po scenariju tveganja 1 zahteval vsaj 2.953.648 evrov neposrednih stroškov, ki jih okvirno lahko predvidemo. V tem primeru ni bil upoštevan izpad proizvodnje (mleko, mesa), saj se ti stroški ne štejejo med neposredne stroške/odškodnine, do katerih so imetniki živali upravičeni in se plačujejo iz proračuna RS. Prav tako so izvzeti še dodatni stroški, ki jih je treba predvideti za delovanje UVHVVR in drugih javnih služb (npr. policija in vojska), klavnic, obrata za predelavo živalskih stranskih proizvodov, itd. Ti stroški niso zanemarljivi, saj bi bilo treba za sanacijo takega izbruha vključiti večje število ljudi.

Ne glede na omenjeno sami stroški sanacije ne bi presegali 100 milijonov evrov, kar je prva kategorija (zelo nizka) v Preglednici 9 »Vpliv na gospodarstvo in kulturno dediščino«. Izračun za ostale scenarije ni bil narejen, saj bi bili stroški nižji.

4.2.3 Politični in družbeni vplivi

Vplivi na delovanje državnih in javnih ustanov

Preglednica 14: Zmanjšana možnost izvajanja nalog iz pristojnosti državnih organov (vlada, ministrstva, organi v sestavi, upravne enote) na prizadetem območju

Vpliv \ Trajanje	Omejena	Zelo okrnjena	Onemogočena
Do 2 dni	1	1	2
Do 7 dni	1	1	2
Do 15 dni	2 S1, S2, S3	2	3
Do 30 dni	2	3	4
Več kot 30 dni	3	4	5

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne posegajo v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče na ocenjevano vsebino ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np). Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje.

*S1 – scenarij 1 – SIP, S2 – scenarij 2 – AI, S3 – scenarij 3 – KPK

Vpliv na izvajanje nalog iz pristojnosti državnih organov na prizadetem območju je bil ocenjen kot omejen vpliv (velja le za nekatere državne organe v omejenem obsegu), ki bi lahko trajal do 15 dni v primeru vseh treh izbranih scenarijev.

Preglednica 15: Število ljudi, za katere je s strani državnih organov fizično ali funkcionalno ovirano ali moteno izvajanje storitev

Število ljudi \ Trajanje	Do 500	Od 500 do 1000	Od 5000 do 50.000	Nad 50.000
Do 2 dni	1	1	1	2
Do 7 dni	1	2	2	3
Do 15 dni	2 S1, S2, S3	3	3	4
Do 30 dni	3	4	4	5
Več kot 30 dni	4	5	5	5

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče na ocenjevano vsebino ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

***S1** – scenarij 1 – SIP, **S2** – scenarij 2 – AI, **S3** – scenarij 3 – KPK

Število ljudi, ki bo eventualno prizadetih ob pojava omenjenih bolezni, je zelo majhno. Odločili smo se za kategorijo do 500 prizadetih za vse tri scenarije in traja do 15 dni.

Vpliv na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov

Pomanjkanje ali otežen dostop do:

- Vode
- Hrane
- Energentov (elektrika, ogrevanje, ...)

Preglednica 16: Pomanjkanje ali otežen dostop do vode, hrane, energentov

Število prizadetih ljudi \ Trajanje	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Nad 50.000
Do 2 dni	1	1	1	2
Do 7 dni	1	2	2	3
Do 15 dni	2	3	3	4
Do 30 dni	3	4	4	5
Več kot 30 dni	4	5	5	5

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče na ocenjevano vsebino ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če pride do tega, da ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se za nadaljnje delo upošteva vpliv, zaradi katerega je prizadetih največ ljudi. Če se izkaže, da je najmanj v dveh primerih prizadeto enako število ljudi, se upošteva tisti, ki traja dlje.

Na podlagi scenarijev vpliva na pomanjkanje ali otežen dostop do vode, hrane in energentov ne predvidevamo.

Preglednica 17: Zelo okrnjeni ali onemogočeni uporaba interneta in telekomunikacijskih sistemov, prihod na delovna mesta in v vzgojno-izobraževalne ustanove, uporaba javnih storitev (dostop do medijev, zdravstvene storitve, bančne storitve itn.), uporaba javnega prometa, oskrba oziroma nakup življenjskih potrebščin in uvrstitev scenarijev tveganja v stopnje vpliva

Število prizadetih ljudi				
	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Nad 50.000
Trajanje				
Do 2 dni	1	1	1	2
Do 7 dni	1	2	2	3
Do 15 dni	2	3	3	4
Do 30 dni	3	4	4	5
Več kot 30 dni	4	5	5	5

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče nanjo ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če pride do tega, da ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se za nadaljnje delo upošteva tisti, zaradi katerega je prizadetih največ ljudi. Če se izkaže, da je najmanj v dveh primerih prizadeto enako število ljudi, se upošteva tisti, ki traja dlje.

Vplivi nesreče v tem primeru ne morejo posegati v ocenjevano vsebino in zato niso bili ovrednoteni oziroma ocenjeni (oznaka NO).

Merila za ovrednotenje psihosocialnih vplivov

Število ljudi, pri katerih nesreča povzroči nenavadno/nezaželeno obnašanje (behavioural reactions), kot na primer:

- izogibanje obiskovanja šol, vrtcev, zavestno neprihajanje na delo
- zavestna neuporaba javnega prevoza
- tendenca po preselitvi
- neracionalne finančne operacije (množični dvigi gotovine itd.)
- kopičenje in prisvajanje zalog življenjskih potrebščin

Preglednica 18: Ovrednotenje psihosocialnih vplivov

Število prizadetih ljudi	Trajanje			
	Do 500	Od 500 do 5000	Od 5000 do 50.000	Nad 50.000
Do 2 dni	1	1	1	2
Do 7 dni	1 S1, S3	2	2	3
Do 15 dni	2	3 S2	3	4
Do 30 dni	3	4	4	5
Več kot 30 dni	4	5	5	5

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče na ocenjevano vsebino ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np). Upošteva se vpliv, ki povzroči največje posledice in traja najdlje. Če pride do tega, da ima več vsebin enako stopnjo vpliva, se za nadaljnje delo upošteva tista, pri kateri je prizadetih največ ljudi in nato tista, ki traja najdlje.

***S1** – scenarij 1 – SIP, **S2** – scenarij 2 – AI, **S3** – scenarij 3 – KPK

Predvideni so minimalni vplivi pri scenariju 1 (SIP) in scenariju 3 (KPK), ki bi trajali nekje do sedem dni in bi prizadeli majhno število ljudi. Pri posebno nevarnih boleznih živali je namreč pogosta povezava med nevednostjo ljudi in vplivom medijev na prebivalstvo. Vpliva nesreče v tem primeru ne moremo zanemariti, saj nevednost ljudi lahko vpliva na določeno stopnjo zaskrbljenosti v populaciji zaradi možnosti prenosa in preskoka bolezni z živali na ljudi. Predvsem je tukaj problematičen scenarij 2 (AI), kjer je možen prenos bolezni z živali na ljudi. Vendar pa je zaradi kulture bivanja in načina reje perutnine (ni sobivanja med človekom in živaljo) ta verjetnost zelo majhna. Rahle panike med ljudmi ne moremo izključiti, zato ocena 3 in vrednost do 15 dni.

Socialni vplivi**Preglednica 19:** Socialni vplivi

	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino	Se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv	1 S1, S2, S3
Revnejši sloji prebivalstva se znajdejo v hudi socialni stiski, poraste število prošenj za izredno denarno socialno pomoč	2
Posledice nesreče občuti tudi srednji sloj prebivalstva, to se odraža v povečanem številu vlog za izredno denarno socialno pomoč	3
Posledice nesreče občuti večina prebivalstva, kar se kaže v znatnem povečanju števila vlog za socialne pomoči	4
Posledice občutijo vsi prebivalci, kar se kaže predvsem z novimi vlogami za socialno pomoč ter ponovnimi vlogami za dodelitev pomoči	5

Ne upoštevajo se vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

***S1** – scenarij 1 – SIP, **S2** – scenarij 2 – AI, **S3** – scenarij 3 – KPK

V primeru strogo določenih ukrepov pri preprečevanju širjenja bolezni pri Scenariju 1 (SIP) se lahko pojavi določena stopnja nelagodja. Predvsem za gospodarstva, ki v primarni vlogi temeljijo na živinoreji in jim to predstavlja glavni vir dohodka, lahko popolna depopulacija na gospodarstvu predstavlja šok in predvsem velik finančni zalogaj za nakup živali za nadaljevanje proizvodnje. Podobno bi veljalo za scenarij 2 (AI).

Preglednica 20: Psihološki vplivi

	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino	Se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv	1
Posamezni primeri strahu med prebivalci zaradi nepoznavanja vzrokov, značilnosti nesreče in njenimi posledicami	2 S1, S2, S3
Povečan pojav strahu med prebivalci, strah pred novo nesrečo in strah pred posledicami nesreče	3
Med prebivalci vlada strah za obstanek, zaupanje v pristojne organe, povezane z odzivom ter odpravljanjem posledic nesreče upade, narašča želja po preselitvi	4
Zaradi negativnih dogodkov/posledic nesreče je večina ljudi izgubila zaupanje glede tega, da bi se življenje na prizadetem območju lahko vrnilo v normalne okvire, množični pojavi preseljevanja	5

Ne upoštevajo se tudi vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

***S1** – scenarij 1 – SIP, **S2** – scenarij 2 – AI, **S3** – scenarij 3 - KPK

Psihološkega vpliva na ljudi ob pojavu bolezni ne moremo izključiti, saj vedno obstaja strah pred nepoznanim. Eksotične bolezni, ki niso prisotne v državi, lahko ob pojavu vzbudijo med prebivalstvom določene strahove in dvome. Za vse tri scenarije smo se odločili za stopnjo vpliva 2 v Preglednici 20 – psihološki vplivi. Glavna naloga UVHVVR v tem primeru je ozaveščanje prebivalstva in redno informiranje javnosti o sami bolezni in ukrepih, ki jih je treba izpeljati za preprečevanje širjenja in izkoreninjenje bolezni.

Na splošno socialni in psihološki vpliv na vse sloje prebivalstva nimata velike vloge. Imata pa pomemben vpliv na imetnike živali in njihove družine, ki so bili prizadeti zaradi izbruha. Usmrtitve živali (Scenarij tveganja 1 in 2) predstavljajo veliko psihološko obremenitev in tudi socialno obremenitev zaradi izgube dohodka (sredstev za preživljanje).

Merila za ovrednotenje vplivov na notranjepolitično stabilnost**Preglednica 21:** Vpliv na notranjepolitično stabilnost in javni red in mir

Vpliv	Stopnja vpliva
<ul style="list-style-type: none"> Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino 	Se ne ocenjuje (NO)
<ul style="list-style-type: none"> Majhen/nepomemben vpliv 	1
<ul style="list-style-type: none"> Posamezni primeri javnega izražanja nestrinjanja z ukrepanjem pristojnih institucij; Posamezne motnje delovanja političnih institucij (Vlada, Parlament...), posamezni pojavi sovražnih kampanj 	2
<ul style="list-style-type: none"> Posamezni primeri kršitev javnega reda in miru (JRM) in kaznivih dejanj (KD) zaradi nesreče; zaznano izražanje občutka strahu za lastno varnost in premoženje; Posamezniki ali skupine skušajo omajati notranjepolitične razmere, zmanjšano je zaupanje prebivalstva v delovanje političnih institucij 	3
<ul style="list-style-type: none"> Povečano število kršitev JRM ter organizirano izvajanje KD; povečan strah med prebivalstvom; Politične stranke in / ali druge interesne skupine skušajo spodkopati notranjepolitično stabilnost in poskušajo pridobiti politične koristi z »vsiljevanjem« lastnih programov za izboljšanje razmer, zmanjšanje zaupanja v delovanje državnih institucij. 	4
<ul style="list-style-type: none"> Množične kršitve JRM vključno z nasilnimi demonstracijami ter občuten porast izvajanja KD, notranja varnost države je ogrožena; Notranjepolitična stabilnost države je spodkopana; temeljne ustavno zagotovljene pravice in vrednote so ogrožene in razvrednotene. 	5

Ne upoštevajo se tudi vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np). Vrednost te skupine vplivov je lahko le celo število.

Vplivi nesreče v tem primeru ne morejo posegati v ocenjevano vsebino in zato niso bili ovrednoteni oziroma ocenjeni (oznaka NO /Np).

Merila za ovrednotenje vplivov na finančno stabilnost države

Preglednica 22: Vpliv na plačilno sposobnost pravnih in fizičnih oseb zaradi nedelovanja plačilnega prometa

Vrednost izpada	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>manjši kot 10%</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>med 10% in 20%</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>med 20% in 50%</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>med 50% in 80%</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj	Izpad poravnave plačil v vrednosti <u>več kot 80%</u> načrtovane vrednosti plačilnega prometa v obdobju trajanja motenj
Trajanje izpada					
Ni vpliva, ker vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)	se ne ocenjuje (NO)
Motnje v odvijanju plačilnega prometa v trajanju <u>do 2 ur</u>	1	1	2	3	3
Motnje v odvijanju plačilnega prometa v trajanju <u>do 4 ur</u>	1	2	2	3	4
Motnje v odvijanju plačilnega prometa v trajanju <u>do 8 ur</u>	2	3	3	4	4
Motnje v odvijanju plačilnega prometa v trajanju <u>celotnega poslovnega dne ali motnje, ki do konca poslovnega dne niso odpravljene*</u>	3	4	4	5	5
Motnje v odvijanju plačilnega prometa v trajanju <u>več kot enega poslovnega dne</u>	4	5	5	5	5

* Motnje ob koncu poslovnega dne, tudi če je obdobje motenj kratko, lahko povzročijo enodnevni zamik poravnave plačil.

Ne upoštevajo se tudi vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

Tudi tukaj nesreče ne vplivajo na ocenjevanje vsebine – zato oznaka NO.

Preglednica 23: Vpliv na plačilno sposobnost pravnih in fizičnih oseb zaradi pomanjkanja gotovine

Trajanje	Število prizadetih ljudi	Do 5000 oseb	Do 50.000 oseb	Nad 50.000 oseb
	Do 2 dni	1	2	3
Od 2 do 7 dni	2	3	4	
Več kot 7 dni	3	4	5	

1.–5. stopnja vpliva: če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se vpliv nesreče na ocenjevalno vsebino ne ocenjuje (NO). Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

Legenda:

- 1 – Ni nobenega vpliva oziroma majhen vpliv.
- 2 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam težje dostopna v njihovem kraju.
- 3 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam dostopna v sosednjih krajih.
- 4 – Gotovina je pravnim in fizičnim osebam dostopna v večjih mestih oziroma posameznih krajih.
- 5 – Gotovina ni dostopna.

Scenariji na to nimajo vpliva, zato ocena ne bo podana.

Spremembe BDP zaradi posledic nesreče v tekočem ali naslednjem letu zaradi nesreče**Preglednica 24:** Sprememba BDP

Stopnja spremembe BDP zaradi posledic nesreče v tekočem ali naslednjem letu zaradi nesreče						
Stopnja vpliva	NO	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	0	1	2	3	4	5
Sprememba	Ne vpliva, ker vplivi nesreče ne posegajo v vsebino/ brez posledic	Od 0 do 0,5%	Do – 1 %	Do – 1,5 %	Do – 2 %	Nad – 2 %
Scenarij 1 – SIP		1				
Scenarij 2 – AI		1				
Scenarij 3 – KPK		1				

Če se oceni, da nesreča ne bo imela negativnega vpliva na gibanje BDP oziroma če vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino, se stopnje vpliva ne ocenjuje (NO). Ne upoštevajo se vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np).

Vplivi nesreče lahko v skrajnih primerih (v primeru večjih in nenadzorovanih izbruhov) vplivajo na spremembo BDP. Država mora predvideti sredstva za sanacijo in ponovno vzpostavitev sistema oskrbe s hrano. Prehrambena industrija bi bila v primeru nesreče prizadeta, kar ima lahko za posledico spremembo BDP v naslednjih letih.

Merila za ovrednotenje vplivov na zunanje-politično/mednarodno stabilnost

Preglednica 25: Zunanje-politični (mednarodni) vpliv

Vpliv	Stopnja vpliva
Vplivi nesreče ne morejo posegati v ocenjevano vsebino	se ne ocenjuje (NO)
Majhen/nepomemben vpliv.	1
Ni zaznanega nobenega večjega neposrednega vpliva na mednarodni položaj države. Posamezne tuje države spremljajo dogajanje v RS.	2 S1, S2, S3
Posamezne (sosednje) države, nekatere regionalne, mednarodne organizacije se po diplomatski poti odzivajo na dogodek v smislu izražanja podpore/zaskrbljenosti zaradi razmer.	3
Del mednarodne skupnosti (države, mednarodne organizacije) se odziva na dogodek v smislu izražanja močne podpore/zaskrbljenosti zaradi razmer. ali/in Republika Slovenija (RS) je deležna mednarodne pomoči – predvsem v opremi in človeških virih. RS je kljub mednarodni pomoči še vedno stabilna država. ali/in Tuja diplomatsko-konzularna predstavništva v RS svojim državljanom odsvetujejo potovanja na nekatera območja v RS.	4
Večji del mednarodne skupnosti se močno odziva na dogodke v državi, saj dogodki močno vplivajo na varnost drugih držav. ali/in Republika Slovenija (RS) je deležna večje mednarodne pomoči (oprema, denar, človeški viri). Za normalno delovanje celotnega sistema RS nujno potrebuje pomoč. ali/in Tuja diplomatsko-konzularna predstavništva (DKP) svojim državljanom odsvetujejo potovanja v RS in zaradi razmer zmanjšujejo/povečujejo število osebja v predstavništvih ali/in Mednarodni dogodki, katerih glavna tema je položaj oziroma razmere v RS.	5

Prav tako se ne upoštevajo vplivi, ki so povezani z ocenjevano vsebino, a zaradi različnih vzrokov niso bili ocenjeni (Np). Vrednost te skupine vplivov je lahko le celo število.

***S1** – scenarij 1 – SIP, **S2** – scenarij 2 – AI, **S3** – scenarij 3 - KPK

Glede na naravo posebno nevarnih bolezni in tendenco širjenja smo ocenili stopnjo vpliva na druge države s številko dve. Ob pojavu bolezni iz omenjenih treh scenarijev mora UVHVR obveščati tudi sosednje države zaradi možnega prenosa bolezni na njihovo ozemlje. Prav tako

je obvezna prijava bolezni na Evropsko komisijo in Svetovni organizaciji za zdravje živali (WOAH). Na ta način so o bolezni poleg držav članic EU in sosednjih držav obveščene tudi vse države sveta. Posledično je treba omeniti še določene trgovinske omejitve ob izbruhu omenjenih bolezni, saj je trgovanje v teh primerih omejeno.

5. Ovrednotenje verjetnosti

Verjetnost, da bo prišlo do dogodka, je lahko zelo raznolika in odvisna od več drugih faktorjev, ki smo jih že opisali. V Preglednici 25 je razporeditev glede na verjetnost posameznega scenarija. Verjetnosti so bile podane na osnovi grobe ocene in mnenja strokovnjakov na področju zdravja živali. Ocenjujemo, da je verjetnost za vse tri scenarije okvirno enaka. Razmerje 5 – 25 let predstavlja za pojav bolezni velik razpon, saj se biološki faktorji tveganja hitro prilagajajo in možnost širjenja je težko predvideti. Glede na preteklo zgodovino zato predvidevamo VISOKO verjetnost za izbruh posameznih bolezni v Sloveniji (vrednost 4).

Preglednica 26: Stopnja verjetnosti dogodka glede na različne scenarije

Stopnja verjetnosti dogodka in merila tveganja						
Stopnja vpliva	NO	Zelo majhna	Majhna	Srednja	Velika	Zelo velika
Vrednost	0	1	2	3	4	5
Opis		Ni skoraj nobene nevarnosti (grožnje)	Možna, vendar malo verjetna nevarnost (grožnja)	Možna nevarnost (grožnja)	Splošna nevarnost (grožnja)	Posebna in takojšnja (trajna) nevarnost (grožnja)
Časovnica		Enkrat na 250 let (letna verjetnost do 0,4%)	Enkrat na 100 do 250 let (letna verjetnost od 0,4 do 1%)	Enkrat na 25 do 100 let (letna verjetnost od 1 do 4%)	Enkrat na 5 do 25 let (letna verjetnost od 4 do 20%)	Enkrat ali večkrat na 5 let (letna verjetnost nad 20%)
Scenarij 1 – SIP					4	
Scenarij 2 – AI					4	
Scenarij 3 – KPK					4	

5.1 Uvrščanje v matrike tveganja za posamezno nesrečo

Z matrikami tveganja za nesrečo lahko grafično prikažemo velikost vplivov, ugotovljenih v poglavju štiri in verjetnosti tveganja za nesrečo oziroma posameznih scenarijev tveganja, če obravnavamo le eno tveganje. Matrike tveganja za nesrečo so eden glavnih ciljev pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče.

Matrike tveganja imajo pet stopenj (polj) na ordinatni osi za prikaz velikosti vplivov tveganja in pet polj na abscisni osi za prikaz stopnje verjetnosti tveganja. Polja so obarvana od zelene do rdeče, pri čemer se stopnje vplivov in verjetnosti stopnjujejo od zelene prek rumene in oranžne do rdeče barve. Obarvanost polj se glede na polja hitreje spreminja na ordinatni osi kot na abscisni, kar pomeni, da je v matrikah tveganja za nesrečo večji poudarek na vplivih tveganja kot na verjetnosti tveganja za nesrečo. Matrika ima skupaj 25 polj, v katera odvisno od vsebine matrike lahko uvrstimo posamezna tveganja (ali posamezne vplive tveganja) glede na odnos med velikostjo v analizah tveganja ugotovljenih vplivov in merili za ovrednotenje tveganja za nesrečo. Enako velja tudi za verjetnost tveganja. Kombinacija verjetnosti in vplivov je v matriki tveganja predstavljena v štirih stopnjah, in sicer:

- majhno tveganje z zeleno obarvanimi polji,
- srednje tveganje z rumeno obarvanimi polji,
- veliko tveganje z oranžno obarvanimi polji,
- zelo veliko tveganje z rdeče obarvanimi polji.

Pripravljene so štiri matrike tveganja za posamezne scenarije. Obstajata dve vrsti matrik tveganja:

- matrike tveganja z **razdruženim vplivom** (tri matrike (vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino, politični in družbeni vplivi), vsaka za svoje vrste vplivov in enovito verjetnostjo),
- matrike tveganja z **združenimi vplivi** (ena matrika s povprečji vseh treh vplivov in enovito verjetnostjo).

V obeh vrstah matrik tveganja so uvrščene vse analize tveganja na podlagi vseh izdelanih scenarijev tveganja, posebej pa je označen reprezentativni scenarij, ki to tveganja predstavlja v nacionalnih matrikah tveganja. Pri upoštevanju verjetnosti scenarija se opiramo na določene stopnje verjetnosti, ki so bile ovrednotene pred tem. Reprezentativni scenarij in analiza tveganja, v tem primeru gre za scenarij in analizo tveganja 1, sta v matrikah tveganja za nesrečo vpisana s poševno pisavo.

Stopnja skupnega oziroma povprečnega vpliva se izračuna tako, da se seštejejo stopnje (1) vplivov tveganja na ljudi, (2) gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov tveganja na kulturno

dediščino ter političnih in (3) družbenih vplivov tveganja ter se vsota deli s tri. Končna izračunana vrednost vpliva je lahko tudi decimalno število. V tem primeru je treba ugotoviti končno stopnjo skupnih (povprečnih) vplivov, ki mora biti celo število, za kar se uporabi preglednica 27.

Preglednica 27: Pretvorba skupne (povprečne) stopnje vplivov tveganja za uvrščanje v polja matrik tveganja z združenim prikazom vplivov tveganja

Izračunana vrednost vseh treh vrst vplivov	Stopnja vpliva tveganja v matrikah tveganja z združenim prikazom vplivov tveganja
do 1,49	1
1,50–2,49	2
2,50–3,49	3
3,50–4,49	4
4,50–5,00	5

Ob upoštevanju te preglednice tako dobimo končno preglednico z vsemi potrebnimi podatki za izračun stopenj vplivov tveganja v matriki z združenim prikazom vplivov tveganja. V preglednici sta temneje obarvana stolpca, ki sta uporabljena za matriko tveganja za nesreče z združenim prikazom vplivov tveganja.

Stopnja skupnega/povprečnega vpliva se izračuna tako, da se sešteje stopnje (1) vplivov na ljudi, (2) gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino ter političnih in (3) družbenih vplivov ter vsoto deli s tri. Končna izračunana vrednost vpliva je lahko tudi decimalno število. V tem primeru je treba ugotoviti končno stopnjo skupnih (povprečnih) vplivov, ki mora biti celo število. V takem primeru se uporabi spodnjo preglednico.

Preglednica 28: Izračun povprečnih vplivov tveganja za matriko z združenim prikazom vplivov tveganja

Scenariji in analize tveganja	Stopnja vplivov na ljudi	Stopnja gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino	Stopnja političnih in družbenih vplivov	Izračunana stopnja skupnih (povprečnih) vplivov	Stopnja skupnih (povprečnih) vplivov tveganja	Verjetnost tveganja	Zanesljivost rezultatov analize tveganja
Scenarij 1 SIP in analiza tveganja 1	NO	1	2	$(NO+1+2)/2=1,5$	2	4	Srednje zanesljivo
Scenarij 2 AI in analiza tveganja 2	1	1	2	$(1+1+2)/3=1,33$	1	4	Srednje zanesljivo
Scenarij 3 KPK in analiza tveganja 3	NO	1	2	$(NO+1+2)/2=1,5$	2	4	Srednje zanesljivo
Reprezentativni scenarij in analiza tveganja (Scenarij 1 SIP)	NO	1	2	$(NO+1+2)/2=1,5$	2	4	Srednje zanesljivo

Če je stopnja povprečnih vplivov posameznih analiz ali tveganj več kot dve stopnji nižja kot stopnja vplivov na ljudi, se povprečna stopnja poveča za toliko, da je razlika med stopnjo vplivov na ljudi in povprečno stopnjo dve stopnji. Tako se zagotovi, da ima največjo težo med ugotovljenimi stopnjami vplivov stopnja vplivov tveganja na ljudi. Predvidoma so takšni popravki bolj izjema kot pravilo. V tej oceni tveganja takšnih popravkov ni bilo treba narediti.

V matrikah tveganja za posamezno nesrečo je zapis scenarija oziroma analize posameznega tveganja glede na zanesljivosti analize vplivov tveganja lahko označen s tremi različnimi barvami, kot sledi iz preglednice 29.

Preglednica 29: Zanesljivost analiz tveganja

Zanesljivosti analize tveganja	Barva zapisa ali znaka v matriki tveganja
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	siva
manj zanesljiva	bela

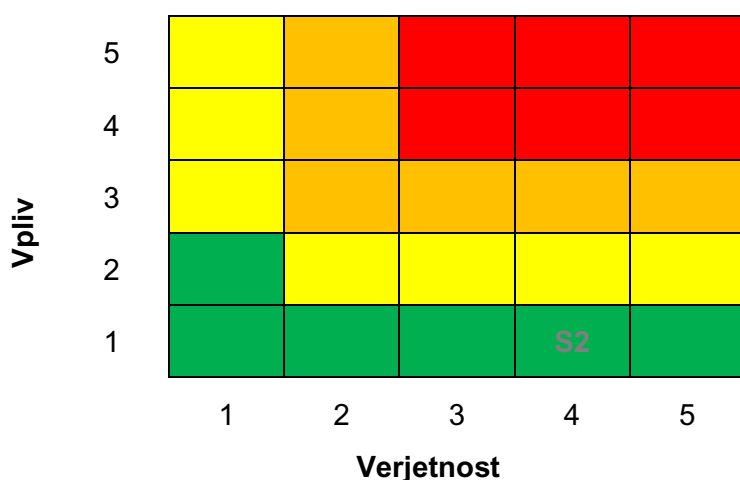
Rezultati analiz tveganja v tej oceni so srednje zanesljivi, zato so v matrikah tveganja zapisani s sivo barvo.

Iz matrik tveganja za nesreče je še razvidno, kakšno stopnjo tveganja (ob upoštevanju kombinacije velikosti oziroma stopnje vplivov in verjetnosti tveganja) imajo posamezni vplivi in scenariji tveganja.

Matrika 1 – Vpliv na ljudi

Za uvrstitev v matriko tveganja se upošteva tista vrednost, ki doseže najvišjo stopnjo vpliva glede na usklajena merila za ovrednotenje vplivov na ljudi. Upoštevali smo scenarij tveganja 2 – pojav AI, kjer predvidevamo največ vplivov na ljudi. Vplivi na ljudi so se torej ocenjevali, a vendar samo v primeru scenarija 2, zato je prikazan samo scenarij 2 (**S2**).

M1 – vplivi na ljudi

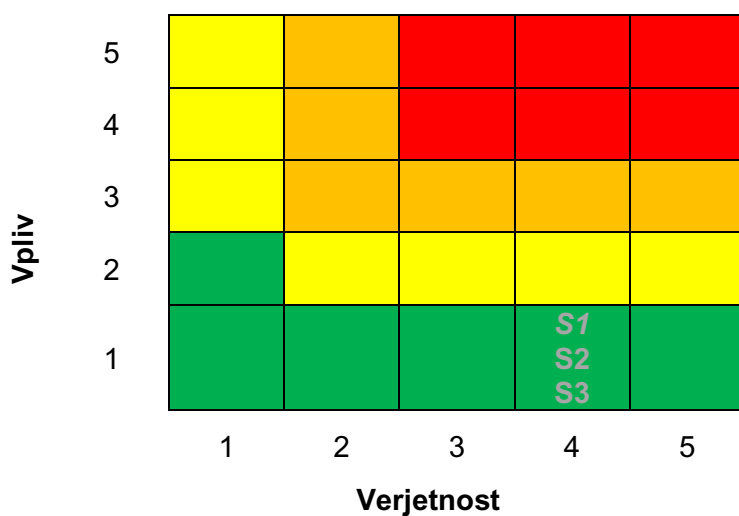
STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

Matrika 2 – Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino

Dobljena vrednost (v evrih) se primerja z ustreznim merilom gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino in nato uvrsti v ustrezno polje ustrezne matrike.

M2 – Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
■	zelo velika
■	velika
■	srednja
■	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

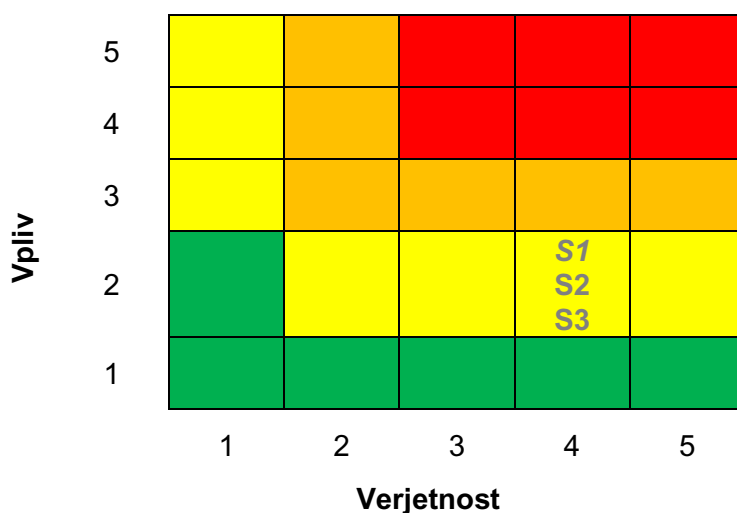
Matrika 3 – Politični in družbeni vplivi

Najprej se ugotavlja stopnja posameznih vplivov v okviru političnih in družbenih vplivov. Upoštevani so naslednji vplivi:

- Vpliv na delovanje državnih organov
- Vpliv na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov
- Psihosocialni vplivi
- Finančna stabilnost

Preglednica 30: Preglednica za predstavitev posameznih vplivov scenarijev tveganja

Scenarij in analiza tveganja	Izračunana vrednost vpliva (samo za politične in družbene vplive)	Stopnja vpliva	Stopnja verjetnosti
Scenarij 1 SIP in analiza tveganja 1	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4
Scenarij 2 AI in analiza tveganja 2	$(2+2)/2$; 0; 3; $(3+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 2; 1; 2	$7/4=1,75=2$	4
Scenarij 3 KPK in analiza tveganja 3	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4
Reprezentativni scenarij in analiza tveganja (Scenarij 1 SIP)	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4

M3 – politični in družbeni vplivi

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

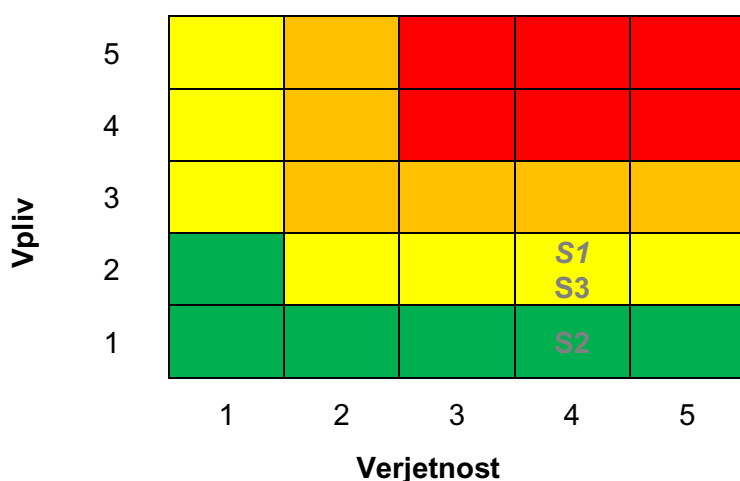
ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

5.2 Preglednica za izračun skupnih (povprečnih) vplivov tveganja

Matrike tveganj za nesreče omogočajo tudi združevanje med seboj vsebinsko nekompatibilnih vsebin preko prikazovanja združenih vplivov, katerim so bili ob upoštevanju meril za ovrednotenje tveganja predhodno enotno določene stopnje. Takšen način se uporabi za prikaz skupnega (povprečnega) vpliva posameznih analiz tveganja (na podlagi scenarijev tveganja) v ocenah tveganja za posamezne nesreče ter za prikaz skupnih (povprečnih) vplivov tveganj v državni matriki tveganj (na podlagi reprezentativnih analiz vseh obravnavanih tveganj, katerim so podlaga reprezentativni scenariji tveganj).

Matrika tveganja z združenimi vplivom

M4

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

5.3 Notranja kategorizacija tveganja

5.3.1 Razvrščanje gospodarstev, občin in izpostav URSZR (regij) v razrede notranje kategorizacije tveganja zaradi pojava posebno nevarnih boleznih živali

Namen notranje kategorizacije tveganja je ugotoviti oziroma določiti razrede oziroma stopnje tveganja za neko nesrečo tudi na ravni regij, zlasti pa občin, torej ne več krovno – nacionalno, temveč »znotraj« države. Tudi za te primere se pripravi petstopenjska kategorizacija območij glede na velikost tveganja, ki je lahko podlaga za različne aktivnosti in odločitve, povezane z vrsto tveganja (prostorsko načrtovanje, preventivni ukrepi, določanje prednostnih investicij, povezanih s preventivnimi ukrepi – vrsta, lokacija) ter tudi podlaga za določanje obveznosti, ki jih imajo za uresničevanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami predvsem lokalne skupnosti (načrtovanje odziva na nesrečo, načrtovanje, razvijanje in dopolnjevanje sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč).

Za potrebe vsebine tega poglavja smo prevzeli in priredili 10. poglavje Državne ocene ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih boleznih živali, verzija 3.0, ki jo je v sodelovanju z UVHVVR v letu 2020 pripravil URSZR. Podatki o številu živali in gospodarstev so iz podatkovnih baz UVHVVR. Na podlagi teh podatkov je URSZR pripravil razrede in stopnje notranje kategorizacije tveganja.

Izhodišče za izdelavo notranje kategorizacije tveganja predstavlja število rejnih živali v RS. Nekateri od teh podatkov so tudi v prilogi te ocene. Gospodarstva, občine in regije so razvrščene v posamezne razrede notranje kategorizacije tveganja na podlagi števila ali deleža živali (goveda, prašičev, drobnice, perutnine).

Preglednica 31: Podatki o številu živali in gospodarstev v RS za leto 2019

Vrsta živali	Število živali	Število gospodarstev	Povprečno število živali na gospodarstvo	Povprečno število živali na občino
govedo	478.010	30.067	16	2254
prašiči	248.869	14.329	17	1174
drobnica	150.997	8674	17	712
perutnina	7.086.623	28.697	247	33.427

Opomba: Stalež prašičev, drobnice in perutnine se sporoča enkrat letno (1. februar) in predstavlja presek dejanskega stanja v času. Stalež goveda se vodi ažurno, saj so podatki podprti z »živo« bazo goveda na gospodarstvih. Podatki za govedo veljajo na dan 1. junija 2019, za ostale rejne živali 1. februarja 2019.

Večje število živali na nekem območju načeloma pomeni večje tveganje za izbruh in širjenje bolezni. Gospodarstva, občine in regije so na podlagi števila živali razvrščeni v pet razredov notranje kategorizacije tveganja.

Preglednica 32: Razredi in stopnje notranje kategorizacije tveganja

Razred notranje kategorizacije tveganja	Stopnja notranje kategorizacije tveganja
1	Zelo majhna
2	Majhna
3	Srednja
4	Velika
5	Zelo velika

Spremljanje stanja oziroma števila rejnih živali RS je razmeroma dobro urejeno, zato so ti podatki primerni za oblikovanje meril notranje kategorizacije tveganja. Meja za osnovno ločnico (to je meja med drugim in tretjim razredom tveganja) pri gospodarstvih je bila postavljena pri 400 glavah govedi, 2400 glavah drobnice, za prašiče je ta ločnica 2000 živali in pri perutnini 80.000 živali. Pri tem smo upoštevali Uredbo o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2010 (Uradni list RS, št. 17/10), in sicer prilogo 1 o koeficientih za izračun glav velike živine za posamezne vrste in kategorije rejnih živali. Poglavitna vrednost za oblikovanje razredov za ugotavljanje velikosti tveganja na nivoju občin je število posamezne vrste živali v »povprečni« občini. Tudi tu je temeljna ločnica mejnik med drugim in tretjim razredom tveganja. Določanje razredov od osnovne ločnice navzdol za gospodarstva in občine je bilo okvirno oblikovano s količnikom 2, zgornji trije razredi pa so bili okvirno oblikovani s večkratnikom 3 glede na osnovno ločnico. Za ugotavljanje velikosti tveganja na nivoju regij je upoštevano kot glavno merilo delež posamezne vrste živali glede na število teh živali v vsej RS.

Z nazivom »regije« so v tem poglavju ocene tveganja mišljene Izpostave URSZR. Regije so ozemeljsko in glede vključenosti občin vanje identične izpostavam URSZR.

5.3.2 Razvrščanje gospodarstev

Glede na merila za razvrščanje gospodarstev v razrede tveganja je v RS 31 gospodarstev, ki predstavljajo oziroma spadajo v tretji ali višji razred notranje kategorizacije tveganja. Struktura gospodarstev po razredih notranje kategorizacije tveganja glede na vrsto živali in njihova lokacija je prikazana v preglednici 33.

Preglednica 33: Število gospodarstev, uvrščenih v 3., 4. in 5. razred notranje kategorizacije tveganja

Vrsta rejnih živali	Število gospodarstev v 3. razredu ogroženosti, občine	Število gospodarstev v 4. razredu ogroženosti, občine	Število gospodarstev v 5. razredu ogroženosti, občine	Število vseh gospodarstev v 3. 4. in 5. razredu ogroženosti	regije, v katerih so gospodarstva v 3., 4. in 5. razredu ogroženosti
Govedo	8 (Radovljica, Domžale, Kočevje, Starše, Lenart, Sv. Trojica, Moravske Toplice, Brežice)	0	0	8	Gorenjska, Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Pomurska, Posavska
Prašiči	6 (Ljutomer (2x), Beltinci, Središče ob Dravi, Sv. Ana, Črnomelj)	2 (Murska Sobota, Krško)	1 (Kočevje)	9	Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Pomurska, Podravska, Posavska, Dolenjska
Drobnica	0	0	0	0	/
Perutnina	11 (Pivka (2x), Gorišnica, Kidričevo, Videm, Križevci, Dobrovnik, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Ptuj, Rečica ob Savinji)	2 (Markovci, Kamnik)	1 (Videm)	14	Notranjska, Ljubljanska, Podravska, Pomurska, Zahodnoštajerska
SKUPAJ	25	4	2	31	

Kriteriji za uvrstitev kmetijskih gospodarstev v razrede notranje kategorizacije tveganja so določeni v naslednji preglednici.

Natančen pregled teh gospodarstev je v prilogi te ocene.

Preglednica 34: Število živali kot merilo za razvrstitev gospodarstev v razrede notranje kategorizacije tveganja

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 225	nad 225 do 450	nad 450 do 1350	nad 1350 do 4050	nad 4050
Prašiči	do 900	nad 900 do 1800	nad 1800 do 5400	nad 5400 do 16.200	nad 16.200
Drobnica	do 1350	nad 1350 do 2700	nad 2700 do 8100	nad 8100 do 24.300	nad 24.300
Perutnina	do 34.000	nad 34.000 do 68.000	nad 68.000 do 204.000	nad 204.000 do 612.000	nad 612.000

5.3.3 Razvrščanje občin

Razvrščanje občin v pet razredov notranje kategorizacije tveganja je izvedeno posamično po vrstah živali (govedo, prašiči, drobnica in perutnina) in skupno. Podrobnejši podatki o številu posameznih vrst živali po občinah, »parcialna« uvrstitev v razrede ogroženosti in prisotnost večjih ali velikih gospodarstev v občinah je razvidna iz preglednic v poglavju Priloge. Pri razvrstitvi v parcialne razrede tveganja so upoštevana merila iz tabele 36. Končna razvrstitev občine v razred notranje kategorizacije tveganja upošteva najvišjo parcialno razvrstitev občine v razred tveganja po posameznih vrstah živali.

Preglednica 35: Število živali kot merilo za uvrstitev občin v razrede notranje kategorizacije tveganja

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 1150	nad 1150 do 2300	nad 2300 do 6900	nad 6900 do 20.700	nad 20.700
Prašiči	do 600	nad 600 do 1200	nad 1200 do 3600	nad 3600 do 10.800	nad 10.800
Drobnica	do 375	nad 375 do 750	nad 750 do 2250	nad 2250 do 6750	nad 6750
Perutnina	do 16.500	nad 16.500 do 33.000	nad 33.000 do 99.000	nad 99.000 do 297.000	nad 297.000

Spodnja preglednica prikazuje, kako so občine znotraj regij uvrščene v posamezne razrede notranje kategorizacije tveganja.

Preglednica 36: Število občin po regijah in skupno, razvrščenih po razredih notranje kategorizacije tveganja

Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
Gorenjska	0	4	13	1	0	18	3
Severnoprimorska	4	1	4	4	0	13	3
Dolenjska	2	2	6	4	1	15	3
Koroška	1	4	5	2	0	12	2
Notranjska	0	3	4	2	1	10	3
Obalna	3	0	1	0	0	4	1
Ljubljanska	6	10	13	1	2	32	3
Vzhodnoštajerska	1	7	12	2	0	22	3
Podravska	0	4	7	5	3	19	5
Pomurska	5	5	6	9	2	27	5
Zahodnoštajerska	5	8	16	4	0	33	3
Posavska	1	0	0	2	1	4	3*
Zasavska	0	2	0	1	0	3	2*
SKUPAJ OBČIN	28	50	87	37	10	212	

Iz preglednice 37 je razvidna razvrstitev občin posamezno – parcialno po vrstah živali in razred tveganja občine kot celote. Podrobnejši podatki o številu živali po občinah in njihova uvrstitev v parcialne razrede tveganja so predstavljeni v poglavju Priloge.

Preglednica 37: Razvrstitev občin v razrede notranje kategorizacije tveganja po posameznih vrstah živali in skupno

Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
GORENJSKA	Bled	2	1	3	1	3	3
(18 občin)	Bohinj	2	1	3	1	3	2
	Cerklje na Gorenjskem	3	1	2	1	3	3
	Gorenja vas-Poljane	3	1	3	1	3	3
	Gorje	1	1	2	1	2	2
	Jesenice	1	1	3	1	3	3
	Jezerško	1	1	3	1	3	2
	Kranj	4	1	1	1	4	4
	Kranjska Gora	1	1	3	1	3	3
	Naklo	3	1	1	1	3	3

Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
	Preddvor	2	1	2	1	2	2
	Radovljica	3	1	3	1	3	3
	Šenčur	3	2	2	2	3	3
	Škofja Loka	3	1	2	1	3	3
	Tržič	2	1	3	1	3	3
	Železniki	2	1	3	1	3	3
	Žiri	2	1	1	1	2	2
	Žirovnica	1	1	2	1	2	2
SEVERNOPRIMORSKA	Ajdovščina	3	1	3	3	3	3
(13 občin)	Bovec	1	1	4	1	4	4
	Brda	1	1	1	1	1	1
	Cerkno	3	1	4	1	4	4
	Idrija	3	1	3	1	3	3
	Kanal	1	1	2	1	2	3
	Kobarid	2	1	4	1	4	4
	Miren-Kostanjevica	1	1	1	1	1	3
	Nova Gorica	2	1	3	3	3	3
	Renče-Vogrsko	1	1	1	1	1	1
	Šempeter-Vrtojba	1	1	1	1	1	1
	Tolmin	3	1	4	1	4	4
	Vipava	1	1	2	3	3	3
DOLENJSKA	Črnomelj	3	3	5	1	5	5
(15 občin)	Dolenjske Toplice	1	1	1	1	1	2
	Metlika	2	1	4	1	4	4
	Mirna	1	1	2	1	2	1
	Mirna Peč	3	1	1	2	3	3
	Mokronog-Trebelno	3	1	2	2	3	3
	Novo mesto	3	1	4	2	4	4
	Semič	1	1	4	1	4	4
	Straža	1	1	1	1	1	1
	Šentjernej	3	3	3	1	3	3
	Šentrupert	2	1	3	1	3	2
	Škocjan	3	3	1	1	3	3
	Šmarješke Toplice	2	1	2	1	2	2
	Trebnje	4	1	3	1	4	4
	Žužemberk	2	1	3	1	3	3
KOROŠKA	Črna na Koroškem	1	1	2	1	2	2
(12 občin)	Dravograd	3	1	3	2	3	3
	Mežica	1	1	1	1	1	1
	Mislinja	3	1	1	1	3	3
	Muta	2	1	2	2	2	2
	Podvelka	2	1	3	1	3	2
	Prevalje	3	1	2	1	3	3
	Radlje ob Dravi	3	1	2	4	4	4
	Ravne na Koroškem	2	1	1	1	2	2
	Ribnica na Pohorju	1	1	1	2	2	1
	Slovenj Gradec	4	2	3	1	4	4

Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
	Vuzenica	2	1	2	3	3	2
NOTRANJSKA	Bloke	2	1	1	1	2	2
(10 občin)	Cerknica	2	1	3	2	3	3
	Divača	1	1	4	1	4	4
	Hrpelje-Kozina	1	1	3	1	3	2
	Ilirska Bistrica	3	1	4	3	4	4
	Komen	1	1	2	1	2	2
	Loška dolina	1	1	2	2	2	1
	Pivka	3	1	4	5	5	5
	Postojna	3	1	3	2	3	3
	Sežana	1	1	3	3	3	3
OBALNA	Ankaran	1	1	1	1	1	/
(4 občine)	Koper	1	1	3	1	3	3
	Piran	1	1	1	1	1	1
	Izola	1	1	1	1	1	1
LJUBLJANSKA	Borovnica	1	1	1	1	1	1
(32 občin)	Brezovica	3	1	1	1	3	3
	Dobrepolje	2	1	1	1	2	2
	Dobrova-Polhov Gradec	3	1	3	1	3	3
	Dol pri Ljubljani	2	1	1	1	2	2
	Domžale	3	1	1	3	3	3
	Grosuplje	3	1	1	1	3	3
	Horjul	2	1	2	1	2	2
	Ig	3	1	1	1	3	3
	Ivančna Gorica	4	1	3	1	4	4
	Kamnik	3	1	4	5	5	5
	Kočevje	3	5	4	3	5	5
	Komenda	2	1	1	1	2	2
	Kostel	1	1	2	1	2	2
	Litija	3	1	3	1	3	3
	Ljubljana	3	1	2	1	3	3
	Logatec	3	1	2	1	3	3
	Log-Dragomer	1	1	1	1	1	1
	Loški Potok	1	1	1	1	1	1
	Lukovica	3	1	3	3	3	3
	Medvode	3	1	2	1	3	3
	Mengeš	1	1	1	2	2	2
	Moravče	3	1	1	1	3	3
	Osilnica	1	1	1	1	1	1
	Ribnica	2	1	2	1	2	2
	Sodražica	1	1	1	1	1	1
	Škofljica	2	1	1	1	2	2
	Šmartno pri Litiji	3	1	3	1	3	3
	Trzin	1	1	1	1	1	1
	Velike Lašče	2	1	2	1	2	2
	Vodice	2	1	1	1	2	3
	Vrhnika	3	1	2	1	3	3

Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	2	3	1	1	3	3
(22 občin)	Cerkvenjak	1	3	2	1	3	3
	Duplek	2	2	1	1	2	2
	Hoče-Slivnica	3	3	2	1	3	3
	Kungota	2	1	3	1	3	3
	Lenart	3	3	2	1	3	3
	Lovrenc na Pohorju	1	1	2	1	2	2
	Makole	2	1	1	1	2	2
	Maribor	2	3	3	1	3	3
	Miklavž na Drav. polju	1	2	1	1	2	1
	Oplotnica	3	1	1	1	3	3
	Pesnica	3	3	3	2	3	3
	Poljčane	1	1	1	2	2	1
	Rače-Fram	3	3	1	3	3	4
	Ruše	1	1	1	1	1	1
	Selnica ob Dravi	2	1	2	1	2	2
	Slovenska Bistrica	4	3	3	4	4	5
	Starše	3*	2	1	2	2	3
	Sv. Jurij v Slov. goricah	3	3	1	1	3	3
	Sv. Trojica v Slov.goricah	3	2	1	1	3	3
	Sveta Ana	3	4	1	1	4	4
	Šentilj	2	3	3	1	3	2
PODRAVSKA	Cirkulane	1	1	2	1	2	2
(19 občin)	Desternik	2	4	1	4	4	4
	Dornava	1	3	1	3	3	3
	Gorišnica	1	3	1	3	3	5
	Hajdina	1	3	1	3	3	4
	Juršinci	2	2	1	3	3	3
	Kidričevo	3	4	1	5	5	5
	Majšperk	3	1	2	3	3	4
	Markovci	1	3	1	5	5	3
	Ormož	3	4	2	4	4	4
	Podlehnik	1	1	2	1	2	1
	Ptuj	2	3	2	4	4	5
	Središče ob Dravi	2	4	1	3	4	3
	Sv. Tomaž	3	2	1	1	3	4
	Sv. Andraž v Slov. goricah	1	3	1	4	4	3
	Trnovska vas	1	3	1	3	3	3
	Videm	2	3	2	5	5	5
	Zavrč	1	1	2	1	2	2
	Žetale	1	1	1	2	2	2
POMURSKA	Apače	1	3	1	3	3	3
(27 občin)	Beltinci	1	4	1	1	4	5
	Cankova	2	3	1	1	3	3

Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
	Črenšovci	1	2	1	3	3	3
	Dobrovnik	1	1	1	4	4	4
	Gornja Radgona	3	4	1	1	4	4
	Gornji Petrovci	1	2	2	4	4	3
	Grad	1	2	1	1	2	2
	Hodoš	1	1	1	1	1	1
	Kobilje	1	1	1	1	1	1
	Križevci	3	4	1	4	4	5
	Kuzma	1	1	1	1	1	2
	Lendava	1	1	1	1	1	3*
	Ljutomer	3	5	3	2	5	5
	Moravske Toplice	3	4	2	2	4	4
	Murska Sobota	2	5	1	1	5	5
	Odranci	1	2	1	1	2	2
	Puconci	3	4	1	4	4	4
	Radenci	1	3	1	1	3	3
	Razkrižje	1	1	1	2	2	2
	Rogašovci	1	3	1	1	3	3
	Sveti Jurij	3	4	1	2	4	4
	Šalovci	1	2	1	1	2	3
	Tišina	1	4	1	2	4	4
	Turnišče	1	2	1	2	2	2
	Velika Polana	1	1	1	1	1	1
	Veržej	1	3	1	1	3	2
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	2	2	1	1	2	3
(33 občin)	Braslovče	3	2	1	2	3	3
	Celje	3	1	2	1	3	3
	Dobje	1	1	1	1	1	1
	Dobrna	1	1	1	1	1	2
	Gornji Grad	2	1	3	3	3	3
	Kozje	3	2	2	1	3	3
	Laško	3	1	3	2	3	3
	Ljubno	2	1	3	3	3	4
	Luče	2	1	3	1	3	3
	Mozirje	2	1	1	1	2	3
	Nazarje	2	1	2	1	2	3
	Podčetrtek	3	2	2	1	3	3
	Polzela	3	1	2	2	3	3
	Prebold	1	1	1	2	2	2
	Radeče	1	1	1	1	1	2
	Rečica ob Savinji	2	1	2	4	4	2
	Rogaška Slatina	3	1	3	1	3	3
	Rogatec	1	1	1	1	1	1
	Slovenske Konjice	4	3	2	3	4	4
	Solčava	1	1	2	1	2	2
	Šentjur	4	3	4	4	4	4
	Šmarje pri Jelšah	4	3	3	4	4	4
	Šmartno ob Paki	1	1	2	3	3	3

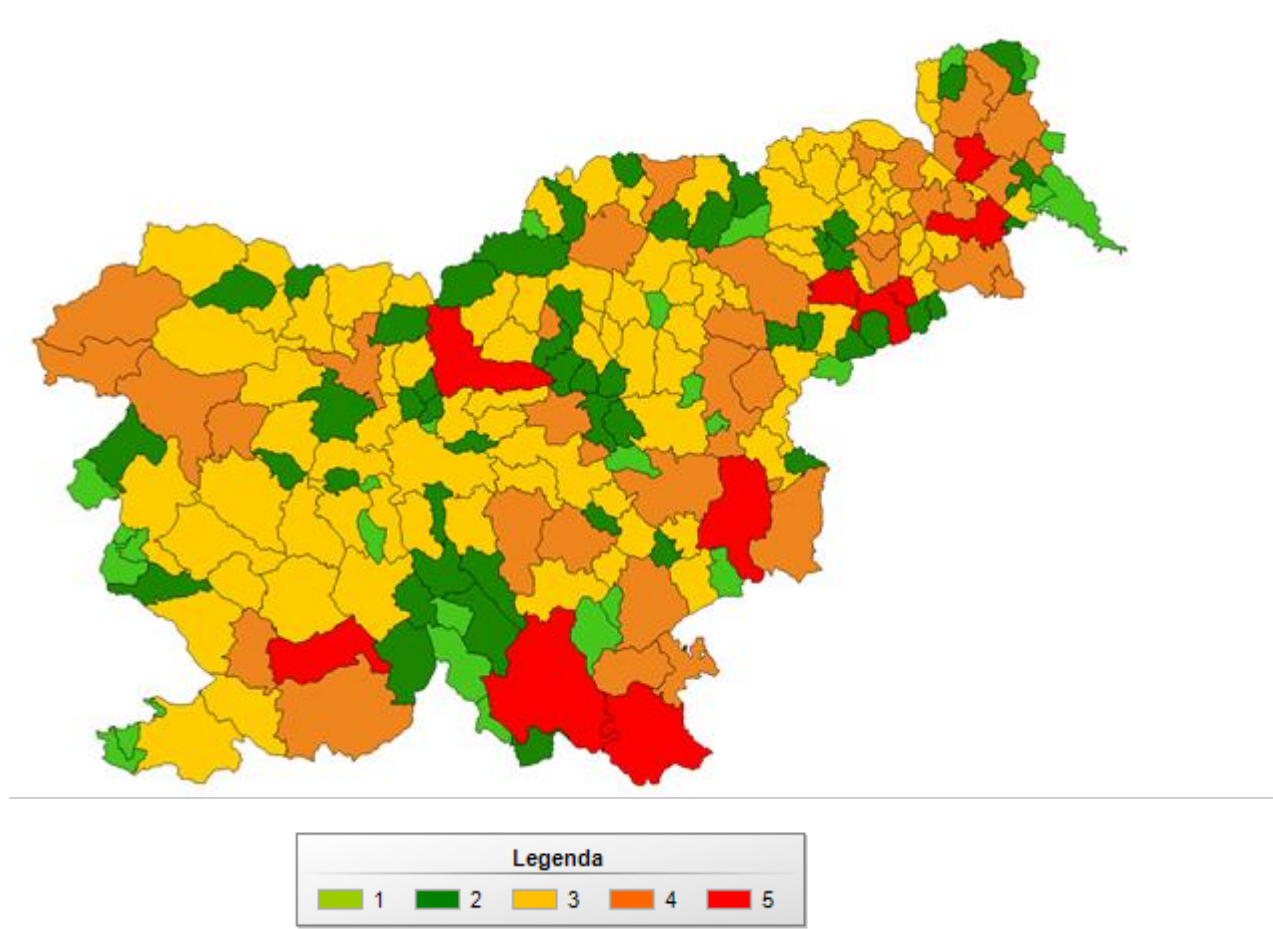
Regija	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine 2019	Razred ogroženosti občine 2015
	Šoštanj	3	1	2	1	3	3
	Štore	1	1	1	1	1	2
	Tabor	1	1	1	2	2	2
	Velenje	3	1	3	1	3	3
	Vitanje	3	1	1	1	3	3
	Vojnik	3	1	3	1	3	3
	Vransko	2	1	2	1	2	2
	Zreče	3	1	3	3	3	3
	Žalec	3	2	2	3	3	3
POSAVSKA	Brežice	3	4	4	2	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	1	1	1	1	1	1
	Krško	4	5	4	3	5	5
	Sevnica	4	3	4	2	4	4
ZASAVSKA	Hrastnik	1	1	1	2	2	2
(3 občine)	Trbovlje	1	1	2	1	2	2
	Zagorje ob Savi	3	1	4	2	4	4

*Izjeme: če je občina razvrščena v prvi ali drugi razred ogroženosti in ima na svojem območju večje ali veliko gospodarstvo, ki je razvrščeno v tretji ali višji razred ogroženosti, je neposredno uvrščena v tretji razred ogroženosti. Takšna je le občina Starše.

Iz preglednic 36 in 37 lahko povzamemo, da je občin v najvišjem, petem razredu, 10. Največ takih občin je v severovzhodnem delu RS, v Pomurski in Podravski regiji – polovica od vseh občin, ki so uvrščene v najvišji razred ogroženosti. Občine v Pomurski regiji so v najvišjem razredu predvsem zaradi velikega števila prašičev, občine v Podravski regiji pa predvsem zaradi velikega števila perutnine. Posamični primeri takšnih občin so tudi v nekaterih drugih regijah. V četrti razred je razvrščenih 37 občin, največ teh občin je v Pomurski (9), Podravski (5), Severnoprimerški, Zahodnoštajerski in Dolenjski regiji (po 4). V oba najvišja razreda spada skupno 47 občin. V tretji razred ogroženosti spada 87 občin, 50 v drugi razred, 28 pa v prvi razred ogroženosti.

Takole pa rezultati iz prejšnje preglednice izgledajo na sliki.

Slika 10: Notranja kategorizacija tveganja na nivoju občin zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali

Stopnja tveganja: 1- zelo majhna, 2- majhna, 3- srednja, 4- velika, 5- zelo velika

5.3.4 Razvrščanje regij

Razvrščanje regij v posamezne razrede kategorizacije tveganja je izvedeno predvsem glede na število živali (izraženo v odstotkih) v posamezni regiji in glede na skupno število posamezne vrste živali v RS. Določena regija obsega območje posamezne izpostave URSZR.

Preglednica 38: Odstotek živali v regiji glede na skupno število živali RS kot merilo za uvrščanje regij v razrede notranje kategorizacije tveganja

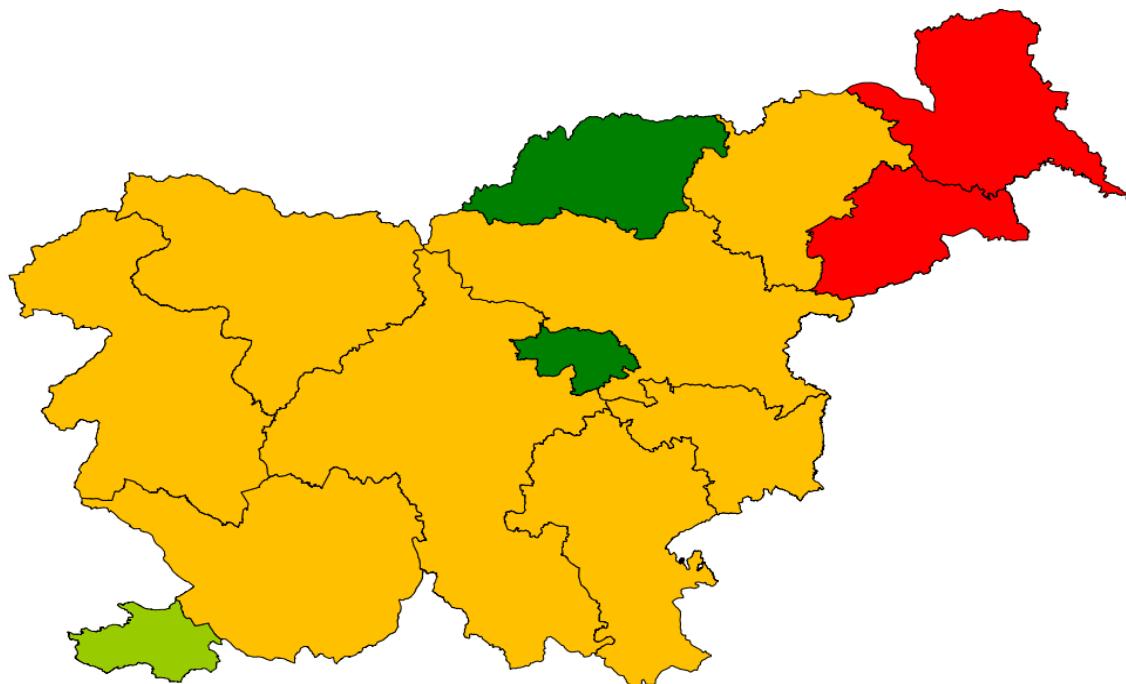
1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred
Do 5 %	Nad 5–10 %	Nad 10–20 %	Nad 20–30 %	Nad 30 %

Iz preglednic 39 in 40 izhaja, da je največje tveganje s stališča pojava posebno nevarnih bolezni živali in z vidika koncentracije števila živali v Pomurski (5. razred; z vidika prašičev) in Podravski regiji (5. razred; z vidika perutnine). V četrti razred se ni uvrstila nobena regija. Večina regij je v tretjem razredu: Gorenjska, Severnoprimska, Dolenjska, Notranjska, Ljubljanska, Zahodnoštajerska, Vzhodnoštajerska in Posavska regija. V drugem razredu sta Zasavska in Koroška regija, v prvem razredu notranje kategorizacije tveganja pa Obalna regija.

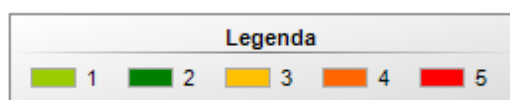
Preglednica 39: Število regij po razredih notranje kategorizacije tveganja

Razred	Število regij	Regija
1	1	Obalna
2	2	Zasavska, Koroška
3	8	Gorenjska, Severnoprimska, Dolenjska, Notranjska, Ljubljanska, Vzhodnoštajerska, Zahodnoštajerska, Posavska
4	0	/
5	2	Podravska, Pomurska
Skupaj	13	

Takole pa rezultati iz prejšnje tabele izgledajo na sliki.

Slika 11: Kategorizacija regij zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali na nivoju regij

© QGIS 2012

Stopnja tveganja: 1- zelo majhna, 2- majhna, 3- srednja, 4- velika, 5- zelo velika

Struktura notranje kategorizacije tveganja na nivoju regij glede na posamezne vrste živali je prikazana na naslednji strani v preglednici 40.

Preglednica 40: Razvrstitev regij v razrede notranje kategorizacije tveganja po posameznih vrstah živali in skupno

Regija	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	skupno
Gorenjska	3	1	2	1	3
Severnoprimorska	1	1	3	1	3
Dolenjska	2	1	3	1	3
Koroška	2	1	1	1	2
Notranjska	1	1	3	3	3
Obalna	1	1	1	1	1
Ljubljanska	3	2	3	2	3
Vzhodnoštajerska	3	3	2	2	3
Podravska	2	3	1	5	5
Pomurska	2	5	1	3	5
Zahodnoštajerska	3	2	3	3	3
Posavska	1	2	2	1	3*
Zasavska	1	1	1	1	2*

*Izjeme: če je več kot polovica občin v regiji uvrščena v 4. in 5. razred, potem se regiji dodeli najmanj 3. razred ogroženosti oziroma regija ne sme imeti za več kot 2 razreda nižjo stopnjo ogroženosti kot občina z najvišjo stopnjo ogroženosti znotraj regije. Primera teh regij sta Posavska in Zasavska regija. Tema je bila skupna stopnja ogroženosti, zvišana za en razred glede na razred, v katerega bi se uvrstili zgolj po odstotkih živali glede na število živali v RS. Tako smo izničili »majhnost« nekaterih regij, zaradi katere bi padle v nižji razred.

6. Vpliv podnebnih sprememb

Ko govorimo o živinoreji, živinorejskih sistemih in posebno nevarnih boleznih živali, ne moremo obiti njihovih povezanosti s podnebjem in tudi s podnebnimi spremembami. Živinorejski sistemi, podnebne spremembe in zdravje živali so namreč medsebojno povezani v zapletene mehanizme. Tako npr. živinoreja vpliva na obseg izpustov toplogrednih plinov, kot sta metan in dušikov oksid, kmetijska dejavnost, skupaj s proizvodnjo živali, pa predstavlja kar od 10 do 12 odstotkov svetovnih emisij toplogrednih plinov. Poleg ogljikovega dioksida je treba omeniti še emisije metana in dušikovega oksida, ki nastajata predvsem pri živinorejski proizvodnji, na riževih poljih in pri uporabi dušikovih gnojil. Čeprav imata tudi metan in dušikov oksid močan vpliv pri nastajanju učinka tople grede, se ne sproščata v ozračje v takšnih količinah kot ogljikov dioksid, ki ima tudi daljšo razpolovno dobo v primerjavi z omenjenima plinoma.

Spremembe podnebja se izražajo v kakovosti vode, zraka in hrane, pa tudi s spremembami v ekosistemih, kmetijstvu, industriji in naseljih. Zdravje živali je lahko posledično prizadeto zaradi

ekstremnih dogodkov in s pojavom novih oziroma ponovnim pojavom starih nalezljivih bolezni, pri čemer se nekatere med njimi prenašajo z vektorji (npr. insekti in drugimi prenašalci bolezni), ki so močno odvisni od vremenskih razmer.

To zahteva ukrepanje in prilagajanje vseh inštitucij, povezanih s kmetijstvom, še posebej veterinarske službe, kjer se je treba prilagoditi večjim tveganjem, povezanim s podnebnimi spremembami. Podnebnim spremembam se bo, odvisno od lokacije in vpliva podnebnih sprememb na določenih območjih, morala prilagajati tudi proizvodnja živali.

Živinoreja je pomemben sestavni del kmetijskega sektorja in predstavlja pomemben vir preskrbe s hrano (mleko, jajca in meso). Svetovno povpraševanje po hrani raste z naraščanjem števila prebivalstva. Domače živali so za nekatere ljudi tudi edino sredstvo in vir dohodka oziroma preživljanja. Ocenjujejo, da je od živinoreje odvisna okrog milijarda ljudi. Prežvekovalci igrajo ključno vlogo pri ohranjanju pašnikov po vsem svetu. Prav tako ohranjajo ekosisteme, ki imajo pomemben vpliv na ohranjanje ali povečanje zalog ogljika, proizvodnjo organskih gnojil, kar pomeni prihranek pri kemičnih gnojilih, izboljšanje kakovosti vode in ohranjanje visoke stopnje biotske raznovrstnosti rastlin in živali.

Pomemben vpliv na podnebne spremembe ima proizvodnja živali, predvsem prežvekovalci, ki s sproščanjem metana in dušikovega oksida prispevajo k večjim količinam toplogrednih plinov v ozračju. Vsekakor pa po drugi strani tudi podnebne spremembe vplivajo na proizvodnjo in zdravje rejnih živali ter proizvodnjo krme za živali. Kmetijski sektor, kot že omenjeno, prispeva med 10 in 12 odstotkov globalne emisije toplogrednih plinov v obliki ogljikovega dioksida. Prispeva tudi 40 odstotkov skupne emisije metana (iz črevesne fermentacije, razkrajanja gnoja in poplave riževih polj) in 65 odstotkov skupne količine dušikovega oksida (iz kmetijskih zemljišč, zaradi uporabe dušikovitih gnojil, gnojenja in sežiganja biomase). Prav tako ima živinoreja pomemben vpliv na uporabo zemljišč, kjer se predvsem s krčenjem gozdov za ustvarjanje pašnikov in njiv večajo površine, namenjene za živinorejo.

Vpliv podnebnih sprememb na živinorejo in zdravje živali se kaže v različnih oblikah. Predvsem je treba omeniti spremembe v temperaturi in razpoložljivosti pitne vode ter spremembe v produktivnosti ekosistemov. Ti dejavniki so močno odvisni od geografskega območja in imajo lahko negativne posledice na biotsko raznovrstnost ter blago in storitve, kot so proizvodnja hrane in potrebe po vodi.

Primarni dejavniki, ki povezujejo podnebne spremembe in produktivnost živali (rodnost, zdravje in bolezni živali) in živinoreje kot kmetijske panoge (proizvodnje mesa, mleka, jajc, volne ipd.), so:

- spremembe v vzorcih, intenziteti in razporeditvi padavin prek leta (spremenjeni padavinski režimi);
- višje povprečne in najvišje temperature in vročinski valovi, ki vplivajo na živino s toplotnim stresom, na rastline v občutljivih fazah njihovega življenjskega cikla pa s povečevanjem evapotranspiracije iz pridelkov in z izhlapevanjem vode iz tal in vodnih zadrževalnikov;
- pogostejši oziroma intenzivnejši ekstremni vremenski dogodki (poplave, nevihte, močan veter, suše ipd.), ki povzročajo povečano smrtnost živali, večjo verjetnost za poškodbe bivalnih prostorov živali, povečano obremenitev higienskih služb za odvoz poginulih živali in večje potrebe po zavetiščih za živali.

Sekundarni dejavniki podnebnih sprememb, ki se kažejo kot posledice primarnih dogodkov, so:

- več bolezni in parazitskih obolenj;
- slabši apetit in prebavljivost krme pri živalih;
- novi insekti in bolezni, ki se širijo iz toplejših krajev ter ostali členonožci (*Arthropoda*);
- slabše priraščanje in splošno počutje živali (npr. zmanjšana proizvodnja mleka);
- večja smrtnost in obolelost starejših živali in mladičev;
- povečano število nekaterih bolezni, ki se prenašajo z vodo;
- pomanjkanje hrane in pitne vode za živali;
- vpliv na kakovost in velikost na življenjskega prostora živali zaradi pogostejših poplav in gozdnih požarov in drugih požarov v naravnem okolju;
- povečano število škodljivcev, manj pogost stres mraza na živino, povečano število zajedavcev, intenzivnejši napadi zajedavcev oziroma komarjev zaradi milejših zim.

Spremembe podnebja vplivajo na zdravje živali na več načinov. Vedno, ko pride do večjih nihanj vremenskih spremenljivk, lahko pride tudi do večjih bioloških sprememb, tako v zdravju oziroma pojavu bolezni živali, kot v populacijski dinamiki živali, distribuciji in razpoložljivosti patogenov v okolju. V procesu spremembe zdravja oziroma pojava bolezni prihaja do stalnega nihanja, ki se kaže v spremembi ravnotežja med tremi elementi ekološke triade: posrednikom, gostiteljem in okoljem. Tako se lahko patogeni v okolju pojavljajo v večji gostoti, so bolj agresivni in vplivajo na nihanje imunosti gostiteljskih vrst. Okolje vpliva na sistem zdravja živali in se nenehno spreminja, sistem pa ni imun na take spremembe.

Spremembe v vremenskih vzorcih spremenijo prostorsko razporeditev prenašalcev bolezni oziroma vektorjev, kot so insekti, ektoparaziti in endoparaziti (npr. komarji in klopi ter ostali členonožci). Ker so členonožci zelo občutljivi na spremembe okolja (predvsem na spremembe temperature), to vpliva tudi na širjenje in prenos bolezni, ki so odvisne od vektorjev. Tako bodo bolezni, kot so bolezen modrikastega jezika, mrzlica zahodnega Nila, afriška prašičja kuga, venezuelski encefalomielitis kopitarjev, lymska borelioza, rumena mrzlica in visceralna leishmanioza, ostale omejene na distribucijo vektorjev in so v veliki meri odvisne od prisotnosti samega vektorja. Pojav vedno novih bolezni na določenem območju in pojav starih, ki se širijo z vektorji, kaže na jasen primer povezave med podnebnimi spremembami in vplivi na zdravje živali in posredno tudi ljudi. S pogostejšim pojavom ekstremnih dogodkov bo prišlo tudi do povečanja števila smrtnih žrtev, ki so povezane s podnebnimi spremembami in širjenjem bolezni ljudi in živali.

Predvidevamo lahko, da bo v časovnem okviru od pet do 10 let marsikje, tudi pri nas, zaradi podnebnih sprememb prišlo do novih oziroma ponovnih pojavov določenih bolezni živali, ki so neposredno povezane s podnebnimi spremembami v regiji. Obremenitev okolja s patogeni je še najbolj očitna v primeru fekalno – oralne poti prenosa, ki se navezuje na prenos preko vode. Te bolezni vključujejo aviarno influenco in atipično kokošjo kugo pri divjih pticah, ki se selijo glede na letni čas. Naravni cikel virusa aviarne influence pri raci mlakarici, ki je najpogostejši naravni gostitelj virusa, vključuje zaužitje vode, okužene z virusom AI. Replikacija virusa poteka predvsem v končnem delu črevesnega trakta race. Virusi, ki ga nato ptice selivke poleti deponirajo v višjih zemljepisnih širinah, se lahko shranijo v permafrostu v subarktičnih razmerah in tukaj preživijo stoletja. Za divje ptice je znano, da so zbiralniki oziroma katalizatorji različnih patogenov, vključno z virusom zahodnega Nila, kjer ptice delujejo kot naravni gostitelji, v katerih se virus lahko razmnožuje. Prav tako lahko anaerobne bakterije vraničnega prisada v obliki spor preživijo v zemlji več desetletij.

Bolezni, ki se prenašajo s členonožci, tvorijo sorodno, vendar drugo kategorijo. Posredni prenos povzročiteljev bolezni poteka z različnimi vrstami klopov. Vrsta mehkih klopov se npr. hrani na svinji bradavičarki, ki igra pomembno vlogo pri prenosu afriške prašičje kuge (APK). Povzročitelj virusa APK lahko preživi do osem let v klopu. Obstajajo tudi številne mušice in komarji, ki lahko prenašajo bolezni, ki vključujejo tako imenovano »spečo stopnjo« patogenov. Tako lahko npr. virus mrzlice doline Rift (RVF) preživi v jajčecih komarjev več let, dokler daljša obdobja padavin ne omogočijo nadaljnega razvoja komarja iz rodu *Aedes*, ki se nato hrani na prežvekovalcih in s tem oživi cikel RVF, kar posledično vodi do izbruha bolezni pri prežvekovalcih. Okuženi prežvekovalci, ki so v gostih naseljih v kontaktu z ljudmi, lahko prenesejo bolezen preko komarjev tudi na ljudi ter tako prispevajo k širjenju RVF med ljudmi. Širjenje insektov na daljše razdalje in širša geografska območja je možno tudi z vetrom. Primer

takega širjenja se je zgodil poleti 2006 v Veliki Britaniji, kjer se je virus bolezni modrikastega jezika (BTV8), ki ga prenašajo mušice, razširil iz Belgije. Zelo verjetno je, da je bil tudi izbruh virusa Schmallerberg v Veliki Britaniji v začetku leta 2012 posledica okuženih mušic, ki jih je veter prinesel s celinske Evrope.

Iz navedenih primerov je razvidno, da so posledice podnebnih sprememb zelo kompleksne in se lahko kažejo v različnih oblikah tudi na zdravju živali. Lahko se spremeni tudi način prenosa bolezni. Npr. virus APK kroži v silvatični obliki (gozdna oblika) v vsaj 22 različnih genotipih pri svinji bradavičarki v gozdovih južne Afrike. V letu 2007 se je genotip 2 iz pristanišča ob Črnem morju iz Gruzije prenesel v srednjo Evropo. Predvideva se, da so bili izvor kontaminirani mesni izdelki iz Mozambika ali Madagaskarja, ki so vsebovali virus APK, v Gruziji pa so jih zaplenili in krmili domačim prašičem. Pomemben vir širjenja bolezni je tudi evrazijski divji prašič, ki je prenašalec bolezni.

Bolezen v Sloveniji še ni bila ugotovljena, vendar pa predstavlja njeno širjenje z vzhoda (Hrvaška, Bosna, Srbija) in tudi zahoda Evrope (Italija) vse večje tveganje tudi za populacije domačih in divjih prašičev v Sloveniji.

APK je na območju Evropske unije prisotna od leta 2014. Trenutno je prisotna v 13 državah članicah ter v sosednjih tretjih državah. Leta 2023 sta APK prvič prijavili tudi Hrvaška ter Bosna in Hercegovina.

Vse od prvih pojavov APK na območju EU je UVHVVR aktivna predvsem na področju preprečevanja vnosa bolezni v državo in širjenja bolezni. Glavni poudarek je na preprečevanju prenosa iz populacije divjih prašičev na domače, kar bi pomenilo ogromno gospodarsko škodo za prašičerejski sektor. Tako so glavni napor usmerjeni v ozaveščanje vseh deležnikov o nevarnosti APK, načinih vnosa in prenosa ter ukrepov, ki jih je treba izvajati za preprečevanje vnosa in morebitno širjenje, vključno z biovarnostnimi ukrepi.

UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu APK, ki določa ukrepe ob pojavu APK. Prav tako sta pomembni tudi zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje.

Za učinkovito ukrepanje še pred pojavom bolezni v RS je bil konec leta 2020 sprejet Zakon o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (Uradni list RS, št. 200/2020), ki določa tri stopnje ukrepov: nujne ukrepe za preprečevanje in zgodnje odkrivanje APK pri divjih prašičih (preventivni ukrepi), nujne ukrepe za območje visokega tveganja ter nujne ukrepe za obvladovanje in izkoreninjenje APK pri divjih prašičih. Trenutno ima RS zaradi pojavov APK pri divjih in domačih prašičih na Hrvaškem, v skladu z omenjenim zakonom določeno območje visokega tveganja.

Spopadanje ali bolje, prilagajanje na negativne posledice podnebnih sprememb mora temeljiti na strategiji prilagajanja živinoreje, medsebojnega sodelovanja različnih institucij oziroma služb in izobraževanja ter usposabljanje ljudi. Glavni stebri te strategije so:

- a) uvesti spremembe v upravljanju, tehnologiji in infrastrukturi, kot npr.:
 - varovanje pašnikov in njihove biotske raznovrstnosti pred propadanjem;
 - priprava sistema hitrega odziva na nevarnosti za zdravje živali in rastlin;
 - uporaba dobre prakse rabe zemljišč, da se zmanjša nevarnost erozije;
 - povečanje dostopnosti v smislu količine in kakovosti vode za živino;
 - uporaba genotipov z večjo odpornostjo na sušo in na vedno večje pritiske vektorjev bolezni;
 - ustvarjanje krmnih rezerv za krizna obdobja;
- b) okrepiti raziskave, razvoja in prenos novih tehnologij;
- c) razviti informacijske in podporne sisteme za pomoč pri odločanju v javnem in zasebnem sektorju (z uporabo kakovostnih meteoroloških podatkov, vključno s sistemi zgodnjega opozarjanja in uporabo matematičnih modelov za predvidevanje dogodkov in njihovih posledic);
- d) razviti in razširiti uporabo kmetijskega zavarovanja, primerne za podnebna tveganja,
- e) izboljšati prostorsko načrtovanje in zaščititi ekosisteme, delovanje povodij in biotsko raznovrstnost;
- f) razviti ustrezne institucionalne zmogljivosti za prilagajanje in usklajevanje na nacionalni in lokalni ravni; to pomeni prilagajanje organizacij in standardov ter ustvarjanje novih zmogljivosti za boljše učinkovitost pri reševanju posledic podnebnih sprememb.

Krepitev institucij in usposabljanje sta velik korak v tej smeri. Slogan "One Health - Eno zdravje" pomeni združitev skupnih dejavnikov tveganja, ki delujejo na stopnji naravne in kmetijske krajine, na kmetijah, v klavnica in v predelavi ter distribucijskih kanalih. "One health - Eno zdravje" povezuje zdravstvene strokovnjake, veterinarje in inšpektorje za hrano, ter delavce, ki delajo v ribištvu, gozdarstvu, na področju varstva rastlin, upravljanja naravnih virov, v prehranski industriji in javnem zdravju. Proaktiven pristop je ključnega pomena za upravljanje podnebnih tveganj. Podnebne spremembe in socialno-ekonomski vplivi teh sprememb zahtevajo posodobljene strategije nadzora za veterinarsko službo v zvezi z ugotavljanjem in predvidevanjem nastanka bolezni, povezanih s podnebnimi spremembami. Ključne so raziskave ter predlogi preventivnih ukrepov (rešitev oziroma ustreznega odzivanja) na lokalnih in regionalnih ravneh, ki pa zahtevajo podporo različnih mednarodnih organizacij za raziskave in izobraževanje. Ti ukrepi imajo jasne gospodarske, okoljske in družbene koristi, saj z njimi dosežemo potencialne učinke in zmanjšujemo nevarnosti za ekosisteme in zdravje ljudi ter živali, povezanimi s podnebnimi spremembami.

Odsotnost bolezni pri živalih je ključna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru. Posledice pojava bolezni živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtilive živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo idr.).

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na nekaterih območjih ter drugih dejavnikov, pomenijo posebno nevarne bolezni grožnjo za zdravje živali v RS, kar zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali. Poleg bolezni, ki so znane že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo.

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posamičnih aktivnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic. Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije.

Poleg delovanja veterinarskih služb lahko tudi lastniki živali veliko naredijo za preprečevanje vnosa in širjenja bolezni, predvsem z:

- zagotavljanjem zdravstveno ustrezne krme in pitne vode za napajanje;
- zagotavljanjem in vzdrževanjem predpisanih higienskih razmer v objektih za rejo živali, v drugih prostorih ter napravah, kjer se zadržujejo živali;
- zagotavljanjem higiene porodov in molže;
- zagotavljanjem veterinarskega reda na javnih krajih, kjer se zbirajo živali, v prevoznih sredstvih za prevoz živali, proizvodov, surovin, živil, odpadkov in krme, v oborah in pašnikih ter objektih za zbiranje in klanje živali, obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin, proizvodov, živil, odpadkov in krme;
- zagotavljanjem varnosti živil in izpolnjevanjem veterinarskih pogojev za njihovo proizvodnjo in promet;
- preprečevanjem vnašanja povzročiteljev bolezni v rejo živali;
- izvajanjem veterinarskih ukrepov v rejah živali;

- ravnanjem z živalskimi trupli in drugimi odpadki, odplakami, živalskim blatom in urinom na predpisan način;
- zagotavljanjem preventivnega razkuževanja, dezinfekcije in deratizacije v objektih, na javnih površinah in v prevoznih sredstvih;
- drugimi nujnimi ukrepi.

Vse to kaže, kako pomembno je, da obstaja učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru.

7. Povzetek ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali

7.1 Uvod in metode

Oceno tveganja za posebno nevarne bolezni živali (AT), verzija 1.0, je izdelala Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje (URSZR). AT je bila izdelana na podlagi Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14 in 13/17). Državna ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali je izdelana zaradi možnega pojava posebno nevarnih bolezni pri živalih, pojava epizootij oziroma panzootij.

Analiza tveganja je proces ugotavljanja verjetnosti, da pride do vpliva nekega tveganja in vključuje vse, od identifikacije tveganja do upravljanja s tveganji. Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali je del državne ocene tveganja in je bila oblikovana na osnovi treh scenarijev pojavov bolezni. Glede na teže ukrepov in tveganja, ki imajo lahko razsežnost epidemije, so bili tako pripravljene trije scenariji. Namen ocene je tudi, da se z analizami tveganja ugotovi, kakšne posledice in v kakšnem obsegu lahko pričakujemo ob uresničitvi izbranih oziroma pripravljenih scenarijih tveganja. Ovrednoten je bil vpliv pojava slinavke in parkljevke, aviarnе influence in klasične prašičje kuge.

Narejena je bila kvalitativna analiza tveganja, kjer so bili ovrednoteni vplivi tveganja izbruha bolezni vseh treh scenarijev tveganja. Ovrednoteni so bili vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi ter vplivi na kulturno dediščino ter politični in družbeni vplivi. Na podlagi tega smo naredili tudi matrike tveganja za nesreče, ki opredeljujejo intenzivnost posledic in pogostost uresničitve izbranih oziroma pripravljenih scenarijev tveganja za pojav bolezni. Matrike tveganja torej ovrednotijo vpliv v odvisnosti od verjetnosti dogodka. Tako so bile pripravljene tri matrike

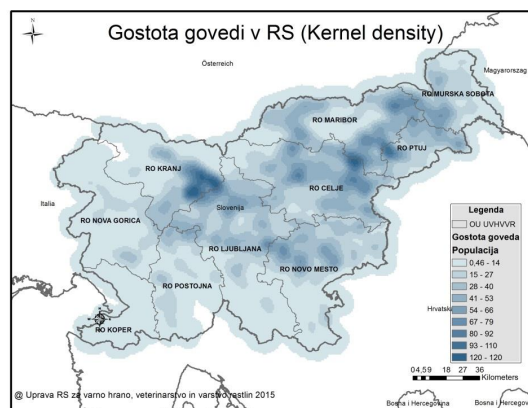
tveganja za ovrednotenje treh različnih vplivov. Združena matrika tveganja ovrednoti končni vpliv in verjetnost dogodka, pri čemer povzame vse predhodne vplive in jih ovrednoti na eni sami matriki. Pri izdelavi Ocene tveganja za pojav posebno nevarnih bolezni živali so bili uporabljeni številni strokovni in poljudni viri. Za reprezentativni scenarij je bil izbran izbruh slinavke in parkljevke, ki predstavlja tudi stroškovno največje breme za državo.

7.2 Ocena tveganja za posebno nevarne bolezni živali

UVHVVR pri svojem delu pripravlja **tri različne analize tveganja**, ki jih ločimo glede na način priprave, na kurativne in preventivne (izdelana pred ali po izbruhu bolezni). Glavni namen **(A) ocene tveganja ob uvozu** je, da objektivno ocenimo možnosti oziroma tveganje za pojav bolezni, povezane z uvozom živali, živalskih proizvodov, krme, genetskega materiala, bioloških in patoloških proizvodov. Za posebno nevarne bolezni živali mora UVHVVR pripraviti tudi **(B) načrte ukrepov ob pojavu teh bolezni**, ki določajo postopke in ukrepe ob pojavu bolezni, shemo delovanja služb, opremo, sredstva, osebje, ki sodeluje ob izvajanju ukrepov, in drugo. Načrti ukrepov so pripravljene za naslednje bolezni: slinavka in parkljevka, bolezen modrikastega jezika, klasična prašičja kuga, aviarna influenza, atipična kokošja kuga, afriška prašičja kuga, konjska kuga, vozličasti dermatitis in vezikularna bolezen prašičev. Ta dokument je namenjen podrobnejši predstavitvi **(C) Ocene tveganja za posebno nevarne bolezni živali**, ki je del državne ocene tveganja, je bila oblikovana na osnovi treh scenarijev pojavov bolezni. Določena so posamezna merila za vsako vrsto vplivov in verjetnosti dogodka, ki so skupaj ovrednoteni v matrikah tveganja.

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi glede na virulentnost povzročitelja (sposobnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Epidemija pomeni pojav večjega števila primerov bolezni v določenem časovnem obdobju. Epidemija lahko preide tudi v pandemijo, kjer gre za pojav bolezni na globalnem nivoju (npr. na dveh kontinentih) in zajema večjo populacijo. Boljše poznavanje nesreč omogočajo scenariji tveganja, na podlagi katerih skušamo preko analiz tveganja ugotoviti njihove posledice, ki se manifestirajo preko vplivov na ljudi, preko gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino ter političnih in družbenih vplivov. V oceni tveganja so preigrani trije scenariji tveganja za pojav treh posebno nevarnih bolezni živali, ki jih ločimo glede na izbruh bolezni in glede na magnitudo oziroma vpliv / posledic. Ovrednoten je bil vpliv pojava slinavke in parkljevke, aviarne influence in klasične prašičje kuge.

Za poznavanje dinamike širjenja bolezni je treba imeti predstavo tudi o populaciji oziroma gostoti gospodarskih / ekonomskih vrst živali v RS (govedo, drobnica, prašiči, perutnina). Na sliki je primer razporeditve gostote goveda v RS, ki je enakomerno razporejeno po celotnem ozemlju RS, kljub temu pa so večje gostote v SV delu RS, v okolici prestolnice in na OU Kranj. Podobne razporeditve gostote so bile narejene še za drobnico in prašiče.

7.3 Scenariji tveganja

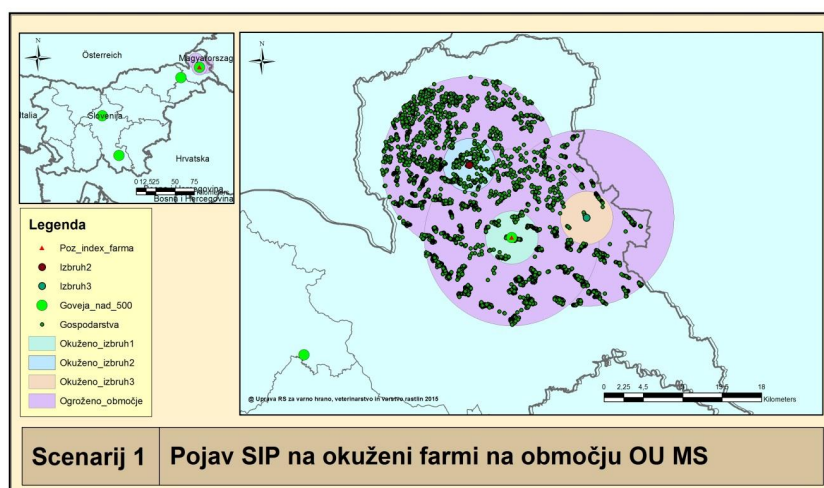
7.3.1 Scenarij tveganja 1 – pojav slinavke in parkljevke

Scenarij tveganja 1 obsega opis izbruha slinavke in parkljevke na severovzhodnem območju RS, kjer je večja gostota parkljarjev. Slinavka in parkljevka (SIP) je zelo nalezljiva virusna bolezen parkljarjev, predvsem goveda, ovac, koz, prašičev in tudi nekaterih vrst parkljaste divjadi (jelenjadi, srnjadi, divjih prašičev). Bolezen povzroča virus iz skupine Picorna virusov, ki ima sedem podtipov. Najpomembnejši podtipi so O, A in C. Visok pogin se lahko pojavi pri mladih živalih, predvsem jagnjetih in pujskih. Pri odraslih živalih redko pride do pogina. Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri čemer ne gre toliko za neposredne izgube zaradi poginov (2 do 5%), kot za posredne, med katere štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka, zvriganje, rojevanje nevitarnih živali, hujšanje itn. Ker gre predvsem za ekonomsko bolezen, predstavlja poleg direktnih škod (izvedba ukrepov na okuženem gospodarstvu, na zaščitnem in ogroženem območju) velik problem prepoved trgovanja, prav tako pa se lahko kot posledica odstranjevanja trupel usmrčenih in poginulih živali pojavi okoljski problem. Slovenija je v skladu z določili Zoosanitarnega Kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) država prosta SIP (zadnji izbruh sega v 1968).

Značilni znaki bolezni so visoka telesna temperatura, ki jo spremlja potrtost, neješčnost in nenaden padec mlečnosti pri govedu. Sledi pojav mehurčkov po jeziku, ustnicah, dlesnih, dentalni plošči, nosnicah, koži nad in med parklji, po seskih, itd. Mehurčki v 24 urah popokajo in pustijo za sabo boleče razjede. Pri hudih okužbah lahko pride do luščenja sluznice jezika. Razjede po ustih privedejo do povečanega izločanja sline, cmokanja in oteženega hranjenja. Poškodbe po parkljih privedejo do akutne šepavosti, zavračanja gibanja, sekundarne infekcije

pa lahko povzročijo resne poškodbe globinskih tkiv parkljev. Zelo hitro pride tudi do izgube telesne mase. Poškodbe na seskih lahko vodijo v vnetje vimena.

Scenarij tveganja opisuje izbruh na gospodarstvu z intenzivno rejo goveda v začetku poletja (slika). Lastnik gospodarstva, ki redi 655 glav govedi, šest prašičev in sedem glav drobnice, je v začetku julija kupil 45 telet iz Bolgarije. Dva dni po vhljevitvi so se pri živalih pojavili značilni klinični znaki bolezni SIP. Ukrepi lokalnega veterinarja, ki je posumil na SIP, med drugim zajemajo prepoved premikov živali in proizvodov z in na sumljivo gospodarstvo; omejitve gibanja ljudi oziroma živali in prepoved odvoza trupel živali. Do prihoda strokovne skupine, ki jo je aktiviralo državno središče za nadzor bolezni (DSNB), je veterinar ostal na gospodarstvu. Epizootiološka poizvedba je pokazala, da nekaj telet izvira iz Turčije, kjer je SIP endemična. Z ilegalno ladijsko pošiljko iz Turčije so bila v Burgas (Bolgarija) pripeljana tri teleta, ki še niso kazala znakov bolezni. Vhlevljena so bila z ostalimi živalmi iz Bolgarije, ki so se zbirale za nadaljnji transport po EU. Glede na podatke je kamion iz Bolgarije pripeljal v Slovenijo skupno 50 živali. 45 jih je dostavil na omenjeno gospodarstvo, dve pošiljki sta odšli na dve drugi gospodarstvi (kontaktni gospodarstvi).

V RS so bila ugotovljena tri žarišča (izbruhi) bolezni. Prvi izbruh je bil označen kot Izbruh 1, sledila sta sočasno še dva izbruha (Izbruh 2 in Izbruh 3) na drugih dveh gospodarstvih. Na vseh treh gospodarstvih so bili odvzeti vzorci in poslani v laboratorij NVI v Ljubljani. Bolezen je bila potrjena in uvedeni so bili ukrepi po potrditvi. Okrog omenjenih gospodarstev sta bili določeni še zaščitno (polmer najmanj 3 km) in ogroženo območje (polmer najmanj 10 km). Na zaščitnem območju se nahaja 406 gospodarstev, na ogroženem pa 3081. Na skupno 3487 gospodarstvih redijo 11.006 govedi, 44.173 prašičev in 1805 drobnice. Poleg drugih ukrepov določa Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje slinavke in parkljevke tudi neškodljivo odstranjevanje trupel poginjenih in usmrčenih živali. Od potrditve posebno nevarne bolezni živali (SIP) poteka izvajanje ukrepov za preprečevanje širjenja in

izkoreninjenje še vsaj 30 dni od pojava bolezni. Na treh okuženih gospodarstvih je skupno 690 živali, ki jih je treba usmrtiti in neškodljivo odstraniti v predelovalnem obratu (KOTO). Po pojavu bolezni in vseh izvedenih ukrepih (čiščenje, razkuževanje, vzpostavitev dezbarier, nadzor) je treba ponovno pridobiti status države proste bolezni, kar traja najmanj 12 mesecev po zadnjem pojavu bolezni.

Dogodek je del scenarija za najslabši možen primer, saj bolezni v RS ni bilo že nekaj časa. SIP spada med posebno nevarne bolezni, za katere velja, da je treba sum nemudoma javiti na UVHVVR, kjer generalni direktor skliče DSNB. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu SIP, ki določa ukrepe ob pojavu SIP. Primerjavo za razumevanje poteka bolezni, ki se pojavi v naivni populaciji (populacija, kjer so vse živali dovzetne), lahko iščemo v pojavu SIP v Angliji (VB, 2001) in na Nizozemskem istega leta.

7.3.2 Scenarij tveganja 2 – pojav aviarnе influence

Scenarij tveganja 2 opisuje izbruh aviarnе influence (AI), kjer je prišlo do pojava bolezni pri perutnini na Pohorju. Aviarno influenco povzročajo virusi influence tipa A, ki spadajo v družino *Orthomyxoviridae*. Znotraj te družine poznamo tri tipe virusov: A, B in C, vendar le virusi tipa A okužijo ptice. Glede na njihovo virulentnost jih razvrščamo v zelo virulentne (visoko patogeno AI - HPAI) in nizko virulente viruse (nizko patogeno AI - LPAI).

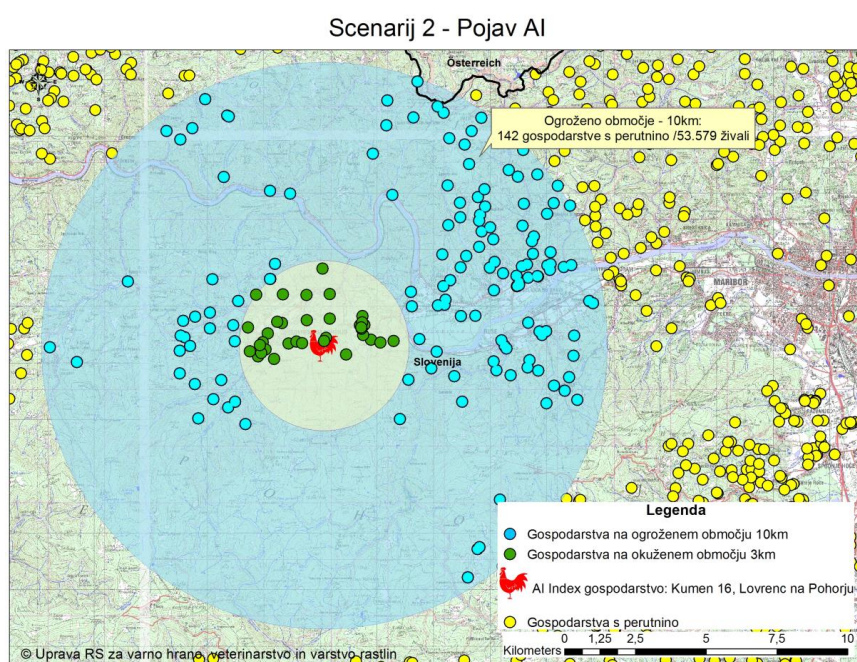
Okužene živali izločajo virus preko nosnic, ustne oziroma kljunske votline, konjunktiv in kloake tudi še pred pojavom kliničnih znakov, oziroma v primeru okužbe vodne perutnine, tudi kadar so le klicenosci. Virus se prenaša z direktnim kontaktom med dovzetnimi vrstami ali pa preko kontaminiranih površin oziroma hrane. Vertikalni prenos je mogoč le v primeru kontaminacije jajčne lupine in jajčne vsebine. Veljavna teorija je, da prostoživeče ptice prenesejo na domačo perutnino nizko patogene seve, ki lahko postanejo bolj ali zelo patogeni in tako povzročijo HPAI. Pomemben faktor pri prenosu HPAI virusov je človek, saj pri nepazljivosti oziroma nevednosti lahko razširi virus že s svojo obleko, čevlji, opremo, krmo ali vozili (neupoštevanje biovarnostnih ukrepov). Običajno se virus širi med osebkami istih ali sorodnih vrst, kot je znano pa je prenos virusa mogoč tudi s ptic na sesalce in tudi ljudi ali obratno. Bolezen poteka v akutni obliki in večina živali zelo hitro pogine, preživele pa je treba usmrtiti in neškodljivo uničiti, zaradi česar se rejci perutnine soočajo z velikimi izgubami. Indirektne posledice se kažejo v izgubah zaradi prepovedi trgovanja, zmanjšanjem povpraševanju ljudi po perutninskem mesu in izdelkih, omejenem turizmu, itd.

Klinični znaki AI so različni: prizadet je lahko dihalni, prebavni, reprodukcijski ali živčni sistem. Najbolj očiten znak je velik pogin, tudi do 100%. Pri akutni obliki imajo lahko živali živčne znake

kot so ataksija, tresenje glave in vratu, tortikolis, težko stojijo, so neaktivne in se manj oglašajo. Pojavi se potrtost, zmanjša se ješčnost in poraba vode, pri nesnicah pade nesnost, pojavijo pa se lahko tudi edem podkožja glave, cianoza kože v področju glave in na nogah, kihanje, kašljanje, izcedek iz nosnic, konjunktivitis, sinusitis.

Glede na naravo bolezni in na dejstvo, da gre za potencialno zoonozo, se pojav AI v obsegu pomembnosti smatra kot srednje tveganje. Pri sistematičnem nadzoru bolezni pri prostoživečih pticah je bila bolezen ugotovljena v SV delu Slovenije, na območju, ki ga pokrivata OU Ptuj in OU Maribor. Na tem območju je večja gostota gojene perutnine. Do prvega pojava bolezni je prišlo v zimskem času pri poginjenih labodih na porečju reke Drave. UVHVVR je v skladu s stanjem na terenu in glede na visoko tendenco širjenja bolezni izdala rejcem na območju visokega tveganja navodila za preprečevanje vnosa okužbe v rejo. Tako so morali rejci zagotoviti zdravstveno neoporečno pitno vodo in krmo, zagotoviti so morali higieno ter omejiti nepotrebne stike z živalmi in ljudmi.

Kljub temu pojava bolezni ni mogoče izključiti na drugih področjih, kot npr. v primeru drugega scenarija tveganja, kjer je prišlo do pojava bolezni pri perutnini na Pohorju (Lovrenc na Pohorju, slika). Na gospodarstvu, kjer je bil potrjen pojav, je bila perutnina v stiku s prostoživečimi pticami. Vsa perutnina (15 živali) je bila usmrčena in neškodljivo uničena šesti dan po potrditvi prvega primera. Sledilo je predhodno čiščenje in razkuževanje na okuženem gospodarstvu. Ukrepi so bili dokončno ukinjeni 30 dni po zaključenem čiščenju in razkuževanju okuženega gospodarstva, to je 40. dan od pojava. Skupno je bilo zajetih v zaščitnem (polmer 3 km) in ogroženem območju (polmer 10 km) 178 gospodarstev s perutnino na katerih je rejenih 54.366 živali.

AI spada med posebno nevarne bolezni, kjer generalni direktor UVHVVR skliče DSNB. Pomembno je stalno ozaveščanje veterinarjev in rejcev. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu AI, ki določa ukrepe ob pojavu AI. Prav tako je pomembno tudi zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje.

V literaturi se pojem aviarne influence prvič pojavi že leta 1878. Prvotno se je imenovala kokošja kuga, a so jo pozneje preimenovali v visoko patogeno aviarno influenco (HPAI). Izbruhi v zadnjem obdobju, ko se je virus razširil po vsej Aziji, delno tudi v Evropo, Afriko in Severno Ameriko ter prizadel več kot 60 držav, so povzročili izgubo več sto milijonov ptic. Vloga prostoživečih ptic pri širjenju bolezni je bila mnogokrat omenjena, je pa res, da tudi domača perutnina vpliva na širjenje bolezni.

V RS se od leta 2020 HPAI pojavlja pri prostoživečih pticah vsako leto (podatki do maja 2024), zabeležili pa smo tudi izbruhe pri pticah v ujetništvu v živalskem vrtu (leta 2023) in pri perutnini.

Pri perutnini smo do sedaj zabeležili dva izbruha (2021 in 2023). Leta 2021 je bila HPAI potrjena v manjši dvoriščni reji perutnine (100 živali). Izvedeni so bili vsi predpisani ukrepi (usmrtilitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itd.). Leta 2023 je bila prisotnost virusa HPAI ugotovljena v prosti reji kokoši nesnic (cca 1000 živali). Odrejeni so bili ukrepi v skladu z Uredbo 2016/429/EU in DA 2020/687/EU in sicer: usmrtilitev vse perutnine na okuženem gospodarstvu, neškodljiva odstranitev trupel, čiščenje in razkuževanje, določitev zaščitnega in ogroženega območja, omejitve premikov itd.

Ker ni bilo potrjenega nobenega novega izbruha pri perutnini, se je RS v skladu z določbami Poglavlja 1.6 in člena 10.4.6. Kodeksa za zdravje kopenskih živali, WOA, proglasila za državo, prosto HPAI (samodeklaracija).

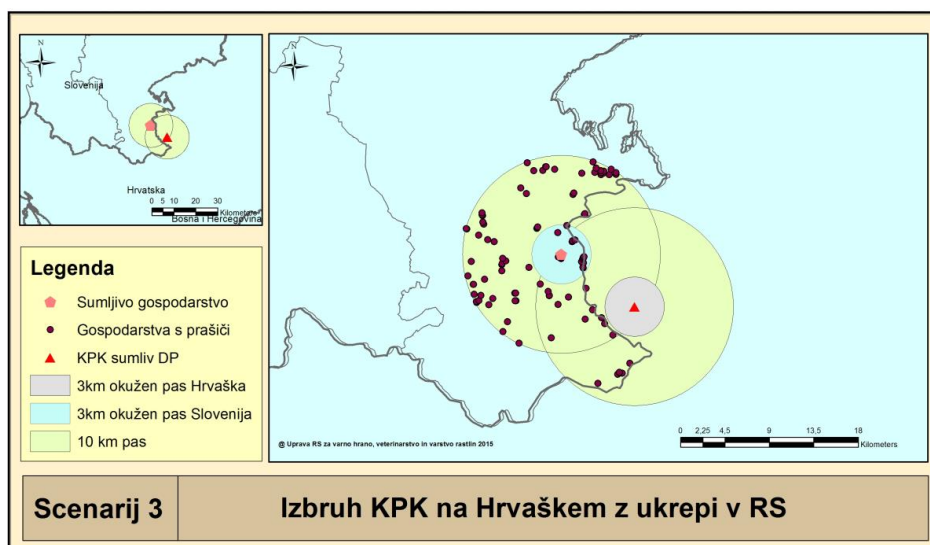
7.3.3 Scenarij tveganja 3 – pojav klasične prašičje kuge

Klasična prašičja kuga (KPK) je posebno nevarna virusna bolezen živali, ki prizadene domače in divje prašiče. KPK povzroča virus, ki spada med pestiviruse iz družine Flaviviridae. Prašiči izločajo virus z vsemi izločki, zlasti s slino, urinom in fecesom. Različni sevi virusa se širijo različno hitro. Praviloma se bolj virulentni sevi širijo hitreje in povzročajo višjo obolevnost. Smrtnost lahko doseže 90%. Virus se med rejami širi na različne načine. Med najpogostejše sodi nakup prašičev v inkubaciji ali trajno okuženih. Pomemben je tudi prenos s prašičjim mesom in izdelki ter pomijami. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in opremo. Možen je prenos s krvosesi in insekti in vetrom,

vendar je ta način prenosa virusa manj pogost. Tudi divji prašiči so možen vir infekcije za domače prašiče. Slovenija je v skladu z določili Zoosanitarnega Kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH), država prosta KPK (zadnji izbruh bolezni sega v 1996).

Pujski lahko poginejo v perakutni fazi brez kliničnih znamenj, vendar je najpogostejša akutna oblika. Prizadeti prašiči so potrti, ne jedo, se neradi gibljejo, če jih prisilimo h gibanju, jih zanaša v zadnjem delu, ležijo in tiščijo se skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana telesna temperatura. V začetku se pojavlja zaprtje, ki mu sledita driska in bruhanje. Kasneje se pojavi difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po trebuhu. Pojavlja se konjunktivitis. Veke so včasih zlepljene zaradi posušenega gnojnega izcedka. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni. Gibanje v krogu, tresenje mišic in krči so najpogostejši. Smrt nastopi navadno 7 do 15 dni po začetku bolezni. Pri nizko virulentnih sevih so znaki manj izraženi. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecije, dermatitisa, rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do dviga temperature, zvržavanja, majhnih gnezd, mrtvorojencev in nenormalnosti pri pujskih.

Scenarij tveganja 3 opisuje pojav KPK pri domačem prašiču na območju sosednje države. Ukrepi nadzora in omejevanja širjenja bolezni segajo tudi na območje Slovenije (JV del). Po izbruhu KPK se poleg ukrepov na okuženem gospodarstvu določita tudi zaščitno in ogroženo območje ter ukrepi na teh območjih. V omenjeni situaciji (pojav KPK v sosednji državi) se v Sloveniji določita zaščitno in ogroženo območje, vendar se v tem primeru izbruh KPK smatra kot nizko tveganje. Zaradi narave bolezni in tendence širjenja predstavlja KPK izredno nevarno bolezen, ki povzroča ekonomske in politične škode. Na območju jugovzhodne Slovenije prašičereja ne predstavlja najpomembnejše živinorejske panoge. Kljub temu so posledice odrejenih ukrepov zelo velike, predvsem za prašičerejo v tej regiji. Če bolezni ne utegnemo omejiti, lahko pride do izbruhov še v ostalih regijah Slovenije, saj ima bolezen visoko tendenco širjenja. Na spodnji sliki je izris zaščitnih in ogroženih območij. Na skupno 2011 gospodarstvih redijo 34.610 prašičev.

Za ugotovitev vzroka je treba izvesti epidemiološko analizo. Pomembno je zgodnje odkrivanje bolezni z ugotovitvijo prvega primera bolezni (index case). Inkubacijska doba KPK je 5 do 10 dni (2 do 30 dni) in po njej nastopijo klinična znamenja bolezni. Določitev tega obdobja je ključna za odkrivanje poteka bolezni. Pri perakutni obliki nastopi smrt v 4 do 8 dneh po infekciji, pri akutni obliki v 9 do 19 dneh po infekciji, v kronični obliki pa 30 do 95 dni po začetku bolezni. Virus izločajo prašiči že v inkubaciji, ko še ne kažejo kliničnih znakov, klinično bolne živali in prašiči, ki so kongenitalno inficirani. Ko prašiči po okužbi pridobijo specifična protitelesa, praviloma virusa ne izločajo več. Živali, ki zbolijo za kronično obliko bolezni, širijo virus kontinuirano ali intermitentno. Virus lahko kontinuirano širijo navidez zdravi prašiči brez kliničnih znamenj ali brez specifičnih protiteles (intrauterino okuženi pujski).

KPK spada med posebno nevarne bolezni, kjer generalni direktor UVHVVR skliče DSNB. Pomembno je stalno ozaveščanje veterinarjev in rejcev. UVHVVR ima izdelan Načrt ukrepov ob pojavu KPK, ki določa ukrepe ob pojavu KPK. Prav tako je pomembno tudi zagotavljanje ukrepov biovarnosti na gospodarstvih in upoštevanje predpisov za uvoz in trgovanje.

Leta 2007 je bil zabeležen izbruh KPK na Hrvaškem v kraju Pušćine, ki je od slovenske meje oddaljen približno 5,5 kilometra. Ogroženi 10 km pas je segal tudi v nekatera naselja v Sloveniji. Ostali primeri izbruha KPK po svetu predstavljajo tudi izbruh na Nizozemskem (januar, 1997) in v Vzhodni Angliji (avgust, 2000).

7.4 Matrike tveganja

Z matrikami tveganja za nesrečo lahko grafično prikažemo velikost vplivov in verjetnosti tveganja za nesrečo oziroma posameznih scenarijev tveganja, če obravnavamo le eno tveganje. Matrike tveganja za nesrečo so eden glavnih ciljev pri izdelavi ocen tveganja za posamezne nesreče.

Matrike tveganja imajo pet stopenj (polj) na ordinatni osi za prikaz velikosti vplivov tveganja in pet polj na abscisni osi za prikaz stopnje verjetnosti tveganja. Polja so obarvana od zelene do rdeče, pri čemer se stopnje vplivov in verjetnosti stopnjujejo od zelene prek rumene in oranžne do rdeče barve. Matrika ima skupaj 25 polj, v katera lahko, odvisno od vsebine matrike, uvrstimo posamezna tveganja (ali posamezne vplive tveganja) glede na odnos med velikostjo v analizah tveganja ugotovljenih vplivov in merili za ovrednotenje tveganja za nesrečo. Enako velja tudi za verjetnost tveganja. Obravnavani so naslednji vplivi pojava bolezni, za katere so narejene posamezne matrike:

- Vpliv na ljudi
- Gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov tveganja na kulturno dediščino
- Politični in družbeni vplivi

Pripravljene so štiri matrike tveganja za posamezne scenarije. Obstajata dve vrsti matrik tveganja:

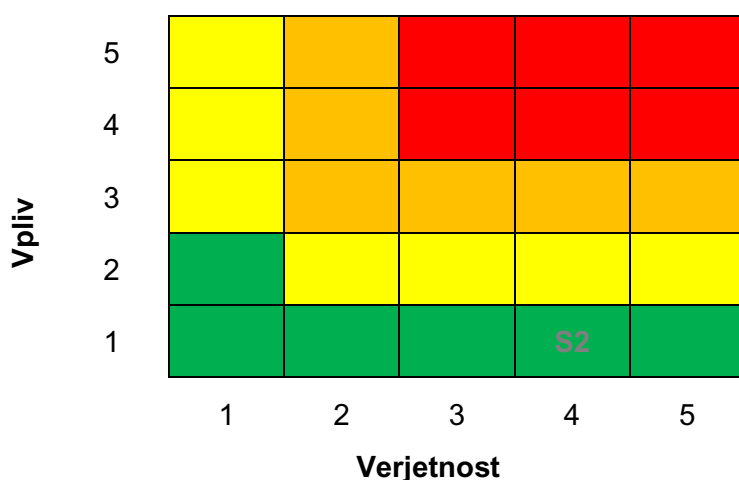
- matrike tveganja z **razdruženim vplivom** (tri matrike (vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino, politični in družbeni vplivi), vsaka za svoje vrste vplivov in enovito verjetnostjo),
- matrike tveganja z **združenimi vplivi** (ena matrika s povprečji vseh treh vplivov in enovito verjetnostjo).

V obeh vrstah matrik tveganja so uvrščene vse analize tveganja na podlagi vseh izdelanih scenarijev tveganja, posebej pa je označen reprezentativni scenarij, ki to tveganja predstavlja v nacionalnih matrikah tveganja. Pri upoštevanju verjetnosti scenarija se opiramo na določene stopnje verjetnosti, ki so bile ovrednotene pred tem. **Reprezentativni scenarij in analiza tveganja, v tem primeru gre za scenarij in analizo tveganja 1, sta v matrikah tveganja za nesrečo vpisana s poševno pisavo.**

7.4.1 Matrika 1 – Vpliv na ljudi

Za uvrstitev v matriko tveganja se upošteva tista vrednost, ki doseže najvišjo stopnjo vpliva glede na usklajena merila za ovrednotenje vplivov na ljudi. Upoštevali smo scenarij tveganja 2 – pojav AI, kjer predvidevamo največ vplivov na ljudi. Vplivi na ljudi so se torej ocenjevali, a vendar samo v primeru scenarija 2, zato je prikazan samo scenarij 2 (S2).

M1 – vplivi na ljudi

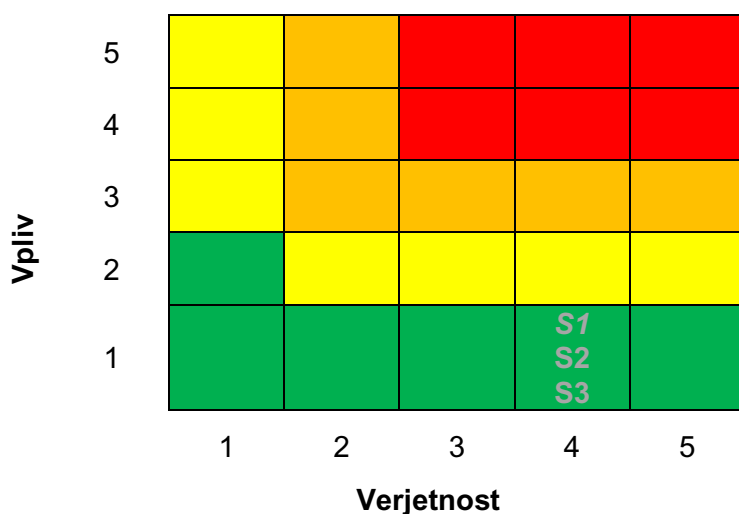
STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

7.4.2 Matrika 2 – Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino

Dobljena vrednost (v evrih) se primerja z ustreznim merilom gospodarskih in okoljskih vplivov in vplivov na kulturno dediščino in nato uvrsti v ustrezno polje ustrezne matrike.

M2 – Gospodarski in okoljski vplivi in vplivi na kulturno dediščino

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

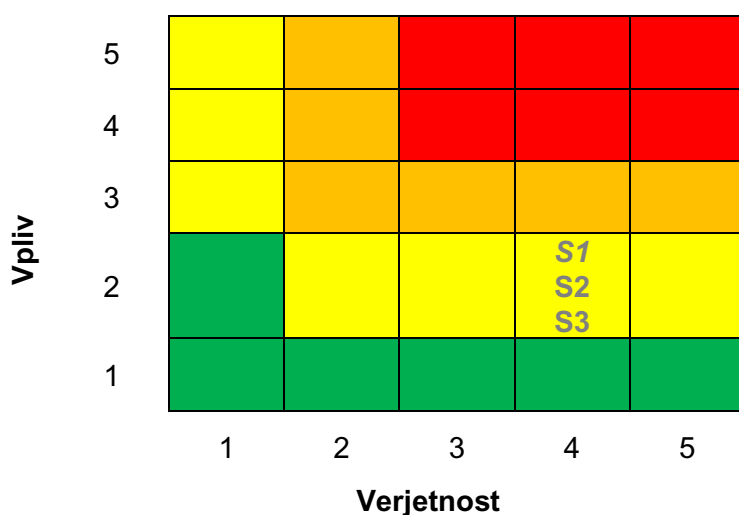
7.4.3 Matrika 3 – Politični in družbeni vplivi

Najprej se ugotavlja stopnja posameznih vplivov v okviru političnih in družbenih vplivov. Upoštevani so vplivi na delovanje državnih organov, vplivi na delovanje pomembnih infrastrukturnih sistemov, psihosocialni vplivi in finačna stabilnost.

Preglednica: Preglednica za predstavitev posameznih vplivov scenarijev tveganja

Scenarij in analiza tveganja	Izračunana vrednost vpliva (samo za politične in družbene vplive)	Stopnja vpliva	Stopnja verjetnosti
Scenarij 1 SIP in analiza tveganja 1	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4
Scenarij 2 AI in analiza tveganja 2	$(2+2)/2$; 0; 3; $(3+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 2; 1; 2	$7/4=1,75=2$	4
Scenarij 3 KPK in analiza tveganja 3	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4
Reprezentativni scenarij in analiza tveganja (Scenarij 1 SIP)	$(2+2)/2$; 0; 3; $(1+1+2)/3$; 0; 1; 2 2; 1,33; 1; 2	$6,33/4=1,58=2$	4

M3 – politični in družbeni vplivi

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
Red	zelo velika
Orange	velika
Yellow	srednja
Green	majhna

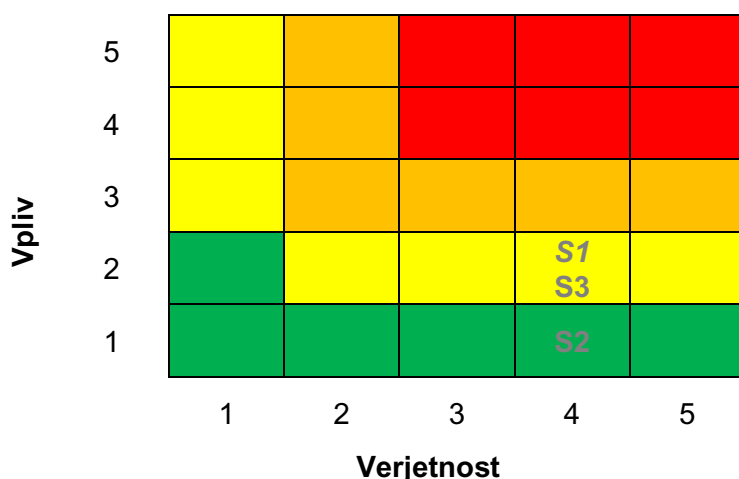
ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

7.4.4 Matrika 4 – Matrika tveganja z združenim vplivom

Matrike tveganj za nesreče omogočajo tudi združevanje med seboj vsebinsko nekompatibilnih vsebin preko prikazovanja združenih vplivov, katerim so bili ob upoštevanju meril za ovrednotenje tveganja predhodno enotno določene stopnje. Takšen način se uporabi za prikaz skupnega (povprečnega) vpliva posameznih analiz tveganja (na podlagi scenarijev tveganja) v ocenah tveganja za posamezne nesreče ter za prikaz skupnih (povprečnih) vplivov tveganj v državni matriki tveganj (na podlagi reprezentativnih analiz vseh obravnavanih tveganj, katerim so podlaga reprezentativni scenariji tveganj).

Matrika tveganja z združenimi vplivom

M4

STOPNJE VPLIVOV IN VERJETNOSTI	
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

STOPNJE TVEGANJA	
rdeča	zelo velika
oranžna	velika
rumena	srednja
zeleno	majhna

ZANESLJIVOST REZULTATOV ANALIZ TVEGANJA	BARVA ZAPISA V MATRIKI TVEGANJA
razmeroma zanesljiva	črna
srednje zanesljiva	temno siva
razmeroma nezanesljiva	svetlo siva

7.5. Notranja kategorizacija tveganja

Namen notranje kategorizacije tveganja je ugotoviti oziroma določiti razrede oziroma stopnje tveganja za neko nesrečo tudi na ravni regij, zlasti pa občin, torej ne več krovno – nacionalno, temveč »znotraj« države. Tudi za te primere se pripravi petstopenjska kategorizacija območij glede na velikost tveganja, ki je lahko podlaga za različne aktivnosti in odločitve, povezane z vrsto tveganja (prostorsko načrtovanje, preventivni ukrepi, določanje prednostnih investicij, povezanih s preventivnimi ukrepi – vrsta, lokacija) ter tudi podlaga za določanje obveznosti, ki jih imajo za uresničevanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami predvsem lokalne skupnosti (načrtovanje odziva na nesrečo, načrtovanje, razvijanje in dopolnjevanje sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč). Izhodišče za izdelavo notranje kategorizacije tveganja predstavlja število rejnih živali v RS. Gospodarstva, občine in regije so razvrščene v posamezne razrede notranje kategorizacije tveganja na podlagi števila ali deleža živali (goveda, prašičev, drobnice, perutnine). Večje število živali na nekem območju načeloma pomeni večje tveganje za izbruh in širjenje bolezni. Gospodarstva, občine in regije so na podlagi števila živali razvrščeni v pet razredov notranje kategorizacije tveganja.

Preglednica: Razredi in stopnje notranje kategorizacije tveganja

Razred notranje kategorizacije tveganja	Stopnja notranje kategorizacije tveganja
1	Zelo majhna
2	Majhna
3	Srednja
4	Velika
5	Zelo velika

Na spodnji sliki je prikaz notranje kategorizacije tveganja na nivoju občin zaradi pojave posebno nevarnih bolezni živali.

V najvišjem, petem razredu, je 10 občin. Največ takih občin je v severovzhodnem delu RS, v Pomurski in Podravski regiji – polovica od vseh občin, ki so uvrščene v najvišji razred ogroženosti. Občine v Pomurski regiji so v najvišjem razredu predvsem zaradi velikega števila prašičev, občine v Podravski regiji pa predvsem zaradi velikega števila perutnine. Posamični primeri takšnih občin so tudi v nekaterih drugih regijah. V četrti razred je razvrščenih 37 občin, največ teh občin je v Pomurski (9), Podravski (5), Severnoprimerški, Zahodnoštajerski in Dolenjski regiji (po 4). V oba najvišja razreda spada skupno 47 občin. V tretji razred ogroženosti spada 87 občin, 50 v drugi razred, 28 pa v prvi razred ogroženosti.

7.6. Zaključek

Oceno tveganja za posebno nevarne bolezni živali (AT) je izdelala Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje (URSZR). Državna ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali je izdelana zaradi možnega pojava posebno nevarnih bolezni pri živalih, pojava epizootij oziroma panzootij.

Glede na težo ukrepov in tveganja, ki imajo lahko razsežnost epidemije so bili zbrani trije scenariji, ki so bili razdeležni glede na magnitudo posledic na nizko, srednje in visoko tvegane izbruhe. Scenarij tveganja 1 pokriva izbruh slinavke in parkljevke na območju OU Murska Sobota in je označen kot najbolj tvegan scenarij. Drugi scenarij preigrava izbruh aviarne influence na porečju reke Drave in predstavlja srednje tveganje. Nizko tveganje je opisano v tretjem scenariju z izbruhom klasične prašičje kuge na območju Kočevja na meji s Hrvaško.

Narejena je bila kvalitativna analiza tveganja, kjer so bili ovrednoteni vplivi tveganja izbruha bolezni vseh treh scenarijev. Ovrednoteni so bili vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi ter vplivi na kulturno dediščino ter politični in družbeni vplivi. Na osnovi časovne skale je bila ovrednotena tudi stopnja verjetnosti nastanka dogodka od 1 do 5. Vsi scenariji so bili ocenjeni z vrednostjo štiri, kar predstavlja možnost oziroma verjetnost pojava bolezni v obdobju od 5 do 25 let. V sklopu analize tveganja je bila narejena še uvrstitev v matrike tveganja za posamezne pojave bolezni. Matrike tveganja ovrednotijo vpliv v odvisnosti od verjetnosti dogodka. Tako so pripravljene tri matrike tveganja za ovrednotenje treh različnih vplivov. Združena matrika tveganja ovrednoti končni vpliv in verjetnost dogodka, pri čemer povzame vse predhodne vplive in jih ovrednoti na eni sami matriki. Za reprezentativni scenarij je bil izbran izbruh slinavke in parkljevke, ki predstavlja tudi stroškovno največje breme za državo. Po izračunih stroškov scenarija tveganja 1 bi zajezitev in sanacija izbruha SIP stala približno tri milijone evrov.

Odsotnost bolezni pri živalih je ključna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru. Posledice pojava bolezni živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtnitve živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo, omejen turizem idr.).

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na določenih območjih ter drugih dejavnikov predstavljajo posebno nevarne bolezni živali grožnjo za zdravje živali v Sloveniji. To od nas zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali.

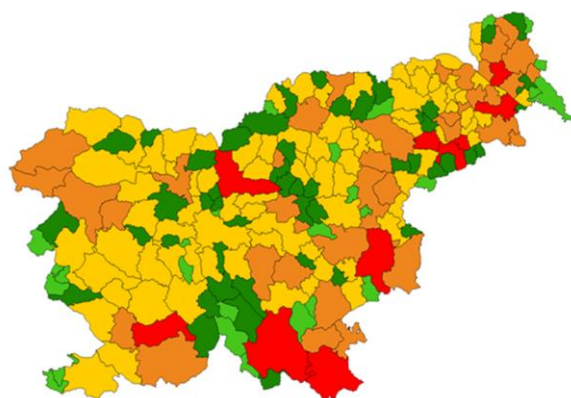
8. Zaključek ocene tveganja

Oceno tveganja za posebno nevarne bolezni živali (AT) je izdelala Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v sodelovanju z Upravo RS za zaščito in reševanje (URSZR).

AT je bila oblikovana na osnovi treh scenarijev izbruhov bolezni. Glede na težo ukrepov in tveganja, ki imajo lahko razsežnost epidemije so bili zbrani trije scenariji, ki so bili razdeležni glede na magnitudo posledic na nizko, srednje in visoko tvegane izbruhe. Scenarij tveganja 1 pokriva izbruh slinavke in parkljevke na območju OU Murska Sobota in je označen kot najbolj tvegan scenarij. Drugi scenarij preigrava izbruh aviarnе influence na porečju reke Drave in predstavlja srednje tveganje. Nizko tveganje je opisano v tretjem scenariju z izbruhom klasične prašičje kuge na območju Kočevja na meji s Hrvaško.

Narejena je bila kvalitativna analiza tveganja, kjer so bili ovrednoteni vplivi tveganja izbruha bolezni vseh treh scenarijev. Ovrednoteni so bili vplivi na ljudi, gospodarski in okoljski vplivi ter vplivi na kulturno dediščino ter politični in družbeni vplivi. Na osnovi časovne skale je bila ovrednotena tudi stopnja verjetnosti nastanka dogodka od 1 do 5. Vsi scenariji so bili ocenjeni z vrednostjo štiri, kar predstavlja možnost oziroma verjetnost pojava bolezni v obdobju od 5 do 25 let. V sklopu analize tveganja je bila narejena

še uvrstitvev v matrike tveganja za posamezne pojave bolezni. Matrike tveganja ovrednotijo vpliv v odvisnosti od verjetnosti dogodka. Tako so pripravljene tri matrike tveganja za ovrednotenje treh različnih vplivov. Združena matrika tveganja ovrednoti končni vpliv in verjetnost dogodka, pri čemer povzame vse predhodne vplive in jih ovrednoti na eni sami

matriki. Za reprezentativni scenarij je bil izbran izbruh slinavke in parkljevke, ki predstavlja tudi stroškovno največje breme za državo. Po izračunih stroškov scenarija tveganja 1 bi zaježitev in sanacija izbruha SIP stala približno tri milijone evrov.

Odsotnost bolezni pri živalih je ključna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Posledice pojava bolezni živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtnitve živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo, omejen turizem idr.).

Poleg bolezni, ki jih poznamo že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo.

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na določenih območjih ter drugih dejavnikov predstavljajo posebno nevarne bolezni živali grožnjo za zdravje živali v Sloveniji. To od nas zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali.

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posamičnih aktivnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic.

Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni živali, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije.

Poleg delovanja veterinarskih služb lahko tudi imetniki živali veliko naredijo za preprečevanje vnosa in širjenja bolezni živali, predvsem:

- z zagotavljanjem zdravstveno ustrezne krme in pitne vode za napajanje;
- z zagotavljanjem in vzdrževanjem predpisanih higienskih razmer v objektih za rejo živali, v drugih prostorih ter napravah, kjer se zadržujejo živali;
- z zagotavljanjem higiene porodov in molže;
- z zagotavljanjem veterinarskega reda na javnih krajih, kjer se zbirajo živali, v prevoznih sredstvih za prevoz živali, proizvodov, surovin, živil, odpadkov in krme, v oborah in pašnikih ter objektih za zbiranje in klanje živali, obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin, proizvodov, živil, odpadkov in krme;
- z zagotavljanjem varnosti živil in veterinarskih pogojev za njihovo proizvodnjo in promet;
- s preprečevanjem vnašanja povzročiteljev bolezni v rejo živali;
- z izvajanjem veterinarskih ukrepov v rejah živali;
- z ravnanjem z živalskimi trupli in drugimi odpadki, odplakami, živalskim blatom in urinom na predpisan način;
- z zagotavljanjem preventivnega razkuževanja, dezinfekcije in deratizacije v objektih, na javnih površinah in v prevoznih sredstvih;
- z drugimi nujnimi ukrepi.

Vse to nam kaže, kako pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru.

9. Razlaga okrajšav

Razlaga okrajšav

DDD	Dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija
DSNB	Državno središče za nadzor bolezni
EU	Evropska unija
HPAI	Visoko patogena aviarna influenza
LPAI	Nizko patogena aviarna influenza
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
WOAH	Svetovna organizacija za zdravje živali
RS	Republika Slovenija
ZIRS	Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije
VURS	Veterinarska uprava Republike Slovenije
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

10. Priloge

- Preglednice o številu drobnice, prašičev, goveda in perutnine v Sloveniji leta 2019 (preglednice 41 do 44). Vir: UVHVVR.
- Pregled gospodarstev, ki so uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti (preglednice 45 do 47).

Preglednica 41: Podatki o številu goveda po občinah. Stanje: 1. junij 2019.

Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
GORENJSKA (18 občin)	Bled	68	1644	2	2
	Bohinj	170	1630	2	2
	Cerklje na Gorenjskem	228	6472	3	3
	Gorenja vas-Poljane	411	5486	3	3
	Gorje	55	793	1	1
	Jesenice	56	624	1	1
	Jezersko	15	252	1	1
	Kranj	322	11.103	4	
	Kranjska Gora	80	969	1	1
	Naklo	63	2488	3	3
	Preddvor	71	1457	2	2
	Radovljica	186	3304	3	3
	Šenčur	114	3895	3	3
	Škofja Loka	289	6058	3	3
	Tržič	136	1287	2	2
	Železniki	207	1831	2	2
	Žiri	127	1373	2	2
Žirovnica	33	598	1	1	
Gorenjska regija	SKUPAJ	2631	51.264		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	283	3361	3	3
	Bovec	21	278	1	1
	Brda	11	74	1	1
	Cerkno	271	2169	3	3
	Idrija	309	3953	3	3
	Kanal	69	872	1	1
	Kobarid	104	1526	2	2
	Miren-Kostanjevica	11	90	1	1
	Nova Gorica	123	1787	2	2
	Renče-Vogrsko	5	8	1	1
	Šempeter-Vrtojba	7	18	1	1
	Tolmin	296	3646	3	3
Vipava	91	1071	2	1	
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	1601	18.853		
DOLENJSKA (15 občin)	Črnomelj	222	3653	3	3
	Dolenjske Toplice	59	765	1	1
	Metlika	103	1491	2	2
	Mirna	57	931	1	1
	Mirna Peč	121	3413	3	3
	Mokronog-Trebelno	181	2739	3	3
	Novo mesto	388	4886	3	3
	Semič	102	1030	1	1
	Straža	45	1098	1	1
Šentjernej	235	4061	3	3	

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Šentrupert	109	1679	2	2
	Škocjan	186	2787	3	3
	Šmarješke Toplice	81	1650	2	2
	Trebnje	433	9062	4	4
	Žužemberk	221	2098	2	2
Dolenjska regija	SKUPAJ	2543	41.343		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	95	978	1	1
(12 občin)	Dravograd	284	4267	3	3
	Mežica	50	693	1	1
	Mislinja	245	2711	3	3
	Muta	110	1811	2	2
	Podvelka	118	1595	2	2
	Prevalje	130	2439	3	3
	Radlje ob Dravi	164	3743	3	3
	Ravne na Koroškem	138	2069	2	2
	Ribnica na Pohorju	57	593	1	1
	Slovenj Gradec	457	7317	4	4
	Vuzenica	102	1418	2	2
Koroška regija	SKUPAJ	1950	29.634		
NOTRANJSKA	Bloke	99	1257	2	2
(10 občin)	Cerknica	239	2076	2	2
	Divača	57	643	1	1
	Hrpelje-Kozina	55	696	1	1
	Ilirska Bistrica	274	2840	3	3
	Komen	33	257	1	1
	Loška dolina	79	884	1	1
	Pivka	149	2716	2	3
	Postojna	172	3728	3	3
	Sežana	78	718	1	1
Notranjska regija	SKUPAJ	1235	15.815		
OBALNA	Ankaran	1	4	1	1
(4 občine)	Koper	74	632	1	1
	Piran	5	10	1	1
	Izola	2	2	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	82	648		
LJUBLJANSKA	Borovnica	62	833	1	1
(32 občin)	Brezovica	136	2792	3	3
	Dobropolje	124	1271	2	2
	Dobrova-Polhov Gradec	256	4194	3	3
	Dol pri Ljubljani	97	1274	2	2
	Domžale	179	4813	3	3
	Grosuplje	255	4935	3	3
	Horjul	108	1403	2	2
	Ig	159	2637	3	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Ivančna Gorica	531	7393	4	4
	Kamnik	568	6463	3	3
	Kočevje	97	4008	3	3
	Komenda	54	1831	2	2
	Kostel	12	91	1	1
	Litija	447	5196	3	3
	Ljubljana	362	5057	3	3
	Logatec	253	4009	3	3
	Log-Dragomer	18	669	1	1
	Loški Potok	78	619	1	1
	Lukovica	258	2760	3	3
	Medvode	137	2878	3	3
	Mengeš	23	274	1	1
	Moravče	284	3025	3	3
	Osilnica	7	53	1	1
	Ribnica	163	1982	2	2
	Sodražica	43	255	1	1
	Škofljica	76	1248	2	2
	Šmartno pri Litiji	234	3390	3	3
	Trzin	8	191	1	1
	Velike Lašče	145	1578	2	2
	Vodice	77	2103	3	2
	Vrhnika	169	3778	3	3
Ljubljanska regija	SKUPAJ	5420	83.003		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	90	1776	2	2
(22 občin)	Cerkvenjak	75	725	1	1
	Duplek	83	1672	2	2
	Hoče-Slivnica	84	2629	3	3
	Kungota	78	1511	2	2
	Lenart	147	3774	3	3
	Lovrenc na Pohorju	68	714	1	1
	Makole	95	1169	1	2
	Maribor	124	1957	2	2
	Miklavž na Drav. polju	12	546	1	1
	Oplotnica	144	2826	3	3
	Pesnica	176	4694	3	3
	Poljčane	83	1103	1	1
	Rače-Fram	103	4019	3	3
	Ruše	22	420	1	1
	Selnica ob Dravi	91	1411	2	2
	Slovenska Bistrica	552	11.909	4	4
	Starše	26	1603	2	3*
	Sv. Jurij v Slov. goricah	134	2452	3	3
	Sv. Trojica v Slov. goricah	81	2380	3	3
	Sвета Ana	100	2677	3	3
	Šentilj	96	1910	2	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	2464	53.877		
PODRAVSKA	Cirkulane	35	164	1	1
(19 občin)	Desternik	52	1211	2	2
	Dornava	26	497	1	1
	Gorišnica	25	878	1	1
	Hajdina	21	492	1	1
	Juršinci	52	1220	2	2
	Kidričevo	106	5583	3	3
	Majšperk	148	2697	3	3
	Markovci	20	408	1	1
	Ormož	278	5382	3	3
	Podlehnik	43	955	1	1
	Ptuj	65	2300	2	2
	Središče ob Dravi	49	1349	2	2
	Sv. Tomaž	116	2436	3	3
	Sv. Andraž v Slov. goricah	43	832	1	1
	Trnovska vas	48	1093	2	1
	Videm	123	2131	1	2
	Zavrč	11	76	1	1
	Žetale	106	940	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	1367	30.644		
POMURSKA	Apače	42	804	1	1
(27 občin)	Beltinci	24	824	1	1
	Cankova	40	1238	2	2
	Črenšovci	18	359	1	1
	Dobrovnik	9	113	1	1
	Gornja Radgona	162	4768	3	3
	Gornji Petrovci	41	746	1	1
	Grad	18	342	1	1
	Hodoš	12	318	1	1
	Kobilje	6	108	1	1
	Križevci	71	2507	3	3
	Kuzma	12	395	1	1
	Lendava	25	525	3*	1
	Ljutomer	158	3340	3	3
	Moravske Toplice	101	2990	3	3
	Murska Sobota	34	1497	2	2
	Odranci	5	76	1	1
	Puconci	142	2874	3	3
	Radenci	40	1110	1	1
	Razkrižje	11	43	1	1
	Rogašovci	46	910	1	1
	Sveti Jurij	110	3287	3	3
	Šalovci	47	479	1	1
	Tišina	44	1031	2	1
	Turnišče	11	290	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Velika Polana	13	178	1	1
	Veržej	38	813	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	1280	31.965		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	84	1650	2	2
(33 občin)	Braslovče	115	2622	3	3
	Celje	263	3231	3	3
	Dobje	86	913	1	1
	Dobrna	127	1050	1	1
	Gornji Grad	143	2292	2	2
	Kozje	254	3448	3	3
	Laško	629	5854	3	3
	Ljubno	131	1405	2	2
	Luče	117	1263	2	2
	Mozirje	155	1752	2	2
	Nazarje	87	1251	2	2
	Podčetrtek	186	2322	3	3
	Polzela	131	2741	3	3
	Prebold	67	845	1	1
	Radeče	118	1093	2	1
	Rečica ob Savinji	83	1212	2	2
	Rogaška Slatina	269	3141	3	3
	Rogatec	133	986	1	1
	Slovenske Konjice	421	7857	4	4
	Solčava	40	395	1	1
	Šentjur	901	11.006	4	4
	Šmarje pri Jelšah	524	7685	4	4
	Šmartno ob Paki	85	1111	1	1
	Šoštanj	228	4651	3	3
	Štore	115	859	1	1
	Tabor	77	1084	2	1
	Velenje	292	3156	3	3
	Vitanje	216	2807	3	3
	Vojnik	339	3012	3	3
	Vransko	154	1995	2	2
	Zreče	241	2745	3	3
	Žalec	295	5064	3	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	7106	92.498		
POSAVSKA	Brežice	337	5321	3	3
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	72	624	1	1
	Krško	580	7329	3	4
	Sevnica	701	8918	4	4
Posavska regija		1690	22.192		
ZASAVSKA	Hrastnik	123	988	1	1
(3 občine)	Trbovlje	116	818	1	1
	Zagorje ob Savi	459	4468	3	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Zasavska regija	SKUPAJ	698	6274		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	30.067	478.010		

* Izjeme: če je občina razvrščena v prvi ali drugi razred ogroženosti in ima na svojem območju večje gospodarstvo, ki je uvrščeno v tretji ali višji razred ogroženosti, je neposredno uvrščena v tretji razred ogroženosti. Takšna je le občina Starše v Vzhodnoštajerski regiji.

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti

	razred 1	do 1150 živali
	razred 2	nad 1150 do 2300 živali
	razred 3	nad 2300 do 6900 živali
	razred 4	nad 6900 do 20.700 živali
	razred 5	nad 20.700 živali

Preglednica 42 Podatki o številu prašičev po občinah. Stanje: 1. februar 2019.

Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
GORENJSKA (18 občin)	Bled	4	6	1	1
	Bohinj	9	23	1	1
	Cerklje na Gorenjskem	4	58	1	1
	Gorenja vas-Poljane	42	162	1	1
	Gorje	11	23	1	1
	Jesenice	6	41	1	1
	Jezerско	2	4	1	1
	Kranj	20	255	1	1
	Kranjska Gora	3	10	1	1
	Naklo	3	30	1	1
	Preddvor	2	16	1	1
	Radovljica	13	75	1	1
	Šenčur	17	793	2	2
	Škofja Loka	70	326	1	1
	Tržič	20	239	1	1
	Železniki	71	173	1	1
	Žiri	6	22	1	1
Žirovnica	5	21	1	1	
Gorenjska regija	SKUPAJ	308	2277		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	52	486	1	1
	Bovec	0	0	1	1
	Brda	1	2	1	1
	Cerkno	22	66	1	1
	Idrija	37	98	1	1
	Kanal	4	159	1	1
	Kobarid	3	56	1	1
	Miren-Kostanjevica	7	39	1	1
	Nova Gorica	34	553	1	1
	Renče-Vogrsko	7	93	1	1
	Šempeter-Vrtojba	6	20	1	1
	Tolmin	7	159	1	1
	Vipava	26	142	1	1
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	206	1873		
DOLENJSKA (15 občin)	Črnomelj	59	2920	3	3
	Dolenjske Toplice	9	85	1	1
	Metlika	37	395	1	1
	Mirna	6	20	1	1
	Mirna Peč	13	546	1	1
	Mokronog-Trebelno	25	82	1	1
	Novo mesto	89	535	2	1
	Semič	10	131	1	1
	Straža	11	176	1	1
	Šentjernej	126	1717	3	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Šentrupert	19	66	1	1
	Škocjan	85	1501	2	3
	Šmarješke Toplice	46	450	1	1
	Trebnje	43	333	1	1
	Žužemberk	23	118	1	1
Dolenjska regija	SKUPAJ	601	9075		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	43	134	1	1
(12 občin)	Dravograd	104	535	1	1
	Mežica	33	171	1	1
	Mislinja	65	182	1	1
	Muta	59	157	2	1
	Podvelka	55	147	1	1
	Prevalje	80	338	1	1
	Radlje ob Dravi	90	282	1	1
	Ravne na Koroškem	68	266	1	1
	Ribnica na Pohorju	14	37	1	1
	Slovenj Gradec	135	635	1	2
	Vuzenica	46	496	1	1
Koroška regija	SKUPAJ	792	3380		
NOTRANJSKA	Bloke	0	0	1	1
(10 občin)	Cerknica	9	31	1	1
	Divača	8	77	1	1
	Hrpelje-Kozina	5	43	1	1
	Ilirska Bistrica	29	184	1	1
	Komen	7	29	1	1
	Loška dolina	1	1	1	1
	Pivka	31	84	1	1
	Postojna	14	331	1	1
	Sežana	24	580	1	1
Notranjska regija	SKUPAJ	128	1360		
OBALNA	Ankaran	0	0	1	1
(4 občine)	Koper	21	242	1	1
	Piran	3	9	1	1
	Izola	1	1	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	25	252		
LJUBLJANSKA	Borovnica	2	6	1	1
(32 občin)	Brezovica	12	155	1	1
	Dobrepolje	7	28	1	1
	Dobrova-Polhov Gradec	15	98	1	1
	Dol pri Ljubljani	9	228	1	1
	Domžale	19	185	1	1
	Grosuplje	10	323	1	1
	Horjul	0	0	1	1
	Ig	4	8	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Ivančna Gorica	50	550	1	1
	Kamnik	28	69	1	1
	Kočevje	20	18.580	5	5
	Komenda	1	2	1	1
	Kostel	5	30	1	1
	Litija	46	442	1	1
	Ljubljana	30	507	1	1
	Logatec	16	69	1	1
	Log-Dragomer	2	9	1	1
	Loški Potok	2	8	1	1
	Lukovica	31	158	1	1
	Medvode	4	31	1	1
	Mengeš	1	3	1	1
	Moravče	24	130	1	1
	Osilnica	0	0	1	1
	Ribnica	4	9	1	1
	Sodražica	3	7	1	1
	Škofljica	3	10	1	1
	Šmartno pri Litiji	24	109	1	1
	Trzin	0	0	1	1
	Velike Lašče	4	30	1	1
	Vodice	2	5	1	1
	Vrhnika	8	51	1	1
Ljubljanska regija	SKUPAJ	386	21.840		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	134	2335	3	3
(22 občin)	Cerkvenjak	113	2527	3	3
	Duplek	152	1142	2	2
	Hoče-Slivnica	75	1897	3	3
	Kungota	91	529	1	1
	Lenart	206	3533	3	3
	Lovrenc na Pohorju	27	89	1	1
	Makole	55	356	1	1
	Maribor	134	1254	2	3
	Miklavž na Drav.polju	21	984	1	2
	Oplotnica	67	408	1	1
	Pesnica	244	2238	3	3
	Poljčane	42	315	1	1
	Rače-Fram	81	1366	3	3
	Ruše	4	12	1	1
	Selnica ob Dravi	64	329	1	1
	Slovenska Bistrica	285	3125	3	3
	Starše	63	873	3	2
	Sv. Jurij v Slov. goricah	175	1358	3	3
	Sv. Trojica v Slov. goricah	112	1273	2	3
	Sveta Ana	154	7443	4	4
	Šentilj	173	1363	2	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	2472	34.749		
PODRAVSKA	Cirkulane	80	279	1	1
(19 občin)	Desternik	124	5036	3	4
	Dornava	70	1804	3	3
	Gorišnica	108	3252	3	3
	Hajdina	68	3002	3	3
	Juršinci	112	993	2	2
	Kidričevo	162	6896	4	4
	Majšperk	103	536	1	1
	Markovci	104	3014	3	3
	Ormož	488	4573	4	4
	Podlehnik	56	355	1	1
	Ptuj	147	1760	3	3
	Središče ob Dravi	83	4081	3	4
	Sv. Tomaž	152	794	2	2
	Sv. Andraž v Slov. goricah	81	2241	3	3
	Trnovska vas	90	1877	3	3
	Videm	188	1284	3	3
	Zavrč	37	121	1	1
	Žetale	76	207	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	2329	42.105		
POMURSKA	Apače	112	5004	3	3
(27 občin)	Beltinci	167	5517	5	4
	Cankova	71	2258	3	4
	Črenšovci	94	929	3	2
	Dobrovnik	38	240	1	1
	Gornja Radgona	264	9104	4	4
	Gornji Petrovci	99	1006	2	2
	Grad	124	981	2	2
	Hodoš	18	163	1	1
	Kobilje	22	59	1	1
	Križevci	156	9939	5	4
	Kuzma	65	525	2	1
	Lendava	119	537	2	1
	Ljutomer	379	15.640	5	5
	Moravske Toplice	274	3823	4	4
	Murska Sobota	124	12.259	5	5
	Odranci	67	891	2	2
	Puconci	272	7419	4	4
	Radenci	105	2633	3	3
	Razkrižje	51	578	2	1
	Rogašovci	152	1547	3	3
	Sveti Jurij	158	7674	4	4
	Šalovci	134	985	3	2
	Tišina	164	5431	4	4
	Turnišče	94	893	2	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Velika Polana	53	251	1	1
	Veržej	49	1258	2	3
Pomurska regija	SKUPAJ	3425	97.544		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	53	1083	3	2
(33 občin)	Braslovče	69	717	1	2
	Celje	71	310	1	1
	Dobje	28	88	1	1
	Dobrna	31	65	1	1
	Gornji Grad	33	101	1	1
	Kozje	94	812	2	2
	Laško	178	543	1	1
	Ljubno	32	122	1	1
	Luče	38	89	1	1
	Mozirje	36	114	1	1
	Nazarje	19	47	1	1
	Podčetrtek	81	760	2	2
	Polzela	51	212	1	1
	Prebold	46	183	1	1
	Radeče	27	182	1	1
	Rečica ob Savinji	18	40	1	1
	Rogaška Slatina	139	575	1	1
	Rogatec	78	286	1	1
	Slovenske Konjice	215	1361	2	3
	Solčava	15	40	1	1
	Šentjur	307	1250	2	3
	Šmarje pri Jelšah	242	2341	3	3
	Šmartno ob Paki	27	67	1	1
	Šoštanj	52	415	1	1
	Štore	30	99	1	1
	Tabor	29	199	1	1
	Velenje	85	279	1	1
	Vitanje	50	208	1	1
	Vojnik	65	168	1	1
	Vransko	36	110	1	1
	Zreče	89	387	1	1
	Žalec	110	761	2	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	2474	14.014		
POSAVSKA	Brežice	427	5303	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	35	102	1	1
	Krško	405	12.723	5	5
	Sevnica	232	1953	3	3
Posavska regija	SKUPAJ	1099	20.081		
ZASAVSKA	Hrastnik	23	64	1	1
(3 občine)	Trbovlje	11	50	1	1
	Zagorje ob Savi	50	205	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Zasavska regija	SKUPAJ	84	319		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	14.329	248.869		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti

	razred 1	do 600 živali
	razred 2	Nad 600 do 1200 živali
	razred 3	nad 1200 do 3600 živali
	razred 4	nad 3600 do 10.800 živali
	razred 5	nad 10.800 živali

Preglednica 43: Podatki o številu drobnice po občinah. Stanje: 1. februar 2019.

Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
GORENJSKA (18 občin)	Bled	26	854	3	3
	Bohinj	62	853	2	3
	Cerklje na Gorenjskem	24	484	1	2
	Gorenja vas-Poljane	65	1098	3	3
	Gorje	23	429	2	2
	Jesenice	58	896	3	3
	Jezerko	21	836	2	3
	Kranj	28	208	1	1
	Kranjska Gora	54	1336	3	3
	Naklo	7	21	1	1
	Preddvor	22	364	1	2
	Radovljica	62	754	2	3
	Šenčur	16	632	1	2
	Škofja Loka	49	882	2	2
	Tržič	72	1303	3	3
	Železniki	50	896	3	3
	Žiri	28	168	1	1
	Žirovnica	25	706	2	2
Gorenjska regija	SKUPAJ	692	12.720		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	65	996	3	3
	Bovec	67	3333	4	4
	Brda	10	251	1	1
	Cerkno	109	2380	4	4
	Idrija	89	1602	3	3
	Kanal	37	696	3	2
	Kobarid	128	2904	4	4
	Miren-Kostanjevica	9	120	1	1
	Nova Gorica	74	920	2	3
	Renče-Vogrsko	11	257	1	1
	Šempeter-Vrtojba	6	41	1	1
	Tolmin	214	3558	4	4
	Vipava	15	415	2	2
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	834	17.473		
DOLENJSKA (15 občin)	Črnomelj	345	7684	5	5
	Dolenjske Toplice	18	277	2	1
	Metlika	101	2753	4	4
	Mirna	24	391	1	2
	Mirna Peč	15	120	1	1
	Mokronog-Trebelno	33	434	2	2
	Novo mesto	191	2587	4	4
	Semič	100	2826	4	4
	Straža	21	320	1	1
	Šentjernej	65	819	2	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Šentrupert	48	794	2	3
	Škocjan	26	246	1	1
	Šmarješke Toplice	22	374	2	2
	Trebnje	61	1031	3	3
	Žužemberk	49	916	3	3
Dolenjska regija	SKUPAJ	1119	21.572		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	64	734	2	2
(12 občin)	Dravograd	93	1082	3	3
	Mežica	20	307	1	1
	Mislinja	41	297	2	1
	Muta	38	480	2	2
	Podvelka	53	764	2	3
	Prevalje	35	379	2	2
	Radlje ob Dravi	53	659	3	2
	Ravne na Koroškem	42	365	2	1
	Ribnica na Pohorju	12	230	1	1
	Slovenj Gradec	102	1118	3	3
	Vuzenica	28	516	2	2
Koroška regija	SKUPAJ	581	6931		
NOTRANJSKA	Bloke	15	247	1	1
(10 občin)	Cerknica	45	986	3	3
	Divača	40	2598	4	4
	Hrpelje-Kozina	27	811	2	3
	Ilirska Bistrica	122	3570	4	4
	Komen	30	537	2	2
	Loška dolina	29	573	1	2
	Pivka	76	3165	4	4
	Postojna	45	1694	3	3
	Sežana	51	1602	3	3
Notranjska regija	SKUPAJ	480	15.783		
OBALNA	Ankaran	0	0	1	1
(4 občine)	Koper	48	915	3	3
	Piran	7	56	1	1
	Izola	9	72	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	64	1043		
LJUBLJANSKA	Borovnica	11	206	1	1
(32 občin)	Brezovica	17	321	1	1
	Dobrepolje	25	348	2	1
	Dobrova-Polhov Gradec	38	792	2	3
	Dol pri Ljubljani	13	87	1	1
	Domžale	22	220	1	1
	Grosuplje	36	249	1	1
	Horjul	25	427	1	2
	Ig	16	225	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Ivančna Gorica	92	1728	3	1
	Kamnik	141	2399	4	4
	Kočevje	106	4069	4	4
	Komenda	2	4	1	1
	Kostel	19	704	2	2
	Litija	120	1612	3	3
	Ljubljana	74	739	2	2
	Logatec	46	518	2	2
	Log-Dragomer	4	32	1	1
	Loški Potok	18	253	1	1
	Lukovica	56	933	3	3
	Medvode	24	382	2	2
	Mengeš	2	9	1	1
	Moravče	36	347	1	1
	Osilnica	8	106	1	1
	Ribnica	40	534	2	2
	Sodražica	9	140	1	1
	Škofljica	11	131	1	1
	Šmartno pri Litiji	63	956	3	3
	Trzin	1	1	1	1
	Velike Lašče	41	588	2	2
	Vodice	12	236	1	1
	Vrhnika	22	563	2	2
Ljubljanska regija	SKUPAJ	1150	19.859		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	34	264	1	1
(22 občin)	Cerkvenjak	26	369	1	2
	Duplek	25	277	1	1
	Hoče-Slivnica	25	426	2	2
	Kungota	46	951	3	3
	Lenart	34	452	1	2
	Lovrenc na Pohorju	27	586	2	2
	Makole	24	372	1	1
	Maribor	71	1182	3	3
	Miklavž na Drav. polju	0	0	1	1
	Oplotnica	17	317	1	1
	Pesnica	73	1268	3	3
	Poljčane	15	231	1	1
	Rače-Fram	13	223	1	1
	Ruše	14	336	1	1
	Selnica ob Dravi	39	651	2	2
	Slovenska Bistrica	87	1056	3	3
	Starše	3	13	1	1
	Sv. Jurij v Slov. goricah	34	336	1	1
	Sv. Trojica v Slov. goricah	25	327	1	1
	Sveta Ana	30	203	1	1
	Šentilj	61	755	2	3

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	723	10.595		
PODRAVSKA	Cirkulane	39	703	2	2
(19 občin)	Desternik	10	141	1	1
	Dornava	12	131	1	1
	Gorišnica	13	149	1	1
	Hajdina	6	49	1	1
	Juršinci	24	249	1	1
	Kidričevo	7	54	1	1
	Majšperk	35	596	2	2
	Markovci	9	32	1	1
	Ormož	56	670	3	2
	Podlehnik	43	586	1	2
	Ptuj	35	438	1	2
	Središče ob Dravi	7	66	1	1
	Sv. Tomaž	15	131	1	1
	Sv. Andraž v Slov. goricah	13	127	1	1
	Trnovska vas	8	39	1	1
	Videm	54	726	3	2
	Zavrč	26	594	2	2
	Žetale	33	372	1	1
Podravska regija	SKUPAJ	445	5853		
POMURSKA	Apače	15	205	1	1
(27 občin)	Beltinci	11	73	1	1
	Cankova	10	44	1	1
	Črenšovci	8	79	1	1
	Dobrovnik	2	5	1	1
	Gornja Radgona	32	275	1	1
	Gornji Petrovci	20	378	1	2
	Grad	18	204	1	1
	Hodoš	3	13	1	1
	Kobilje	3	11	1	1
	Križevci	7	37	1	1
	Kuzma	15	153	1	1
	Lendava	29	303	1	1
	Ljutomer	58	828	2	3
	Moravske Toplice	41	468	1	2
	Murska Sobota	10	90	1	1
	Odranci	1	7	1	1
	Puconci	35	297	1	1
	Radenci	16	316	1	1
	Razkrižje	12	61	1	1
	Rogašovci	23	290	1	1
	Sveti Jurij	29	260	1	1
	Šalovci	18	317	1	1
	Tišina	20	96	1	1
	Turnišče	2	57	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Velika Polana	5	58	1	1
	Veržej	2	9	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	445	4934		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	30	303	1	1
(33 občin)	Braslovče	23	310	1	1
	Celje	49	614	2	2
	Dobje	12	100	1	1
	Dobrna	31	371	2	1
	Gornji Grad	19	947	3	3
	Kozje	46	622	2	2
	Laško	156	1793	3	3
	Ljubno	53	1227	4	3
	Luče	40	936	3	3
	Mozirje	26	298	1	1
	Nazarje	29	693	3	2
	Podčetrtek	46	477	2	2
	Polzela	24	395	2	2
	Prebold	22	366	1	1
	Radeče	36	367	1	1
	Rečica ob Savinji	14	386	2	2
	Rogaška Slatina	55	966	3	3
	Rogatec	14	212	1	1
	Slovenske Konjice	33	442	2	2
	Solčava	30	507	2	2
	Šentjur	140	2450	3	4
	Šmarje pri Jelšah	77	1196	3	1
	Šmartno ob Paki	12	496	2	2
	Šoštanj	47	655	2	2
	Štore	33	354	2	1
	Tabor	21	310	1	1
	Velenje	56	838	3	3
	Vitanje	15	225	1	1
	Vojnik	75	905	3	3
	Vransko	28	452	2	2
	Zreče	46	847	3	3
	Žalec	48	477	2	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	1386	21.537		
POSAVSKA	Brežice	182	2580	4	4
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	25	386	1	1
	Krško	181	2705	4	4
	Sevnica	187	3624	4	4
Posavska regija		575	9295		
ZASAVSKA	Hrastnik	36	371	2	1
(3 občine)	Trbovlje	21	416	2	2
	Zagorje ob Savi	123	2615	4	4

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Zasavska regija	SKUPAJ	180	3402		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	8674	150.997		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti

	razred 1	do 375 živali
	razred 2	nad 375 do 750 živali
	razred 3	nad 750 do 2250 živali
	razred 4	nad 2250 do 6750 živali
	razred 5	nad 6750 živali

Preglednica 44: Podatki o številu perutnine po občinah. Stanje: 1. februar 2019.

Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
GORENJSKA (18 občin)	Bled	49	978	1	1
	Bohinj	96	1485	1	1
	Cerklje na Gorenjskem	107	5592	1	1
	Gorenja vas-Poljane	227	3526	1	1
	Gorje	43	867	1	1
	Jesenice	44	737	1	1
	Jezerško	9	183	1	1
	Kranj	162	9371	1	1
	Kranjska Gora	59	1178	1	1
	Naklo	45	3392	1	1
	Preddvor	44	1238	1	1
	Radovljica	156	3001	1	1
	Šenčur	68	18.485	1	2
	Škofja Loka	162	8151	1	1
	Tržič	99	1759	1	1
	Železniki	142	2110	1	1
	Žiri	50	822	1	1
Žirovnica	32	417	1	1	
Gorenjska regija	SKUPAJ	1594	63.292		
SEVERNOPRIMORSKA (13 občin)	Ajdovščina	161	70.889	3	3
	Bovec	36	423	1	1
	Brda	10	196	1	1
	Cerkno	219	1982	1	1
	Idrija	253	2882	1	1
	Kanal	50	573	1	1
	Kobarid	86	718	1	1
	Miren-Kostanjevica	35	14.103	3	1
	Nova Gorica	148	41.424	3	3
	Renče-Vogrsko	44	690	1	1
	Šempeter-Vrtojba	21	467	1	1
	Tolmin	209	3621	1	1
Vipava	54	34.731	3	3	
Severnoprimorska regija	SKUPAJ	1326	172.699		
DOLENJSKA (15 občin)	Črnomelj	542	9472	1	1
	Dolenjske Toplice	97	4492	1	1
	Metlika	309	5372	2	1
	Mirna	64	769	1	1
	Mirna Peč	101	1085	2	1
	Mokronog-Trebelno	205	16.750	1	2
	Novo mesto	570	19.681	1	2
	Semič	175	2204	1	1
	Straža	81	928	1	1
	Šentjernej	331	11.015	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Šentrupert	125	7670	1	1
	Škocjan	195	3039	1	1
	Šmarješke Toplice	112	1939	1	1
	Trebnje	471	14.949	1	1
	Žužemberk	244	2696	1	1
Dolenjska regija	SKUPAJ	3622	102.061		
KOROŠKA	Črna na Koroškem	75	1354	1	1
(12 občin)	Dravograd	179	16.617	2	
	Mežica	43	643	1	1
	Mislinja	164	2024	1	1
	Muta	61	1108	2	2
	Podvelka	102	13.112	1	1
	Prevalje	100	1775	1	1
	Radlje ob Dravi	127	138.088	4	4
	Ravne na Koroškem	92	1400	1	1
	Ribnica na Pohorju	43	17.333	1	2
	Slovenj Gradec	172	15.462	1	1
	Vuzenica	75	61.584	2	3
Koroška regija	SKUPAJ	1233	270.500		
NOTRANJSKA	Bloke	24	301	1	1
(10 občin)	Cerknica	69	1185	2	2
	Divača	71	10.809	1	1
	Hrpelje-Kozina	37	772	1	1
	Ilirska Bistrica	143	93.924	4	3
	Komen	59	860	2	1
	Loška dolina	29	25.401	1	2
	Pivka	48	590.035	5	5
	Postojna	62	1285	2	2
	Sežana	119	46.713	3	3
Notranjska regija	SKUPAJ	661	771.285		
OBALNA	Ankaran	2	58	1	1
(4 občine)	Koper	154	3378	1	1
	Piran	32	754	1	1
	Izola	22	522	1	1
Obalna regija	SKUPAJ	210	4712		
LJUBLJANSKA	Borovnica	35	498	1	1
(32 občin)	Brezovica	68	1785	1	1
	Dobrepolje	89	1396	1	1
	Dobrova-Polhov Gradec	158	3583	1	1
	Dol pri Ljubljani	47	1698	1	1
	Domžale	106	80.881	3	3
	Grosuplje	198	3339	1	1
	Horjul	48	815	1	1
	Ig	63	1946	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Ivančna Gorica	409	5996	1	1
	Kamnik	204	215.650	5	5
	Kočevje	38	1035	3	1
	Komenda	22	1824	1	1
	Kostel	6	120	1	1
	Litija	355	8279	1	1
	Ljubljana	168	64.266	1	3
	Logatec	192	2873	1	1
	Log-Dragomer	16	355	1	1
	Loški Potok	7	66	1	1
	Lukovica	188	40.107	3	3
	Medvode	58	1186	1	1
	Mengeš	13	16.953	2	2
	Moravče	160	2046	1	1
	Osilnica	6	76	1	1
	Ribnica	139	1801	1	1
	Sodražica	15	169	1	1
	Škofljica	29	1573	1	1
	Šmartno pri Litiji	189	2709	1	1
	Trzin	3	80	1	1
	Velike Lašče	58	814	1	1
	Vodice	40	3810	1	1
	Vrhnika	87	5555	1	1
Ljubljanska regija	SKUPAJ	3214	473.284		
VZHODNOŠTAJERSKA	Benedikt	153	2748	1	1
(22 občin)	Cerkvenjak	115	14.640	2	1
	Duplek	133	24.143	1	1
	Hoče-Slivnica	113	3368	1	1
	Kungota	122	14.745	1	1
	Lenart	203	9383	3	1
	Lovrenc na Pohorju	54	4335	1	1
	Makole	78	11.413	2	1
	Maribor	199	4569	1	1
	Miklavž na Drav. polju	29	2889	1	1
	Oplotnica	89	14.164	3	1
	Pesnica	278	18.466	2	2
	Poljčane	76	17.643	1	2
	Rače-Fram	92	80.526	4	3
	Ruše	23	400	1	1
	Selnica ob Dravi	90	6462	1	1
	Slovenska Bistrica	399	207.430	5	4
	Starše	103	18.516	1	2
	Sv. Jurij v Slov. goricah	180	3190	1	1
	Sv. Trojica v Slov. goricah	135	2908	1	1
	Sveta Ana	180	11.649	1	1
	Šentilj	228	3674	1	1

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Vzhodnoštajerska regija	SKUPAJ	3072	477.261		
PODRAVSKA	Cirkulane	108	9254	1	1
(19 občin)	Desternik	105	108.755	4	4
	Dornava	78	74.155	1	3
	Gorišnica	115	123.411	5	3
	Hajdina	78	98.893	4	3
	Juršinci	104	35.394	3	3
	Kidričevo	147	356.053	5	5
	Majšperk	132	49.849	4	3
	Markovci	132	471.209	3	5
	Ormož	511	158.762	2	4
	Podlehnik	72	15.135	1	1
	Ptuj	147	152.188	5	4
	Središče ob Dravi	111	41.467	1	3
	Sv. Tomaž	166	3098	4	1
	Sv. Andraž v Slov. goricah	73	179.263	1	4
	Trnovska vas	77	42.618	3	3
	Videm	225	841.173	5	5
	Zavrč	56	770	1	1
	Žetale	86	22.749	2	2
Podravska regija	SKUPAJ	2523	2.784.196		
POMURSKA	Apače	143	43.984	3	3
(27 občin)	Beltinci	149	3049	1	1
	Cankova	66	920	1	1
	Črenšovci	131	39.568	1	3
	Dobrovnik	52	131.041	4	4
	Gornja Radgona	255	12.395	1	1
	Gornji Petrovci	46	131.217	3	4
	Grad	93	11.708	1	1
	Hodoš	15	301	1	1
	Kobilje	24	373	1	1
	Križevci	101	131.089	4	4
	Kuzma	38	627	1	1
	Lendava	209	12.824	1	1
	Ljutomer	337	18.335	1	2
	Moravske Toplice	215	19.248	1	2
	Murska Sobota	77	1692	1	1
	Odranci	39	587	1	1
	Puconci	160	289.685	3	4
	Radenci	78	1432	1	1
	Razkrižje	66	19.239	1	2
	Rogašovci	130	2049	1	1
	Sveti Jurij	149	17.516	2	2
	Šalovci	72	957	1	1
	Tišina	113	17.928	1	2
	Turnišče	62	25.135	1	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
	Velika Polana	49	1187	1	1
	Veržej	28	798	1	1
Pomurska regija	SKUPAJ	2897	934.884		
ZAHODNOŠTAJERSKA	Bistrica ob Sotli	102	1552	1	1
(33 občin)	Braslovče	107	30.669	2	2
	Celje	195	3873	1	1
	Dobje	43	1105	1	1
	Dobrna	75	1291	1	1
	Gornji Grad	33	41.213	3	3
	Kozje	240	3506	1	1
	Laško	434	28.282	3	2
	Ljubno	97	38.384	2	3
	Luče	98	729	1	
	Mozirje	73	9179	3	1
	Nazarje	21	322	2	1
	Podčetrtek	196	3466	1	1
	Polzela	83	32.331	3	2
	Prebold	37	25.771	2	2
	Radeče	102	1381	1	1
	Rečica ob Savinji	46	105.510	1	4
	Rogaška Slatina	303	5539	2	1
	Rogatec	140	2020	1	1
	Slovenske Konjice	301	78.734	3	3
	Solčava	28	326	1	1
	Šentjur	553	218.092	4	4
	Šmarje pri Jelšah	489	117.575	4	4
	Šmartno ob Paki	68	41.961	3	3
	Šoštanj	148	2368	1	1
	Štore	70	995	1	1
	Tabor	46	35.273	1	2
	Velenje	221	2723	1	1
	Vitanje	139	1675	1	1
	Vojnik	231	2840	1	1
	Vransko	59	4311	1	1
	Zreče	167	2522	3	3
	Žalec	210	50.671	3	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	5155	896.189		
POSAVSKA	Brežice	1087	21.621	2	2
(4 občine)	Kostanjevica na Krki	106	1473	1	1
	Krško	951	42.936	1	3
	Sevnica	579	26.156	2	2
Posavska regija		2723	92.186		
ZASAVSKA	Hrastnik	80	18.925	1	2
(3 občine)	Trbovlje	70	8169	1	1
	Zagorje ob Savi	317	16.980	2	2

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine 2015	Razred ogroženosti občine 2019
Zasavska regija	SKUPAJ	467	44.074		
REPUBLIKA SLOVENIJA	SKUPAJ	28.697	7.086.623		

Merila za uvrstitev občin glede na število živali v razrede ogroženosti

	razred 1	do 16.500 živali
	razred 2	nad 16.500 do 33.000 živali
	razred 3	nad 33.000 do 99.000 živali
	razred 4	nad 99.000 do 297.000 živali
	razred 5	nad 297.000 živali

Preglednica 45: Število glav govedi in prašičev po regijah leta 2019 (govedo 1. 6. 2019, prašiči 1. 2. 2019). Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Število glav govedi	% od glav govedi v RS	Parcialni razred ogroženosti	Število prašičev	% od prašičev v RS	Parcialni razred ogroženosti
Gorenjska	51.264	10,7	3	2277	0,9	1
Severnoprimorska	18.853	3,9	1	1873	0,8	1
Dolenjska	41.343	8,6	2	9075	3,6	1
Koroška	29.634	6,2	2	3380	1,4	1
Notranjska	15.815	3,3	1	1360	0,5	1
Obalna	648	0,1	1	252	0,1	1
Ljubljanska	83.003	17,4	3	21.840	8,8	2
Vzhodnoštajerska	53.877	11,2	3	34.749	14,0	3
Podravska	30.644	6,4	2	42.105	16,9	3
Pomurska	31.965	6,7	2	97.544	39,2	5
Zahodnoštajerska	92.498	19,3	3	14.014	5,6	2
Posavska	22.192	4,6	1	20.081	8,1	2
Zasavska	6274	1,3	1	319	0,1	1
SKUPAJ	478.010			248.869		

Preglednica 46: Število in delež drobnice ter perutnine po regijah leta 2019 (1. 2. 2019). Vir: podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Regija	Število drobnice	% od drobnice v RS	Parcialni razred ogroženosti	Število perutnine	% od perutnine v RS	Parcialni razred ogroženosti
Gorenjska	12.720	8,4	2	63.292	0,9	1
Severnoprimorska	17.473	11,6	3	172.699	2,4	1
Dolenjska	21.572	14,2	3	102.061	1,4	1
Koroška	6931	4,6	1	270.500	3,8	1
Notranjska	15.783	10,5	3	771.285	10,9	3
Južnoprimorska	1043	0,7	1	4712	0,1	1
Ljubljanska	19.859	13,1	3	473.284	6,7	2
Vzhodnoštajerska	10.595	7,0	2	477.261	6,7	2
Podravska	5853	3,9	1	2.784.196	39,3	5
Pomurska	4934	3,3	1	934.884	13,2	3
Zahodnoštajerska	21.537	14,3	3	896.189	12,7	3
Posavska	9295	6,2	2	92.186	1,3	1
Zasavska	3402	2,2	1	44.074	0,6	1
SKUPAJ	150.997			7.086.623		

Preglednica 47: Pregled gospodarstev v RS, ki so glede na merila ogroženosti za gospodarstva uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti. Stanje za 2019 (1. 2. 2019 za prašiče, drobnico in perutnino, 1. 6. 2019 za govedo).

Vir (razen za podatke v zadnjem stolpcu): podatkovne baze UVHVVR, razredi ogroženosti URSZR

Naslov gospodarstva	Občina	Regija	Število živali	Razred ogroženosti
GOVEDO				
Noršinci 62	Moravske Toplice	Pomurska	821	3
Cundrovec 21	Brežice	Posavska	739	3
Spodnje Verjane 7	Sv. Trojica	Vzhodnoštajerska	714	3
Depala vas 49	Domžale	Ljubljanska	670	3
Šetarova	Lenart	Vzhodnoštajerska	559	3
Mlaka pri Kočevju 37	Kočevje	Ljubljanska	544	3
Poljče 50	Radovljica	Gorenjska	508	3
Zlatoličje 48a	Starše	Vzhodnoštajerska	508	3
PRAŠIČI				
Željne 80	Kočevje	Ljubljanska	18.381	5
Rakičan, Jezera 49	Murska Sobota	Pomurska	8771	4
Pristava pri Leskovcu 40	Krško	Posavska	8432	4
Cven 107	Ljutomer	Pomurska	3081	3
Ižakovci 188	Beltinci	Pomurska	2521	3
Središče ob Dravi, Bercetova ulica 26,	Središče ob Dravi	Podravska	2331	3
Ljutomer, Soboška cesta 55	Ljutomer	Pomurska	2034	3
Kremberk 55	Sveta Ana	Vzhodnoštajerska	1889	3
Lokve 122	Črnomelj	Dolenjska	1876	3
PERUTNINA				
Trnovec 1 b	Videm	Podravska	691.348	5
Sobetinci 42 b	Markovci	Podravska	410.000	4
Kamnik, Korenova cesta 2	Kamnik	Ljubljanska	206.439	4
Kal 1	Pivka	Notranjska	160.000	3

Naslov gospodarstva	Občina	Regija	Število živali	Razred ogroženosti
Neverke 30 (dva upravljalca)	Pivka	Notranjska	100.000 + 60.000	3
Dobrovnik 115 b	Dobrovnik	Pomurska	130.000	3
Bučevci	Križevci	Pomurska	128.000	3
Voglajna 8	Šentjur	Zahodnoštajerska	119.350	3
območje Pristave pri Mestinju	Šmarje pri Jelšah	Zahodnoštajerska	110.000	3
Zagojčiči 30	Gorišnica	Podravska	100.000	3
Njiverce – vas 41	Kidričevo	Pomurska	95.486	3
Orešje 129	Ptuj	Podravska	85.000	3
Sela 41	Videm	Podravska	79.387	3
Varpolje 35	Rečica ob Savinji	Zahodnoštajerska	76.761	3

11. Viri

- Podatke baze UVHVVR
- Spletna stran UVHVVR: <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/uprava-za-varno-hrano-veterinarstvo-in-varstvo-rastlin/o-upravi/>
- Spletna stran Statističnega urada RS: <http://www.stat.si/>.
- Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali, verzija 3.0
- Podatki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Načrti ukrepov ob pojavu bolezni, <https://www.gov.si teme/nacrti-ukrepov-in-simulacijske-za-vaie-posebno-nevarne-bolezni-zivali/>
- Geering, W. A. Forman, A. J., Nunn, M. J. Exotic Diseases of Animals: A field guide for Australian veterinarians. Canberra: Australian Government Publishing Service, 1995. ISBN 0 644 33513 0

